

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ ΑΙΝΕΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ)

*Σχολική μετάφρασις με παρατηρήσεις
(γλωσσικάς, πραγματικάς, αισθητικάς)
καὶ με ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις*

ΔΙΑ ΤΗΝ Ζ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ ΚΑΙ Σ^{ΙΑΣ} Α.Ε.

38 - ΟΔΟΣ ΤΣΩΡΤΣΙΛ - 38

1947

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ ΑΙΝΕΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ)

*Σχολική μετάφρασις με παρατηρήσεις
(γλωσσικάς, πραγματικάς, αισθητικάς)
και με ἐπιγραφὰς και περιλήψεις*

ΔΙΑ ΤΗΝ Ζ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

19147

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ Α.Ε.

38 - ΟΔΟΣ ΤΣΩΡΤΣΙΑ - 38

1947

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

K. Κογγι

Τύπ. «Ἑλληνικῆς Ἐκδοτικῆς Ἐταιρείας» Α. Ε. — Τεχν. Διεύθ. Ι. Μ. Σμαζίκης
Ἀθήναι, ὁδὸς Παπαδιαμαντοπόλεως, 44

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΙ ΤΡΩΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

1. Ὑπόθεσις τῆς Αἰνειάδος. — Ἐπίκλησις τῆς Μούσης.

(στ. 1-11)

στ. 1-7. Πολέμους καὶ τὸν ἄνδρα (: καὶ τὸν ἥρωα) τραγουδῶ, ὁ ὁποῖος πρὸ παλαιοτάτων χρόνων (= primus) ἀπὸ τῶν ἀκτιῶν τῆς Τροίας ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης φυγᾶς (: κατὰ τὸ πεπρωμένον φυγῶν=fato profūgus) ἦλθε (= venit) εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ μάλιστα (= - que) εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Λαβινίου (=Lavinia litōra), ἐπὶ πολὺν χρόνον (=multum) ἐκεῖνος καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν (=et terris et alto) ριπτασθεῖς ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῶν θεῶν (: κατὰ τὸ θέλημα τῶν θεῶν περιπλαγηθεῖς=iactātus vi sup̄erum), διὰ τὴν μνήμονα (: διὰ τὴν ἀδιάλλακτον) ὀργὴν (=ob memōrem iram) τῆς σκληρᾶς Ἥρας, πολλὰ δὲ ὠσαύτως καὶ (=multa quoque et) ἐν τῷ πολέμῳ ὑποστάς, ἕως οἷου κτίση τὴν πόλιν (του) καὶ εἰσαγάγῃ τοὺς θεοὺς (του) εἰς τὸ Λάτιον, (ἐκεῖνος), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου (=unde=a quo) (κατάγεται) τὸ Λατινικὸν γένος καὶ οἱ Ἀλβανοὶ πατέρες (: πρόγονοι) καὶ τὰ τεῖχη τῆς ὑψηλῆς Ρώμης.

Παρατηρήσεις.

arma, ōrum, οὐδ. β' (εἰς τὸν πληθ. μόνον)=ὄπλα· ἐδῶ=bella.—virum-que=atque virum· vir, viri, ἄρσ. β'=ἀνήρ.—cano, cecīni, (cantātum), canēre 3=ᾄδω, τραγουδῶ.—Troiae qui... =qui primus ab oris Troiae· primus ἐδῶ (ὄχι πρῶτος [διότι ὁ Τρῶς Ἀντήνωρ ἤδη πρὸ τοῦ Αἰνείου εἶχεν ἔλθε εἰς τὴν Ἰταλίαν], ἀλλὰ)=primo: olim: antiquitus=πάλαι ποτέ: πρὸ παλαιοτάτων χρόνων· ab oris Troiae, νὰ συναφθῇ μὲ τὸ venit profūgus· ora, ae, θ. α'=ἀκτὴ.—Italiā· Lavinia litōra, ἀπρόθετοι αἰτ. εἰς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἀντί: in Italiā· ad Lavinia litōra.—fato, ἄφρτκ. τοῦ fatum, i, οὐδ. β'=μοῖρα, εἰμαρμένη, τὸ πεπρωμένον.—profūgus, a, um, ἐπίθ. β'=φυγᾶς, φυγῶν.—Laviniaque litōra, ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ Italiā· τὸ· que=καὶ μάλιστα· Lavinius, a, um, ἐπίθ. β'=Λαβίνιος, τοῦ Λα-

βινίου' litus, ōris, οὐδ. γ' = ἀκτή· Lavinia litōra = Λαβίνια ἀκταί : ἀκταί τοῦ Λαβινίου (πόλεως τοῦ Λατίου).— vēnit, πρkm. ὄριστκ. τοῦ vēnio, vēni, ventum, ἴρε 4=ἔρχομαι.—multum, ἐπίρρ. (ἐπὶ χρόνου)=(ἐπὶ) πολὺν χρόνον.—terris - alto (δηλ. mari), ἀφρτκ. τοῦ τόπου· altus, a, um, ἐπίθ. β' = ὑψηλός· altum (mare) = ὁ πόντος, τὸ πέλαγος· terris et alto = terra marique = κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.— iactātus - passus, μτχ. χροнк. πρόσδιορίζουσαι τὸ vēnit' iactātus, πθτκ. πρkm. μτχ. τοῦ iacto 1=ριπτάζω, ρίπτω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· πθτκ. iactor=ριπτάζομαι, φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—vis, θ. γ' (Fίς, ἴς = δύναμις), αἴτ. vim, ἀφρτκ. vi' πληθ. vires, virium, viribus ('Η γνκ. καὶ δτκ. τοῦ ἐνικοῦ ἀναπληροῦται διὰ τοῦ robōris, robōri' robus, ōris=ισχύς, δύναμις).—superum, γνκ. πληθ.=superōrum' supēri, ōrum, ἄρσ. β' = οἱ οὐρανόεντες, οἱ θεοί.— saevae . . . ob memōrem iram saevae Iunōnis (ἀκριβέστερος πρσδιορισμὸς τοῦ vi superum).—ob, πρόθ. μὲ αἰτ.=διὰ τι.—memor, ōris, ἐπίθ. γ' (ἀφρτκ. ἐνικ. memōri - γνκ. πληθ. memōrum)=μνήμων, μνησίκακος, ἀδιάλλακτος.—ira, ae, θ. α' = ὀργή.—saevus, a, um=ἀπηνής, σκληρός.—Iuno, ōnis, θ. γ' = Ἥρα.—quoque et, τὸ quoque ἀνήκει εἰς τὸ multa, τὸ δὲ et (=etiam) ἐξαιρεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ bello.—passus, πρkm. μτχ. τοῦ ἀποθετικῆς q. patiōr, passus sum, pati 3=πάσχω, ὑφίσταμαι.—dum, σύνδ. χροнк. (ἐδῶ μὲ ὑποκτκ. πρὸς δήλωσιν σκοποῦ ἢ ἐπιθυμίας) = ἕως ἄν.—condēret, πρτκ. ὑποκτκ. τοῦ condo, condīdi, condītum, ἔρε 3=κτιζω.—inferret, πρτκ. ὑποκτκ. τοῦ infēro, intūli, illātum, inferre 3=εἰσφέρω, εἰσάγω.—Latio (δτκ.), ἀντί : in Latium.—Latīnus, a, um, ἐπίθ. β' = Λατίνος· genus Latīnum=Λατινικὸν γένος, γένος τῶν Λατίνων.— unde, ἐπίρρ. τοπκ.=ὀπόθεν' ἐδῶ=a quo=ἀπὸ τοῦ ὀποίου (δηλ. Αἰνείου).—Albānus, a, um=Ἀλβανός (ὁ ἐκ τῆς Ἀλβας Λόγγας, πόλεως τοῦ Λατίου).—patres, ἐδῶ = maiōres=πρόγονοι.—moenia, ium, οὐδ. γ' (εἰς τὸν πληθ. μόνον)=τείχος, τείχη. || arma virumque... Romae (στ. 1 - 7), οἱ στίχοι οὗτοι ἀποτελοῦν τὸ προοίμιον τῆς Αἰνεϊάδος· εἰς αὐτὸ ὁ ποιητὴς ὑποδηλοῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ ποιήματός του καὶ ἐπιζητεῖ νὰ διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου (διὰ τῶν : multum ille... iactātus et alto - saevae... ob iram - multa quoque... passus)· πρβλ. προοίμια τῆς Ὀδυσσεΐας (στ. 1 - 10) καὶ Ἰλιάδος (στ. 1 - 7).—arma (=bella=πολέμους [ἀορίστως]), δι' αὐτῆς τῆς λέξεως μετ' ἐμφάσεως προτασσομένης ἐν ἀρχῇ τοῦ στ. χαρακτηρίζει ὁ ποιητὴς τὸ ποιήματός του : πολεμικὸν εἶναι τὸ ποιήματός μου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ πρότερα ποιήματά μου (τὰ Βουκόλικα καὶ Γεωργικά), τὰ ὁποῖα εἶναι εἰρηνικά.—virum, δηλ. τὸν Αἰνεῖον (υἱὸν τοῦ Ἀγγίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, τὸν μετὰ τὸν Ἔκτορα διασημώτατον ἥρωα τῶν Τρωῶν κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον).—Italiā, τὸ i τῆς α' συλλαβῆς εἶναι βραχύ· ἐδῶ μῆκνεται διὰ μετρικῶν λόγων.—fato profūgus - vi superum, νὰ παρατηρηθῇ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τοῦ ποιητοῦ· κατ' αὐτὸν ἡ θεία πρόνοια διέπει πάσας τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις.—Lavinia, ν' ἀναγνωσθῇ ὡς τρισύλλαβος (Lavinja)· συνίξις.—Lavinia litōra εἶναι αἱ δυτικαὶ ἀκταὶ τῆς Ἰταλίας, εἰς τὰς ὁποίας βραδύτερον ὁ Αἰνεΐας ἔκτισε τὴν πόλιν Λαβίνιον (Lavinium) ὄνομα σθεῖσαν ἐκ τῆς δευτέρας συζύγου του Λαβινίας· νὰ παρατηρηθῇ ὁ ἱστορικὸς ἀναχρονισμὸς.—litōra multum κτλ., μέτρησε τὸν στ. ὡς ἐξῆς :

litōra | mult(um) ill(e) | et ter | ris iac | tātus et | alto·

ὁ β' και ὁ γ' πούς ν' ἀναγνωσθοῦν mult ill | et ter |, διότι τὸ **um** πρὸ τοῦ **i** ἐκθλίβεται, τὰ δὲ δύο φωνήεντα (τὸ **e** τοῦ **ille** και τὸ **e** τοῦ **et** ἐνοῦνται εἰς ἓν (πάσχουν δηλ. σ υ ν α λ ο ι φ ῆ ν).—multum-alto, αἱ περιπλανήσεις τοῦ Αἰνείου ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς Τροίας φυγῆς μέχρι τῆς εἰς τὸ Λάτιον ἀφίξεως-ὑπενθυμίζουσαι τὴν Ὀδύσειαν-εἶναι τὸ περιεχόμενον τῶν ἑξ πρώτων βιβλίων τῆς Αἰνειάδος: bello passus, οἱ ἐπὶ τῆς Λατινικῆς χώρας πόλεμοι τοῦ Αἰνείου-ὑπενθυμίζοντες τὴν Ἰλιάδα-εἶναι τὸ περιεχόμενον τῶν ἑξ τελευταίων βιβλίων.—ille, ἐμφαντικὴ ἐπανάληψις τοῦ ὑποκειμένου· πρβλ. τὸ τοῦ Ὀμήρου «πολλὰ δ' ἔ γ' ἐν πόνοιω πάθεν ἄλγεα».—vi sup̄rum, ἡ Ἥρα θὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τοῦ Αἰνείου και ἄλλας θεότητας, ὡς τὸν Αἴολον.—saevae mem̄orem, νὰ παρατηρηθῇ ἡ θέσις τῶν ἐπιθέτων ἐν ἀντιστοιχίᾳ πρὸς τὰ ἀκολουθοῦντα οὐσιαστικά (Iunōnis iram).—Iuno, θυγάτηρ τοῦ Κρόνου, ἀδελφὴ και σύζυγος τοῦ Διὸς· αὕτη διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Τρῶας και ἐμίσει αὐτοὺς διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: 1) διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης κρίσιν τοῦ Πάριδος, 2) διότι Τρωϊκὴ γενεὰ κατὰ τινα παραδόσιν ἐμελλε νὰ ἐξολοθρευθῇ τὴν Καρχηδόνα, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ πᾶσαν πόλιν ἠγάπα και ἐπροστάτευεν ἡ Ἥρα, και 3) διότι ὁ Τρῶς Γανυμήδης ἀναρπασθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν οὐρανὸν κατεστάθη οἰνοχόος τῶν θεῶν ἀντὶ τῆς Ἥρας, τῆς θυγατρὸς τῆς Ἥρας.—urbem, δηλ. τὸ ἀνωτέρω (ἐν στ. 2) μνημονευθὲν Λαβίνιον.—deos, δηλ. τοὺς Ἐφεστίους θεοὺς (Penātes) τῆς Τροίας, τοὺς ὁποίους σώσας ὁ Αἰνείας παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ.—Latium, ἀρχαία χώρα τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας, μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Τιβέρεως, τῶν Ἀπεννίνων, τῶν Ἀλβανῶν ὀρέων και τῆς θαλάσσης.—Albani patres, ποιητικὴ παράστασις τῆς πόλεως Ἀλβας Λόγγας, τῆς κτισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου, υἱοῦ τοῦ Αἰνείου.—altae moenia Romae, ποιητικὴ περιγραφή ἀντὶ τοῦ Romam· καλεῖται δὲ ἡ Ρώμη alta (= ὑψηλή), διότι ἦτο ἐκτισμένη ἐπὶ λόφων.

στ. 8-11. Μοῦσα, λέγε μου τὰς αἰτίας, τίνος θείας θελήσεως (= numīne) ἀσεβηθείσης (: διὰ τίνα ἀσέβειαν [τοῦ Αἰνείου] εἰς τὴν θέησιν τῆς θεᾶς [Ἥρας]) ἢ διατί (= quidve) ὀργιζομένη ἢ βασίλισσα τῶν θεῶν ἐξηγάγασεν (= impulērit) τὸν διαπρεπῆ διὰ τὴν εὐσέβειάν τοι (: τὸν εὐσεβέστατον=insignem pietāte) ἄνδρα τόσας περιπετείας (=tot casūs) νὰ ὑποστῇ (=volvēre), τόσους μὲνθους (: τόσους κινδύνους [ἐν πολέμῳ]=tot labōres) νὰ ὑπομείνῃ (=adīre). Τοσαύτη (: Τόσα μεγάλη) ὀργή (= tantaene irae) (ὑπάρχει) εἰς τὰς οὐρανίας ψυχὰς (: εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεῶν);

Παρατηρήσεις.

mem̄ora, ἐνεστ. προσκτκ. τοῦ mem̄oro 1=μνημονεύω, ἀναφέρω, λέγω.—quo numīne laeso quidve dolens... impulērit, πλαγία ἐρωτκκ. πρὸτ. ἀντὶ νὰ λεχθῇ «mem̄ora causas, quibus impulērit» ὑποδηλοῦνται αἱ αἰτίαι διὰ τῶν φράσεων «quo numīne laeso» και «quidve dolens».—quo, ἀφρτκ. τῆς ἐρωτκκ. ἀντων. qui, quae, quod=τίς, τί, numen, īnis, οὐδ. γ'=νεῦμα: βούλησις (θέλημα) θεοῦ· laesus, a, um, πθκκ. πρκκ. μτκ. τοῦ laedo, laesi, lae-

sum, 3 = βλέπω : καταφρονῶ, ἀσεβῶ quo numīne laeso, ἀφρτκ. ἀπόλυτος ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γνκ. ἀπόλυτον τῆς ἑλληνικῆς = τίνος θείας θελήσεως ἀσεβηθείσης· κατ' ἔννοιαν = quam ob laesionem numīnis = διὰ τὴν ἀσέβειαν (τοῦ Αἰνείου) εἰς τὴν θέλησιν τῆς θεᾶς (Ἥρας) — quidne, τὸ μὲν quid ἐρωτμκ. ἄντων. (quis, quid [σοῦσιαστικῶς] = τίς, τί), τὸ δὲ -ne ἐγκλιτκ. (ἐν τέλει λέξεως) = ἦ. — dolens, ntis, 3 = ἐνεστ. μτχ. τοῦ doleo, dolūi, —, dolere 2 = λυπούμαι· ἐδῶ = ὀργίζομαι. — deum = deūrum. — tot, ἐπίθ. πληθ. ἄκλιτον = τόσοι, τοσοῦτοι. — volvere - adire, τὰ ἀφρμφ. ἐκ τοῦ impulērit, τὸ ὁποῖον εἶναι πρκμ. ὑποτκτκ. τοῦ impello, impūli, impulsūm, 3 = ἐξαναγκάσω ἢ μετ' ἀφρμφ. σύνταξις τοῦ impellere ποιητικὴ ἀντι τῆς κανονικῆς ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ συντάξεως μετὰ τοῦ ut (ut volveret... adiret). — volvere, 3 = ἐνεστ. ἀφρμφ. τοῦ volvo, volvi, volūtum, 3 = κυλινδῶ = ὑφίσταμαι. — casus, αἰτ. πληθ. τοῦ casus, ūs, ἀρσ. δ' = πτώσις : συμβάν : περιπέτεια. — insignis, e, ἐπίθ. γ' = ἐπιφανής : διαπρεπής· pietate, ἀφρτκ. τῆς αἰτίας· pietas, tātis, ὄ. γ' = εὐσέβεια. — adire, 3 = ἐνεστ. ἀφρμφ. τοῦ adeo, adii, aditum, adire 4 = προσέρχομαι· adeo labores = ὑπομένω μόχθους (: κινδύνους, ἰδία ἐν πολέμῳ). — tantaene... irae (δηλ. sunt), εὐθεία ἐρωτμκ. πρὸτ. ὁ πληθ. ἀντι τοῦ ἐνικοῦ : tantane... ira (est)? — tantaene, τὸ μὲν tantae ἄντων. δεικτκ. (tantus, a, um = τόσος, τόσον μέγας), τὸ δὲ -ne ἐρωτμκ. μόριον προσαρτώμενον εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἡ ἐρώτησις = ἀραγε· πολλάκις τοῦτο εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις· ὅπως ἐδῶ· δὲν μεταφράζεται· εἰς τὰς ἐξηγητημένας ἐρωτήσεις τὸ -ne = εἰ, ἄν. — ira, ae, θ. α' = ὀργή. — caelestis, e, ἐπίθ. γ' = οὐράνιος, θεῖος· caelestes animi = οὐράνιοι (: θεῖαι) ψυχαί : ψυχαί τῶν θεῶν. || Musa, ὅπως ὁ Ὀμηρος καὶ οἱ ἄλλοι ἐπικοί ποιηταὶ ἐπικαλοῦνται τὴν Μοῦσαν, διὰ τὴν ψάλλη τὸ ποιητικὸν τῶν θέμα, ἔτσι καὶ ὁ Βεργίλιος ἐπικαλεῖται αὐτὴν Μοῦσα ἐννοεῖται ἐδῶ ἡ Καλλιόπη. — quo numīne laeso, ἡ Ἥρα ἤθελε τὴν ἄρξην τοῦ κόσμου ἢ Καρχηδόν, ἡ μάλιστα παρ' αὐτῆς προστατευομένη πρὸς τὴν θέλησιν αὐτὴν ἠγαντιώθη ἀνεπιγνώστως ὁ Αἰνεῖας ἰδρύσας τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος, τὸ ὁποῖον ἐπέπρωτο τὴν ἐξολοθρεύσῃ τὴν Καρχηδόνα. — quidne dolens, ἡ Ἥρα ὀργίζετο κατὰ τῶν Τρώων διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης κρίσιν τοῦ Πάριδος καὶ διὰ τὰς εἰς τὸν Τρώα Γανυμήδην δοθείσας τιμὰς (ιδ. ἀνωτέρω στ. 4 «Iuno», ἐν σελ. 5). — regina deum, δηλ. ἡ Ἥρα, ὡς σύζυγος τοῦ Διός, τοῦ βασιλέως τῶν θεῶν. — insignem pietate virum, δηλ. τὸν Αἰνεῖαν, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν εὐσυνείδητον ἐκπλήρωσιν πάντων τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων καθηκόντων καλεῖται pius (εὐσεβής). — tantaene... irae? παρομοίαν ἐρώτησιν θὰ ἔκαμνεν ὁ Ὀμηρος ; ὁποῖοι ἦσαν ὑπὸ ἡθικὴν ἔποιν οἱ Ὀμηρικοί θεοί ;

[στ. 12 - 80. Ἀντικρὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τιβέρεως ἔκειτο ἀρχαία πόλις, πλουσία καὶ πολεμικωτάτη, ἡ Καρχηδόν. Ἡ Ἥρα προστατεύουσα αὐτὴν ἤθελε τὴν καταστῆσαι κυρίαν τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἐφοβείτο τὴν προφητείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν Τρωϊκὴ γενεὰ ἔμελλε τὴν ἐξολοθρεύσῃ τὴν Καρχηδόνα. Δι' αὐτὸ ἡ θεὰ μόλις εἶδε τοὺς Τρώας ἀντικρὺ τῆς Σικελίας εὐθύμως πλέοντας εἰς τὸ πέλαγος, ἀμέσως ἔρχεται εἰς τὴν νῆσον Αἰολίαν, ὅπου ὁ βασιλεὺς Αἰόλος ἔχει ἐγκλεισμένους ἐντὸς ὑπερμεγέθους σπηλαίου τοὺς ἀνέμους. Οὔτοι δυσανασχετοῦντες παταγοῦν μαινόμενοι ἀγρίως. Ἀλλ' ὁ Αἰόλος καθήμενος ἐφ'

ύψηλοῦ βράχου μαλάσσει τὸν θυμὸν τῶν ἀνέμων κρατῶν σκῆπτρον. Πρὸς αὐτὸν ἐλθοῦσα ἡ Ἥρα παρακαλεῖ, ὅπως ἐξαπολύσας τοὺς ἀνέμους καταπόντιση τὰ πλέοντα Τρωϊκὰ πλοῖα. Ὁ Αἰόλος ἀπαντᾷ ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παράκλησίν της.]

2. Τρικυμία.

(στ. 81-123)

στ. 81-91. Ταῦτα ἀφοῦ ἐλέχθησαν (ὑπὸ τοῦ Αἰόλου) (: ἀφοῦ εἶπεν ὁ Αἰόλος = ubi dicta [sunt ab Aeolio]), ἀναστρέψας τὸ δόρυ (= conversā cuspīde) τὸ κοῖλον δῶρον ἐπληξε (: διὰ πλήγματος παρέκλινεν) ἐπὶ τὰ πλάγια : καὶ εὐθύς (= ac) οἱ ἀνεμοὶ ἀποτελέσαντες οἶονε στρατὸν εἰς πορείαν συντεταγμένον (= velut agmīne facto) (διὰ τοῦ μέρους), ὄπου (= quā) ἠνοιχθη πύλη (: ἐσχηματίσθη χάσμα = aata[est] porta), ἐξορμοῦν καὶ τὰς γαίας διὰ στροβίλων (: διὰ πνοῶν) διαφυσοῦν. Ἐνέπεσον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἅπασαν ἐκ τῶν βαθυτάτων βαθῶν (: ἐκ τοῦ πυθμένος) ὁμοῦ ὁ Εὐρὸς καὶ ὁ Νότος ἀνακυκοῦν (: ἀναταράσσου) καὶ ὁ πλήρης θυελλῶν (: καὶ ὁ θυελλώδης) Αἴψ, καὶ πελώρια κύματα (= vastos fluctūs) πρὸς τὰς ἀκτὰς κυλινδοῦν. Ἐπακολουθεῖ κραυγὴ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν κάλων (: καὶ τῶν σχοινίων = -que rudentum) τρισμὸς (= stridor). Ἀρπάζουσι (: ἐξαφανίζουσι) αἴφνης τὰ νέφη τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἡμέραν (: καὶ τὸν ἥλιον) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Τρώων, (καὶ) νύξ ζοφερά (: σκότος βαθύ =nox atra) ἐξαπλοῦται εἰς τὸν πόντον. Βροντᾷ ὁ οὐρανὸς καὶ διὰ τῶν πυκνῶν ἀστραπῶν (= crebris ignībus) ὁ αἰθὴρ λάμπει καὶ ἀφρευκτιὸν τὸν θάνατον προμηγνύουσι εἰς τοὺς ἀνδρας τὰ πάντα.

Παρατηρήσεις.

haec, αἰτ. πληθ. οὐδ. τῆς δεικτ. ἀντων. hic, haec, hoc.— ubi dicta (δηλ. sunt), χρονκ. πρότ. ubi, χρονκ. σύνδ. = εὐθύς ὡς: ἀφοῦ dicta (sunt), πθηκ. πρκμ. ὀριστκ. τοῦ dico, dixi, dictum, dicere 3=λέγω.—cavus a, um, ἐπίθ. β'=κοῖλος.—conversus, a, um, πθηκ. πρκμ. μιχ. τοῦ converto, verti, versum, ἔρε 3=στρέφω, ἀναστρέφω cuspis, ἴdis, θ. γ' = αἰχμή (δόρατος): δόρυ.— conversā cuspīde, ἀφορτκ. ἀπόλυτος ἀντιστοιχοῦσα ἐδῶ πρὸς τὴν ἐλληνικὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργτκ. ἀορίστου ταυτοπροσωποῦσαν πρὸς τὸ ρ. τῆς προτάσεως· ἐπειδὴ εἰς τὴν λατινικὴν ἔλλειπει ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργτκ. πρκμ. (ἀορίστου), ὅταν ἡ ἐλληνικὴ ἔχη μετοχὴν ἐνεργτκ. πρκμ. ἡ ἀορίστου μὲ ἀντικμ. κατ' αἰτ., ἀναγκάζεται ἡ λατινικὴ νὰ τρέψῃ τὴν ἐνεργητικὴν σύνταξιν εἰς παθητικὴν, μὲ τὴν μιχ. τοῦ πθηκ. πρκμ., καὶ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἀφορτκ. ἀπολύτου (ὁ Αἰόλος ἀναστρέψας τὸ δόρυ ἐπληξεν=ὁ Αἰόλος ἀναστραφέντος τοῦ δόρατος ἐπληξεν=Aeolus conversā cuspīde impūlit).—mons, montis, ἀρα. γ'

=δρος.—impūlit, ὡς ὑποκμ. ἐνν.: Aeolus· τὸ δὲ impūlit προκμ. ὀριστκ. τοῦ impello, pūli, pulsum, ἔρε 3=πλήττω: διὰ πλήγματος παρακλίνω.—latus, ἔρις, οὐδ. γ'=ἡ πλευρά: τὸ πλάγιον: τὰ πλάγια.—ac (οὐδέποτε πρὸ φωνήεντος καὶ τοῦ h) ἢ atque, σύνδ. συμπλεκτκ.=καί: ἐδῶ=ac statim=καὶ εὐθύς.—venti, ὑποκμ. τοῦ ruunt καὶ perflant· ventus, i, ἄρσ. β'=ἄνεμος.—velut, ἐπίρρ. (ἐπὶ παρομοιώσεως)=ὡσπερ: οἰονεί.—agmen, ἴνις, οὐδ. γ'=στρατός εἰς πορείαν ἢ πόλεμον συντεταγμένος· factus, a, um, πθτκ. προκμ. μηχ. τοῦ facio, fēci, factum, ἔρε 3=ποιῶ (Τὸ παθητικόν του fio, factus sum, fiēri).—agmīne facto, ἄφρτκ. ἀπόλυτος ἀντιστοιχοῦσα καὶ ἐδῶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργτκ. ἄρρ. ταυτοπροσωποῦσαν πρὸς τὸ ρ. τῆς προτάσεως=σχηματίσαντες στρατὸν εἰς πορείαν συντεταγμένον.—quā data (δηλ. est) porta, ἀναφρκ. πρότ. quā, ἐπίρρ. τοπκ. ἀναφρκ.=ὅπου data est, πθτκ. προκμ. ὀριστκ. τοῦ do, dēdi, dātum, dāre 1=δίδω· data est porta=ἠνοίχθη πύλη: ἐσχηματίσθη χάσμα.—ruunt, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ ruo, rūi, rūtum (ἀλλὰ μηχ. μέλλ. ruitūrus), ἔρε 3=φέρομαι ὀρητικῶς· ἐδῶ=prorūo=ἐξορῶ.—turbīne, ἄφρτκ. ὀργνκ· turbo, ἴνις, ἄρσ. γ'=στροβίλος, δίνη, ἀνέμων συστροφή (πνοή).—perflant, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ perflo 1=διαφυσῶ.—incubūere (καὶ -ēunt), προκμ. ὀριστκ. τοῦ incumbo, incubui, incubītum, incumbēre 3=ἐμπίπτω, ἐνσκήπτω.—magi, δτκ· mare, is, οὐδ. γ'=θάλασσα.—totumque, (δηλ. mare), ἀντικμ. τοῦ ruunt, ὅπερ ἐδῶ=eruant· ἐruo 3=ἀνακυκῶ, ἀναταράσσω.—totus, a, um, ἀντωνυμία ἐπιθετικὴ (γνκ. totīus, δτκ. toti)=ὅλος.—a (οὐδέποτε πρὸ φωνήεντος καὶ τοῦ h) ἢ ab, πρόθ. μὲ ἀφρτκ.=ἀπό.—sedes, is, θ. γ'=ἔδρα: θέσις, βάθος, πυθμῆν· īmus, a, um (καὶ infīmus, a, um) ὑπερθτκ. ἐπίθ. β'=κατώτατος, βαθύτατος (Τὸ θετκ. ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὰ: mare infērum = τὸ Τυρρητικὸν πέλαγος καί: infēri=ὁ Ἄδης· τὸ συγκριτκ. inferior, ius)· sedes imae=τὰ βαθύτατα βάθη: ὁ πυθμῆν (τῆς θαλάσσης).—unā, ἐπίρρ.=ὁμοῦ.—Eurusque Notusque, κατὰ τὴν μετάφρασιν ὁ α'-que ἄς παραλειφθῆ.—Eurus, i, ἄρσ. β'=Εὔρος (ὁ νοτιανατολικὸς ἄνεμος).—Notus, i, ἄρσ. β'=Νότος (ὁ νότιος ἄνεμος: ὁ νοτιάς).—creber, bris, bre, ἐπίθ. γ'=πυκνός: πλήρης· procella, ae, θ. α'=θύελλα, καταιγίς· creber procellis=πλήρης θυελλῶν: θυελλώδης.—Afrīcus, i, ἄρσ. β'=Αἴψ (ὁ νοτιοδυτικὸς ἄνεμος, ὁ πνέων ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Λιβύης).—vastus, a, um, ἐπίθ. β'=ὑπερμεγέθης, πελώριος.—volunt, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ volno 3=κυλινδῶ.—fluctūs, αἰτ. πληθ. τοῦ fluctus, ūs, ἄρσ. δ'=κῆμα.—insequitur, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ ἀποθτκ. ρ. insēquor, insecūtus sum, insēqui 3=ἐπακολουθῶ.—clamor, stridorque, κατὰ τὴν μετάφρασιν ὁ α'-que ἄς παραλειφθῆ.—clamor, ὄρις, ἄρσ. γ'=κρῶγῆ (ἐδῶ ὀδύνη).—virum = virōrum.—stridor, ὄρις, ἄρσ. γ'=τρισημός.—rudens, ntis, ἄρσ. γ'=κάλως, καλώδιον, σχοινίον.—eripiunt, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ eripio, eripui, ereptum, ἔρε 3=ἄρπάζω.—subīto, ἐπίρρ.=αἰφνης.—nubes, ὀνομαστκ. πληθ. τοῦ nubes, is, θ. γ'=νέφος.—caelumque diemque = caelum diemque· caelum, i, οὐδ. β'=οὐρανός· diem, ἐδῶ = τὸ φῶς τῆς ἡμέρας: τὸν ἥλιον.—Teucri, ὄrum, ἄρσ. β'=Τεῦκροι ἢ Τευκροί, Τρωῆς.—ocūlus, i, ἄρσ. β'=ὀφθαλμός.—ponto, δτκ· pontus, i, ἄρσ. β'=πόντος, θάλασσα.—incūbo, incubui, incubītum, incubāre 1=κατακλίνομαι, ἐκτείνομαι, ἐξαπλοῦμαι.—ater, atra, atrum, ἐπίθ. β'=μέλας, σκοτεινός.—intonūere (καὶ

intonuērunt, προκμ. ὀριστκ. τοῦ intōno, intonui, —, intonāre 1=βροντῶ.—
 polus, i, ἄρσ. β' = πόλος, ἄξων poli = οἱ πόλοι (ἐδῶ τοῦ οὐρανοῦ, ὄχι τῆς
 γῆς): ὁ οὐράνιος θόλος: ὁ οὐρανός.— mico, micui, —, micāre 1 = στίλβω,
 λάμπω.— ignis, is (ἀφρικ. igni καὶ igne), ἄρσ. γ' = πῦρ: ἀστραπή.— aether.,
 ēris, ἄρσ. γ' = αἰθήρ (τὰ ὑψηλότετα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας).— praesentem,
 κτηρμ. praesens, entis = παρών: ταχύς, ἄφευκτος.— viris (δικ.) mortem, ἀντι-
 κείμενα τοῦ intentant' intento 1 = ἀνατείνω· ἐδῶ = ἀπειλῶ, προμηνύω.— omnia,
 ὀνομστκ. πληθ. (ὑποκμ. τοῦ intentant'). || haec ubi dicta (sunt), δηλ. ὑπὸ τοῦ
 Αἰόλου.— montem, ἔννοεῖ τὸ ὄρος, τὸ ἐπικείμενον ἐπὶ τοῦ σπηλαιίου, ἐντὸς
 τοῦ ὁποίου ἦσαν ἐγκεκλεισμένοι οἱ ἄνεμοι· cavum, διὰ τὸ σπήλαιον.— con-
 versa cuspide, ὁ Αἰολὸς ἀνέστρεψε τὸ δόρυ, ὥστε νὰ λάβῃ ἐκ καθέτου ὀρι-
 ζοντίαν θέσιν· τὸ δόρυ (σκηπτρον) φέρεῖ ὁ Αἰολὸς ὡς σύμβολον τοῦ ἀξιωματός
 του.— impūlit, ἐν τῷ ρ. κεῖται ὄχι μόνον ἡ ἔννοια τοῦ πλήγματος, ἀλλὰ καὶ ἡ
 τοῦ ἀποτελέσματος· δι' αὐτὸ impūlit in latus = διὰ πλήγματος παρέκλινε (τὸ
 ὄρος) ἐπὶ τὰ πλάγια.— agmine facto, ἡ φράσις κυριολεκτεῖται ἐπὶ στρατιωτῶν,
 οἱ ὅποιοι συντεταγμένοι προχωροῦν διὰ νὰ κάμουν πορείαν ἢ πόλεμον (Με-
 τ α φ ο ρ ά).— qua data... perfiant, οἱ δάκτυλοι καὶ ἡ διὰ τοῦ φθόγγου r πα-
 ρήχησις εἰκονίζουσι τὴν ταχείαν θορυβώδη ἐξόρμησιν τῶν ἀνέμων.— porta, ἡ
 λ. κυριολεκτεῖται ἐπὶ φρουρίων καὶ στρατοπέδων (Με τ α φ ο ρ ά).— incubuere,
 κτλ., ἐλευθέρᾳ μίμησις τῶν στ. 292 - 296 τοῦ ε τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου:

...πάσας δ' ὀρόθυνεν ἀέλλας

παντοίων ἀνέμων, σὺν δὲ νεφέεσι κάλυψεν

γαῖαν ὄμοῦ καὶ πάντων· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ·

σὺν δ' Ἐὐρὸς τε Νότος τ' ἔπεσε Ζέφυρός τε δυαῆς

καὶ Βορρῆς αἰθηρογένετης, μέγα κῦμα κυλίνδων.

= ... καὶ κάθε ἀνέμου φούρια

σηκώνει· γῆς καὶ πέλαγα μὲ σύγνεφα σκεπάζει,

καὶ νύχτα περιχύνεται ἀποπάνω ἀπ' τὰ οὐράνια.

Πέφτει ὁ Σορόκος καὶ ὁ Νοτιάς καὶ ὁ δυνατὸς Πονέντης

καὶ ὁ αἰθηρογέννητος Βοριάς πού κύματα ἄγρια φέρνει.¹

¹ Ἐκ τῶν παρ' Ὀμήρῳ τεσσάρων ἀνέμων λείπει ἐδῶ ὁ Βορρᾶς, τοῦ ὁποίου γίνε-
 ται μνεία κατωτέρω.— Eurusque Notusque... creberque, τὰ πολλὰ -que εἰ-
 κονίζουσι τὴν σύγχρονον πνοὴν πάντων τῶν ἀνέμων (Πολυσύνδετον).— et vas |
 tos vo | lvunt ad, οἱ σπονδεῖοι εἰκονίζουσι τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύναμιν τῶν κυ-
 μάτων.— insequitur... (στ. 87), νὰ παρατηρηθῇ καὶ ἐν τῷ στ. αὐτῷ ἡ διὰ τοῦ
 φθόγγου r παρήχησις (ὁμοίως καὶ ἐν στ. 90).— rudentum, ἡ γνκ. πληθ. εἰς
 -um ἀντὶ εἰς -ium διὰ μετρικὸν λόγον.— Teucrogum, νοοῦνται οἱ μετὰ τοῦ Αἰ-
 νείου Τρῶες, οἱ ὅποιοι ἐκ Σικελίας ἔπλεον εἰς τὴν Ἰταλίαν πλήρεις χαρᾶς νο-
 μίζοντες ὅτι ἐτελείωσαν τὰ δεινά των· καλοῦνται δὲ οἱ Τρῶες Τε υ κ ρ ο ι ἢ Τε υ-
 κ ρ ο ι ἐκ τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Τροίας Τεύκρου.— poli (= coelum), τὸ
 μέρος ἀντὶ τοῦ ὄλου (Σ υ ν κ δ ο χ ῆ)· οἱ ποιηταὶ ἀγαποῦν τὸ μερικὸν ἀντὶ τοῦ
 γενικοῦ ὡς σαφέστερον.— praesentemque... mortem, πρβλ. Ὀμ. Ὀδυσσ. ε,
 στ. 305 <νῦν μοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος> = τώρα πιά σωστὴ ἡ καταστροφὴ μου.

¹ κατὰ μετάφρασιν Ἀργ. Ἑφταλιώτη

στ. 92-101. Παρευθὺς τοῦ Αἰνείου τὰ μέλη παραλύονται ὑπὸ τοῦ κρυεροῦ φόβου (=frigidore) ἀναστενάζει καὶ ἀμφοτέρως ἀνατείνων εἰς τὰ ἄστρα (: εἰς τὸν οὐρανὸν) τὰς χεῖρας ὑπτίας (=palmas) τοιαῦτα διὰ (δυνατῆς) φωνῆς (: δυνατὰ) ἀναφωνεῖ: «^Ω (σεῖς) τρεῖς καὶ τετρακίς μακάριοι, εἰς τοὺς ὁποίους πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν πατέρων ὑπὸ τὰ ὑψηλὰ τεῖχη τῆς Τροίας συνέβη ν' ἀποθάνετε (: οἱ ὅποιοι... ἠτύχησατε ν' ἀποθάνετε = quis contigit oppetere)! ^Ω ἀνδρειότατε τοῦ γένους τῶν Δαναῶν Τυδεΐδη! Ἐγὼ νὰ μὴ δυνηθῶ (=mene non potuisse) νὰ πέσω (=occumbere) εἰς τὰ Ἰλιακὰ πεδία (: εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Ἰλίου) καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς σου (: καὶ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς χειρὸς σου = tuāque dextrā) νὰ (μὴ δυνηθῶ νὰ) φονευθῶ (= [non potuisse] effundere hanc [= meam] animam), (ἐκεῖ) ὅπου (= ubi) ὁ ἀπηνῆς (: ὁ γενναῖος) Ἐκτωρ κεῖται (πληγείς) διὰ δόρατος (= [percussus] telo) τοῦ Αἰακίδου, (ἐκεῖ) ὅπου ὁ μέγας (: ἰσχυρὸς) Σαρπηδῶν, (ἐκεῖ) ὅπου ὁ Σιμόεις συναρπάσας (= corrupta) τόσας ἀσπίδας (= tot scuta) ἀνδρῶν καὶ κράνη καὶ γενναῖα σώματα (: καὶ σώματα ἡρώων) κυλινδεῖ ὑπὸ τὰ κύματά του (= sub undis)!»

Παρατηρήσεις.

extemplo, ἐπίρρ. = statim = παρευθὺς. — solvuntur, πθηκ. ἔνεστ. ὀρισκ. τοῦ solvo, solvi, solvūtum, solvere 3 = λύω, παραλύω. — frigidore, ἀφρκ. τῆς αἰτίας' frīgus, ὄρις, οὐδ. γ' = ρίγος, κρύος: κρυερός φόβος. — membrum, ἰ, οὐδ. β' = μέλος: συνήθως ἐν τῷ πληθ. membra = τὰ μέλη (τοῦ σώματος). — ingēmit, ἔνεστ. ὀρισκ. τοῦ ingēmo, —, —, ἔρε 3 = στενάζω. — duplicis (= duplices), αἰτ. πληθ. τοῦ duplex, ἴσις, ἐπίθ. γ' = διπλοῦς: ἐδῶ duplicis = ambas = ἀμφοτέρως (ambo, ae, a = ἄμφω, ἀμφοτέροι). — tendens, ἔνεστ. μετ. τοῦ tendo, tetendi, tentum, tendere 3 = τείνω, ἀνατείνω. — sidus, ἔρις, οὐδ. γ' = ἄστρον' ad sidēra = εἰς τὰ ἄστρα: εἰς τὸν οὐρανόν. — palma, ae, θ. α' = παλάμη, χεῖρ' ἐδῶ palmas = supīnas manūs = ὑπτίας τὰς χεῖρας. — talis, e, ἐπίθ. γ' = τοιοῦτος. — vox, vocis, θ. γ' = φωνή' ἐδῶ = magna vox = δυνατὴ φωνή. — refert, γ' ἔνικ. πρόσ. ἔνεστ. ὀρισκ. τοῦ refēro, rettūli (ἐκ τοῦ ret[e]tūli), relātum, referre 3 = ἀναφέρω, λέγω: ἀναφωνῶ. — ὄ, κλητ. ἐπιφώνημα = ὦ! — ter, quater, ἐπίρρ. = τρεῖς, τετρακίς: beātus, a, um, ἐπίθ. β' = μακάριος, εὐδαίμων. — quis (= quibus), δίκ. προσωπκ. ἀνήκουσα εἰς τὸ contigit, τὸ ὅποιον εἶναι πρkm. ὀρισκ. τοῦ ἀπροσώπου contingit, contigit, —, ἔρε 3 = συμβαίνει. — ante, πρόσθ. με αἰτ. = πρὸ (με γκκ.) os, oris, οὐδ. γ' = στόμα: ὄψις, ὀφθαλμός: συνήθως εἰς τὸν πληθ. ora, orum = ὀφθαλμοί. — sub, πρόσθ. με αἰτ. ἢ - ὅπως ἐδῶ - με ἀφρκ. = ὑπὸ (με αἰτ.). — moenia, ium, οὐδ. γ' (εἰς τὸν πληθ. μόνον) = τεῖχος, τεῖχη. — oppetere, ἔνεστ. ἀπρμφ. τοῦ oppēto, oppetīvi, oppetītum, ἔρε 3 = ὑπαντῶ, περιπίπτω oppēto mortem ἢ ἀπολύτως (ἀνευ τοῦ mortem) - ὅπως ἐδῶ - = ἀποθνήσκω (προθύμως ἐν πολέμῳ) τὸ ἀπρμφ. εἶναι ὑποκμ. τοῦ ἀπρόσ. contigit' ἢ μετ'

ἀπρμφ. σύνταξις τοῦ ρ. ποιητικῆ ἀντὶ τῆς κανονικῆς ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ συντάξεως μετὰ τοῦ ut (πρβλ. στ. 11 <impulērit> ἐν σελ. 6).—Danaum=Danaōrum (πρβλ. στ. 4 <supērum=superōrum>·στ. 9 <deum=deōrum>·στ. 87 <virum=virōrum>).—Tydīdes, is, ἄρσ. γ' = ὁ Τυδείδης, ὁ υἱὸς τοῦ Τυδέως, δηλ. ὁ Διομήδης. †mene, αἰτ. ἐνικ. τῆς προσωπκ. ἀντων. τοῦ α' προσ. μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ μορίου -ne (τὸ ὅποιον ἐδῶ δὲν μεταφράζεται) ἢ αἰτ. αὕτη εἶναι ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. potuisse, τὸ ὅποιον εἶναι ἀπρμφ. ἐπιφωνηματικόν=ἐγὼ νὰ μὴ δυνηθῶ (πρβλ. ἐ μ ἐ τ ἄ δ ε π α θ ε ἰ ν, φ ε ὕ != ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!).—Iliācis campis, ἄφρτκ. τοπικῆ· Iliācus, a, um, ἐπίθ. β' = Ἴλιακός, Τρωϊκός· campus, i, ἄρσ. β' = πεδῖον, πεδιάς.—occumbēre, ἐνεστ. ἀπρμφ. τοῦ occumbo, cubui, cubitum, ἔρε 3 = πίπτω, ἀποθνήσκω· τὸ ἀπρμφ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ rotuisse, τὸ ὅποιον εἶναι πρκμ. ἀπρμφ. τοῦ possum, rotui, posse=δύναμαι.—tuā detrā, ἄφρτκ. ὀργνκ.· dexter, xtra, xtrum = δεξιός· dextra (manus) = δεξιὰ (εἶς).—anīma, ae, θ. α' = πνοή, ψυχὴ· ἐδῶ = vita = ζωή.—effundēre, ἐνεστ. πρμφ. τοῦ effundo, effūdi, effūsum, ἔρε 3 = ἐκχέω, ἐκπνέω· effundo anīma = ἐκπνέω ψυχὴν, βίον· effundo hanc (=meam) anīmam = χάνω τὴν ζωὴν μν: χάνομαι: ἀποθνήσκω.—ubi, ἐπίρρ. τοπκ. = ὅπου· πρὸ τούτου νὰ ἐννοηθῆ ὃ ubi = ἐκεῖ.—saevus, a, um, ἐπίθ. β' = ἀπηνής, σκληρός: ἀνδρείος.—Aeacīes, ae, ἄρσ. α' = Αἰακίδης.—telo, ἄφρτκ. ὀργνκ.· telum, i, οὐδ. β' = τὸ τ η λ ὀ ἔ ν (=μακρόθεν) βαλλόμενον ὄπλον, οἶον βέλος, ἀκόντιον, δόρυ, λίθος κ.τ.τ.· ἦῶ = hasta = δόρυ.—iacet, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ iaceo, iacui, —, ἔρε 2 = κείμεν· telo iacet, βραχυλογικῶς ἀντί: telo percussus iacet = διὰ δόρατος πληγεὶς κείται.—ingens, ntis, ἐπίθ. γ' = μέγας, ἰσχυρός.—Sarpēdon, ōnis, ἄρσ. γ' = Σαρπηδών.—tot, ἰδ. στ. 9 ἐν σελ. 6.—Simōis, entis, ἄρσ. γ' = Σιμόεις.—corrupta, αἰτ. πληθ. οὐδ. τοῦ πθτκ. πρκμ. τῆς μτχ. (corruptus, a, um) τοῦ corruptio, corruptūi, corruptum, ἔρε 3 = συναρπάξω· ἐδῶ ὁ πθτκ. πρκμ. τῆς μτχ. corrupta ἀντὶ τοῦ ἐλλείποντος ἐνεργτκ. πρκμ. (ἀορ.) τῆς μτχ. = συναρπάσας.—unda, ae, θ. α' = κύμα.—scutum, i, οὐδ. β' = ἀσπίς.—virum=virōrum.—galea, ae, θ. α' = κράνος, περικεφαλαία. || extemplo Aenēae κτλ., ἐλευθέρα μίμησις τῶν στ. 297-298 καὶ 306-310 τοῦ ε τῆς Ὀδυσσ. τοῦ Ὀμήρου:

καὶ τότε Ὀδυσσεὺς λύτο γόνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸν ὄν μεγαλήτορα θυμόν'

τρὶς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις, οἱ τότε ὄλοντο
Τροίη ἐν εὐρείῃ χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέροντες.
ὡς δὴ ἔγωγ' ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν
ἡματι τῷ, ὅτε μοι πλεῖστοι χαλκήρεα δοῦρα
Τρωῆς ἐπέρριψαν περὶ Πηλεΐωνι θανάοντι.

=Κοπήκανε τὰ γόνατα κ' ἡ ἀνάσα τοῦ Ὀδυσσεά,
καὶ πικραμένος ἔλεγε μέσ' στήν τρανὴν ψυχὴν του'

Μακαρισμένοι οἱ Δαναοί, καὶ τρὶς μακαρισμένοι,
ποῦ τότες σκοτωθῆκανε στήν διάπλατη Τρωάδα,

γιά χάρη τῶν Ἀτρεόπουλων. Μακάρι τέτοιο τέλος
νά ἐρχότανέ μου τὸν καιρὸ πὺ χάλκινα κοντάρια
οἱ Τρώες μούρριχταν κοντὰ στοῦ Ἀχιλλέα τὸ σῶμα.¹

—solvuntur frigōre membra, ὁ Αἰνεΐας φοβεῖται μὴ ὑποστῇ θάνατον ἄδο-
ξον καὶ φαρμακερὸν ἐν τῇ θαλάσῃ.—duplice palmas, οἱ εὐχόμενοι ἀνέ-
τεινον τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπτίας.—terque quaterque beāti, ποιη-
τικὴ παράστασις τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ τῆς εὐτυχίας.—ante ora patrum, γέ-
ροντες καὶ γυναῖκες ἐθεώνον τὰς μάχας ἀπὸ τοὺς πύργους τῶν τειχῶν καὶ τῶν
πυλῶν τὸ νὰ γνωρίζουν δὲ οἱ μαχόμενοι ὅτι οἱ οἰκεῖοι τῶν ἦσαν μάρτυρες
τοῦ ἥρωϊκοῦ τῶν θανάτου, τοῦτο ἐγλύκαινε τὰς τελευταίας τῶν στιγμᾶς.—con-
tigit oppetere (mortem), ὡς κατιτὶ εὐκτόν, ποθητόν, διότι dulce et decōrum
est pro patriā mori (=γλυκὺς καὶ ἔνδοξος εἶναι ὁ ὑπὲρ πατρίδος θάνατος).—
Danaum, Δαναοὶ ἐκαλοῦντο παρ' Ὀμήρῳ οἱ πρὸ τοῦ Ἰλίου Ἕλληνες.—
Tydīde, φυσικώτατα ἀναμιμνήσκεται ὁ Αἰνεΐας τοῦ Διομήδους, ὑπὸ τοῦ ὁποίου
(καθ' Ὀμηρον E, 302 κ.έ.) θά ἐφονεύετο ἐν τῇ μάχῃ, ἐὰν δὲν ἦρχετο βοηθὸς
εἰς αὐτὸν ἢ μήτηρ του Ἀφροδίτη· περὶ δὲ τῆς ἀνδρείας τοῦ Διομήδους πρβλ.
Ὀμήρ. Ἰλ. Z, 97-98 *ἄγχιον αἰχμητὴν, κρατερὸν μῆστορα φόβοιο | ὄν δὴ
ἐγὼ κάριστον Ἀχαιῶν φημί γενέσθαι* =τὸν ἄγχιον πολεμιστὴν, τὸν τρομε-
ρὸν τεχνίτην τῆς φυγῆς, πὺ στὴν ἀνδρεία ὄλους τοὺς Ἀχαιοὺς ξεπέρασε
θαρωῶ.—non potuisse occumbere, καὶ ὄχι non occubuisse, διότι τοῦτον
ἔσωσεν ἡ Ἀφροδίτη.—animam hanc effundere, γραφικὴ εἰκὼν τοῦ θανά-
του.—Aeacidae, δηλ. τοῦ Ἀχιλλέως ὁ Ἀχιλλεὺς καλεῖται *Αἰακίδης*, ὡς ἔγ-
γονος τοῦ Αἰακοῦ, τοῦ πατρὸς τοῦ Πηλέως.—Hector, υἱὸς τοῦ Πριάμου καὶ
τῆς Ἐκάβης, σύζυγος τῆς Ἀνδρομάχης, ὁ ἀνδρειότατος τῶν Τρώων ἐφονεύθη
ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως *ἄδουρι δαμείσῃ*.—Sarpēdon, ἡγεμὼν τῶν Λυκίων καὶ σύμ-
μαχος τῶν Τρώων φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου μετηνέχθη κατὰ διαταγὴν
τοῦ Διὸς παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τοῦ Ὑπνου καὶ τοῦ Θανάτου εἰς Λυκίαν
(χώραν τῆς Μ. Ἀσίας).—Simōis, μικρὸς ποταμὸς τῆς Τροίας ἐκ τῆς Ἰδης πη-
γᾶζων καὶ χυνόμενος εἰς τὸν ποταμὸν Σκάμανδρον.—ubi tot Simōis... corpōra
volnit, μίμησις τῶν στ. 22 καὶ ἐξ. τοῦ M τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου: *καὶ Σι-
μόεις, ὄθι πολλὰ βόαργια καὶ τρυφάλεια | κάππεσον ἐν κονίῃσι καὶ ἡμιθέων
γένος ἀνθρώπων* =καὶ ὁ Σιμόεις, πὺ ἐκεῖ πολλὰς μέσ' στὰ νερά του ἀσπίδες
ἔπεσαν καὶ κράνη καὶ ἡμιθέων ἀνδρῶν βλαστάρια.—o terque... volnit (στ. 94
o terque- 101), εἰς τὸν λόγον του αὐτοῦ ὁ Αἰνεΐας 1) μακαρίζει τοὺς ἐνδόξως
πεσόντας ἥρωας ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας (στ. 94 o terque- 96 opprēxite), καὶ
2) λυπεῖται, διότι δὲν ἐφονεύθη καὶ αὐτὸς ἐν Τροίᾳ κατὰ τὴν πρὸς τὸν Διο-
μήδην μάχην (στ. 96 o Danaum- 101).

στ. 102-112. Ἐνῶ (οὗτος) τοιαῦτα (συγκεκινημένος) ἀνεφώνη-
(=talìa iactanti), *σορίτιουσα θύελλα* (ἐξεγερθεῖσα) ὑπὸ τοῦ Βορρᾶ
(=[immissa] Aquilōne) τὸ *ιστίον* (τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνεΐου) ἀντιθέτως
(: ἀπ' ἐμπρὸς [ἐρχομένη] =adversa) *διαρρηγγύει καὶ τὰ κύματα μέχρη*

¹ κατὰ μετάφρασιν Ἀργ. Ἐφταλιώτη

τῶν ἄστρον αἶρει (: μέγχι τοῦ οὐρανοῦ ἀνυψῶναι). Θραύονται αἱ κῶ-
 παὶ τότε ἢ πρῶρα στρέφεται καὶ (οὔτω) εἰς τὰ κύματα ἐκθέτει τὴν
 πλευρὰν (τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου)· αἴφνης ἀνυψοῦται (= insequitur)
 μεθ' ὄλου τοῦ ὄγκου του (= cumulo) ἀπότομον ὕδατος ὄρος. Ἄλλοι
 μὲν (τῶν ναυτῶν τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου) (= hi) ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ
 κύματος αἰωροῦνται, εἰς ἄλλους δὲ (= his) τὸ κῶμα χαῖνον τὸν πυθμένα
 (= terram) μεταξὺ τῶν κυμάτων δεικνύει· μαινεται ἢ κύμανσις (τῆς
 θαλάσσης) (: ἢ κυμαινομένη θάλασσα = aestus) διὰ τῆς ἄμμου (τοῦ πυ-
 θμένος) ἢ Τροία (πλοῖα) ὁ Νότος ἀναρπάσας (= abreptas) εἰς κεκρυμμέ-
 νους σκοπέλους (: εἰς ὑφάλους = in latentia saxa) σφενδονίζει — (αὐ-
 τοὺς) τοὺς σκοπέλους, οἱ ὅποιοι (κεῖνται) ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης
 (= quae [sunt] in mediis fluctibus), ὀνομάζουσι οἱ Ἰταλοὶ βωμοὺς
 (= vocant Itali aras) — (εἶναι δὲ οἱ βωμοὶ) μεγάλη ράχισ (σκοπέλων)
 (= immāne dorsum) ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης — τρία (πλοῖα)
 ὁ Εὐρος ἀπὸ τοῦ πελάγους εἰς τὰ ἀβαθῆ (ὑδατα), δηλαδὴ (= et) εἰς
 τὰς σύρτις ὠθεῖ — οἰκτρὸν θέαμα! — καὶ προσαράσσει εἰς τὰ τεύαγγ
 καὶ διὰ σωροῦ ἄμμου (= aggere harēnae) περιζώνει (: περιβάλλει
 = cingit).

Παρατηρήσεις.

iactanti, ἐνικ. δτκ. τοῦ ἐνεστ. τῆς μτχ. (iactans, ntis), τοῦ ρ. iacto I, τὸ
 ὁποῖον ἐδῶ = (συγκεκινημένος) ἀγαφῶν. — stridens, ntis, ἐνεστ. μτχ. τοῦ strido,
 stridi, —, ἔρε β = συρίτω. — Aquilo, ὄνις, ἄρσ. γ' = Βορρᾶς Aquilone, ἄφρτκ.
 τῆς αἰτίας εἰς τὴν ἐνν. μτχ. immissa (= ἐξεγερθεῖσα). — procella, ae, θ. α' =
 θύελλα, καταγίγς. — velum, i, οὐδ. β' = ἱστίον. — adversus, a, um = ἐναντίος, ὁ
 πρόσθεν adversa, ἐπιρρηματικὸν πτγμ. σημαῖνον τρόπον = ex adverso = ἐκ
 τοῦ ἐναντίου: ἀπ' ἐμπρός, δηλ. ἀπὸ τῆς πρῶρας ἐρχομένη (ἢ θύελλα). — ferit,
 ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ ferio, —, —, ferire 4 (ὁ πρκμ. καὶ τὸ ὕπτιον ἀναπληροῦται
 διὰ τοῦ percussi, percussum τοῦ ρ. percutio) = πλήττω: διαρρηγνύω. — fluctūs,
 αἰτ. πληθ. (ιδ. στ. 86 ἐν σελ. 8). — tollit, ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ tollo, sustūli,
 subhātum, tollere = αἰρῶ. — franguntur, πθτκ. ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ frango,
 frēgi, fractum, ἔρε β = ρήγνυμι, θραύω. — remus, i, ἄρσ. β' = κώπη. — prora,
 ae, θ. — πρῶρα (τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ πλοίου). — avertit, ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ
 avertō, averti, aversum, ἔρε β = ἀποστρέφω: ἐδῶ ἀμεταβάτως ἀντί: avertit
 se: avertitur = ἀποστρέφεται. — dat, ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ do I = δίδω, παρέχω,
 ἐκθέτω. — insequitur, ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ ἀποθτκ. ρ. insēquor β, ὅπερ ἐδῶ =
 αἴφνης ἀνυψοῦμαι. — cumulus, i, ἄρσ. β' = σωρός, ὄγκος: cumulo, ἄφρτκ.
 τροπκ. = σωρηδόν: μεθ' ὄλου τοῦ ὄγκου. — praeruptus, a, um = ἀπόρημος,
 ἀπότομος. — summus, a, um (καὶ suprēmus, a, um), ὑπερθτκ. ἐπίθ. = ἀνώ-
 τατος (τὸ θετικὸν suprēus, a, um - τὸ συγκριτικ. superior, ius) sum-
 mo in fluctū = ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ κύματος. — pendēt, ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ pen-

deo, perendi, —, pendere 2=κρέμαμαι, αλωρούμαι.— dehiscens, ntis, ένεστ. μτχ. τοῦ dehisco, —, —, έρε 3 = χαίνω, χάσκω.— terra, έδῶ = fundus = πυθμῆν.— aperit, ένεστ. όριστκ. τοῦ aperio, aperui, apertum, ίtre 4 = άνοιγω, δεικνύω.— furit, ένεστ. όριστκ. τοῦ furo, —, —, έρε 3 = μαίνομαι.— aestus, Πs, άρσ. δ' = κύματα (θαλάσσης).— harēnis, άφρτκ. όργγκ. προσδιορίζουσα τὸ furit' harēna, ae, θ. α' = άμμος (έδῶ [δχι τῆς άκτῆς, αλλά] τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης).— tris, αρχαϊκός τύπος τῆς αίτ. αντί tres' tres, tria, άριθμτκ. = τρεῖς, τρία.— abreptas, δηλ. naves' abreptas, πθτκ. πρκμ. μτχ. (abreptus, a, um) τοῦ abripio, ripui, reptum, έρε 3 = άναραπάζω' έδῶ τὸ abreptas = άναραπάσας (πρβλ. άνωτέρω στ. 100 «correpta» έν σελ. 13).— saxum, i, οὐδ. β' = μέγας λίθος: βράχος: σκόπελος' latens, ntis (όνομαστκ. και αίτ. πληθ. οὐδ. latentia, ένεστ. μτχ. τοῦ lateo, latūi, —, έρε 2 = κρύπτομαι' latentia saxa = κερκρυμμένοι (έν μέρει υπό τὴν θάλασσαν) σκόπελοι: ύφαλοι.— torquet, ένεστ. όριστκ. τοῦ torqueo, torsi, tortum, έρε 2 = στρέφω, έκσφενδονίζω.— saxa vocant κτλ., ή συντακτικῆ σειρά τῶν λ.: Itāli (ea) saxa, quae mediis in fluctibus (sunt), vocant aras' fluctus, έν τῷ πληθ. = θάλασσα' ara, ae, θ. α' = βωμός.— dorsum... summo, παράθεσις έπεξηγητικῆ τοῦ aras' dorsum, i, οὐδ. β' = ράχis (σκοπέλου) immānis, e, επίθ. γ' = υπερμεγέθης, μέγας' mari summo, άφρτκ. τοπκ. = επί τῆς έπιφανείας τῆς θαλάσσης' περι τοῦ επίθ. summo ίδ. άνωτέρω «summus, a, um».— altum, i, οὐδ. β' = πέλαγος (ιδ. στ. 3 «altus» έν σελ. 4).— brevis, e, επίθ. γ' = βραχύς: όχι βαθύς' brevia, ium = τὰ βραχεία: τὰ άβαθῆ τῆς θαλάσσης: τὰ ρηχά νερά' et (in) syrtis (-es), έπεξηγησις τοῦ brevia' ό et = δηλαδῆ' syrtis, is, θ. γ' = σύρτις (άμυδάης άκτή).— urget, ένεστ. όριστκ. τοῦ urgeo, ursi, —, έρε 2 = ώθῶ.— miserabilis, e, επίθ. γ' = οϊκτρός, έλεινός' visu, ύπιον β' τοῦ video 2 = βλέπω' τὸ ύπιον ή σουπίνον έχει δύο τύπους α') εἰς -um και β') εἰς -u' και τὸ μὲν ύπιον εἰς -um τίθεται σχεδὸν μόνον με ρήματα σημαίνοντα κίνησιν και δηλοῖ σκοπὸν (π. χ. Hannibal revocātus est defensum = ό 'Αννίβας άνεκλήθη διὰ τὰ ύπερασπίση), τὸ δὲ ύπιον εἰς -u τίθεται με τὰ επίθ. facilis, difficilis, incredibilis, miserabilis κ. τ. τ. και δηλοῖ άναφοράν (π. χ. miserabile visu = οϊκτρὸν ίδεῖν: έλεινὸν ὡς πρὸς τὸ τὰ ίδη τις: οϊκτρὸν θέαμα).— inlīdit, ένεστ. όριστκ. τοῦ inlīdo (ή illīdo), lisi, lisum, έρε 3 = προσαράσσω: ρίπτω βιαίως' vadis, δτκ. πληθ. vadum, i, οὐδ. γ' = τὸ τέναγος, τὸ άβαθές (τῆς θαλάσσης).— aggere, άφρτκ. όργγκ. agger, έris, άρσ. γ', κυρ. = ό, τι φέρεται πρὸς κατασκευὴν ύψώματος, ὡς ὄν χῶμα, άμμος, λίθος κ. τ. τ.: έδῶ agger harēnae = σωρός άμμου.— cingit, ένεστ. όριστκ. τοῦ cingo, cinxī, cinctum, έρε 3 = περιζώννυμι, περιβάλλω. || velum, δηλ. τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου.— fluctus ad sidēra tollit, ύπερβολή' πρβλ. 'Όμ. ε, 313 «ὡς άρα μιν εἰπόντ' έλασσε μέγα κύμα κατ' άκρης» = έτσι εἶπε χ' επάνω του ξεσπάει θεόρατο ένα κύμα.— latus, δηλ. τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου.— insequitur cumūlo praeruptus, διὰ τῶν λέξεων αὐτῶν ζητεῖ ό ποιητῆς τὰ κατασῆση ὅσον τὸ δυνατὸν έναρξέστεραν τὴν έννοιαν τοῦ «aquae mons» τὸ insequitur έκφράζει, ὅτι τὸ aquae mons «αἰφνιδίως άνυψοῦται», τὸ μετὰ τοῦ insequitur ὡς άφρτκ. τοῦ τρόπου συνημμένον cumūlo εξαίρει τὸν ὄγκον τοῦ ὕδατος, ένῶ τὸ praeruptus δηλοῖ τὸ άπότομον ὕψος, εἰς τὸ ὅποιον ὁ ὄγκος

τοῦ ὕδατος ἐξακοντίζεται.—hi - his, νοοῦνται οἱ ναῦται τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου, οἱ ἐν τῇ πρύμνῃ (hi) καὶ οἱ ἐν τῇ πρῶτῃ (his).— tris (naves), ὁ στόλος τοῦ Αἰνείου συνέκειτο ἐξ εἴκοσι πλοίων.— Notus, ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ ἀνέμου ἐν γένει· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸ Eurus.—saxa, ἐπαναλαμβάνεται ἡ λ. πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀναφρ. ἀντων.—aras, αἱ arae εἶναι αἱ νησίδες *Αἰγίμοροι* καλούμεναι, κείμεναι εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τῆς Καρχηδόνας.—dorsum κτλ., ἡ ῥάχις αὐτῶν τῶν σκοπέλων εἶναι ὀρατὴ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάσσης, ἐνῶ τὸ λοιπὸν μέρος κρύπτεται εἰς τὸ βάθος (πρβλ. «latentia saxa»).—syrtris, ἐννοοῦνται ἄκται ἀμμώδεις καὶ τεναγώδεις τῆς Ἀφρικῆς.—harēnae, τὴν ἄμμον αὐτὴν ἀνέσυρεν ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ πυθμένος (πρβλ. ἀνωτέρω «furit aestus harēnis»).

στ. 113-123. Ἐν (πλοῖον), τὸ ὅποιον τοὺς Λυκίους καὶ τὸν πιστὸν Ὀρόντιαν ἔφερε, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν (= ante oculus) αὐτοῦ (τοῦ Αἰνείου (= ipsius [Aenēae]) μέγα (= ingens) κῦμα ὁμοιάζον πρὸς ὄλην θάλασσαν (= pontus) ἄνωθεν (= a vertice) εἰς τὴν πρύμνην πλῆττει· ἐκτινάσσειται ὁ κυβερνήτης (= magister) καὶ πρηγῆς (= pronusque) πίπτει κατὰ κεφαλῆς (εἰς τὴν θάλασσαν)· αὐτὸ δὲ (τὸ πλοῖον τὸ ἄνευ κυβερνήτου) (= ast illam) τρίς τὸ κῦμα ἐν τῇ αὐτῇ θέσει (: αὐτοῦ = ibidem) στρέφει περιάγον (= agens circum) καὶ ὀρμητικῇ δίνῃ (= rapidus vortex) καταπίνει (αὐτὸ) διὰ τοῦ πελάγους (= aequore). Φαίνονται ἄραιοι (: ἐδῶ καὶ ἐκεῖ = rari) κολυμβηταὶ ἐν τῷ εὐρεῖ (= in vasto) πελάγει (καὶ) τὰ ὄπλα τῶν ἀνδρῶν καὶ αἱ σανίδες τοῦ (πλοίου) καὶ ὁ Τρωϊκὸς θησαυρὸς ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἦδη τὸ στερεὸν πλοῖον τοῦ Ἰλιονέως, ἥδη (τὸ) τοῦ ἀνδρείου Ἀχάτου, καὶ (ἐκεῖνο), ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε (= quā vectus[est]) ὁ Ἄβας, καὶ (ἐκεῖνο), ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ βαθύγηρος (= grandaevus) Ἀλήτης, κατέβαλεν ἡ τρικυμία· χαλαρωθειῶν τῶν συναρμογῶν (= laxis compagibus) τῶν πλευρῶν (= latērum), ὅλα (αὐτὰ τὰ πλοῖα) δέχονται τὸ ὀλέθριον θαλάσσιον ὕδωρ (= imbrem) καὶ διὰ τῶν ρηγμάτων καταβάλλονται (: καὶ διαρρηγνύνται) (: ὅλα αὐτὰ τὰ πλοῖα διαρραγέντα δέχονται τὸ ὀλέθριον θαλάσσιον ὕδωρ).

Παρατηρήσεις.

unam, δηλ. navem.—Lycii, ὄσρ. β' = Λύκιοι.—fidus, a, um, ἐπίθ. β' = πιστός.—vehēbat, πρτκ. τοῦ veho, veki, vectum, ἔρε β = ὄχῳ, φέρω· συνήθως ἐν τῷ παθικ. vehor, vectus sum, vehi = ὄχομαι, φέρομαι.—ipse, a, um, ἀντων. δεικτικ. = αὐτός.—ingens, ntis, ἐπίθ. γ' = μέγας.—vertex (ἢ vortex), tīcis, ἄσρ. γ' = συστροφῇ, δίνη: κορυφή, τὸ ἄκρον· a vertice = desuper = ὑπερθεν, ἄνωθεν· νὰ συναφθῇ μὲ τὸ ferit.—pontus, i, ἄσρ. β', ἐδῶ = κῦμα ὁμοιάζον πρὸς ὄλην θάλασσαν.—puppis, is (ait. puppim), θ. γ' = πρύ-

μνη (ἀντίθετον;).—ferit, ἰδ. στ. 103 ἐν σελ. 13.—excutitur, πθτικ. ἐνεστ. ὀριστ. τοῦ excutio, excussi, excussum, ἔρε 3 (ex-quatio) = ἐκσειώ, ἐκτινάσσω.—pronus, a, nm, ἐπίθ. β' = πρηγής.—magister, stri, ἄρσ. β' = gubernātor = κυβερνήτης (πλοίου).—volvitur, πθτικ. ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ volvo, volvi, volūtum, ἔρε 3 = κυλινδῶ πθτικ. volvor = κυλινδοῦμαι, πίπτω.—in caput = κατὰ κεφαλῆς: μετὰ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω.—ast, ἀρχαῖος τύπος ἀντὶ τοῦ at = δέ.—ibidem, ἐπίρρ. τοπκ. = αὐτόθι: αὐτοῦ: ἐν τῇ αὐτῇ θέσει.—torquet, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ torqueo, torsi, tortum, ἔρε 2 = στρέφω.—agens circum, ἀναδροσφῆ = circumāgens (ἐνεστ. μτχ. τοῦ circumāgo, circumēgi, circumactum, ἔρε 3 = περίξ ἄγω, περιάγω).—rapīdus, a, um, ἐπίθ. β' = ὀρμητικός.—vorat, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ voro 1 = βροχθίζω, καταπίνω.—aequore, ἄφρτκ. ὀργκ. aequor, ὄρις, οὐδ. γ' = πέλαγος.—vortex, ἰδ. vertex' ἐδῶ = δίνη.}—apparent, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ appareo, ἦι, —, ἔρε 2 = ἀναφαίνομαι, φαίνομαι.—rarus, a, um, ἐπίθ. β' = ἀραιός, ὄχι πολυάριθμος: rari, ἐπιρρηματικὸν κτγρμ. σημαῖνον τόπον = ἀραιοί, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—nantes, ἐνεστ. μτχ. (nans, nantis) τοῦ no, nāvi, —, ἄρε 1 = νήχομαι, κολυμβῶ.—gurgēs, ἴτις, ἄρσ. γ' = δίνη (ὑδάτος): ἐδῶ = πέλαγος.—vastus, a, um, ἐπίθ. β'. ἐδῶ = ἀχανής, εὐρὺς (ἐν στ. 86 «vastos fluctus» =).—virum = virōrum.—tabūla, ae, θ. α' = πίναξ, σανίς.—Troius, a, um = Troiānus, a, um = Τρωϊκός.—gaza, ae, θ. α' (λ. Περισική) = θησαυρός.—vallīdus, a, um = δυνατός: στερεός.—Ilionēus, ἔι, ἄρσ. β' = Ἰλιονεύς.—Achātes, ae, ἄρσ. α' = Ἀχάτης.—et quā = et illam (navem), quā quā, ἄφρτκ. ἐνικ. τῆς ἀναφρκ. ἀντων. qui, quae, quod.—vectus (est), πθτικ. πρκμ. ὀριστκ. τοῦ veho.—Abas, antis, ἄρσ. γ' = Ἄβας.—grandaevus, a, um = ὑπέργηρος, βαθύγηρος.—Alētes, ae, ἄρσ. α' = Ἀλήτης.—vicit, πρκμ. ὀριστκ. τοῦ vinco, vici, victum, ἔρε 3 = νικῶ, καταβάλλω.—hiems, hiēmis, θ. γ' = καταιγίς, τρικυμία.—laxis compagibus, ἄφρτκ. ἀπόλυτος: laxus, a, um = χαλαρός: τὸ ἐπίθ. ἐδῶ laxis ἀντὶ μτχ.: laxātis' laxo 1 = χαλαρώνω: compagēs, is, θ. γ' = συναρμογή: laxis (= laxātis) compagibus = χαλαρωθεισῶν τῶν συναρμογῶν.—latērum, γγκ. πληθ. τοῦ latus, ἔρις, οὐδ. γ' = πλευρά.—omnes (δηλ. naves) = ὅλα (αὐτά, τὰ προμνημονευθέντα) πλοῖα.—accipiunt, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ accipio, accēpi, accēptum, ἔρε 3 = δέχομαι.—inimīcus, a, um = ἐχθρικός: ὀλέθριος.—imber, imbris, ἄρσ. γ' = ὄμβρος: ἐδῶ = θαλάσσιον ὕδωρ.—rimis, ἄφρτκ. τοῦ τρόπου rima, ae, θ. α' = ρήγμα.—fatiscent, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ fatisco, —, —, ἔρε 2 = διαρρηγνυμαι: καταπονοῦμαι, καταβάλλομαι.—rimisque fatiscunt, ἢ πρότ. συνδέεται παρατακτικῶς μετὰ τὴν προηγουμένην (accipiunt imbrem) οὕσαν ἐπακολούθημα αὐτῆς = omnes (naves) rimis fessae accipiunt imbrem = ὅλα (τὰ πλοῖα) διὰ τῶν ρηγμάτων καταβληθέντα (: ὅλα διαρραγέντα) δέχονται τὸ θαλάσσιον ὕδωρ. || Lycios, οἱ Λύκιοι εἶχον ἔλθει ἐπίκουροι τῶν Τρώων ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Πανδάρου (ἢ Σαρπηδόνας κατ' ἄλλους) μετὰ τὸν θάνατον δὲ τούτου ἐτάχθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Αἰνείου καὶ συνεξέπλευσαν μετ' αὐτοῦ.—Orontem, πλοίαρχον τοῦ πλοίου τῶν Λυκίων: τὸ ὄνομα ἐπλάσθη παρὰ τοῦ ποιητοῦ.—ipsius, τὸ ἰ βραχὺ διὰ μετρικὸν λόγον.—magister, κεῖται ὡς ὑποκμ. τοῦ excutitur καὶ volvitur ἐν ἐξεχούση θέσει τοῦ σίχου: ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου τῶν Λυκίων ἐκαλεῖτο Λ ε ὑ κ α σ π ι ς.—rapīdus vorat aequore vortex, ποιητικὴ παράστασις τοῦ καταποντισμοῦ τοῦ πλοίου'

νά παρατηρηθῆ ἢ παρήχησις εἰς τὰ: vorat vortex.—appārent rari . . . vasto, γραφικὸς ὁ στίχος· ὁ σπονδειακὸς ρυθμὸς εἰκονίζει τὴν κοπιώδη προσπάθειαν τῶν κολυμβητῶν, ὅπως σωθοῦν ἀπὸ τοῦ θανάτου· rari-vasto, ἀντίθετα.—arma, κυρίως αἱ ἀσπίδες καὶ αἱ δερμάτινα περικεφαλαῖα.—Πιονεῖ, ὡς ἀναγνωσθῆ ὡς τετρασύλλαβος (Σ υ ν ἰ ζ η σ ι ς)· Πιονεῖ... Achātae κτλ., ὅλοι οἱ ἐδῶ μνημονευόμενοι ἑταῖροι τοῦ Αἰνείου, ὁ Ἴλιονεύς, ὁ πιστὸς Ἀχάτης, ὁ Ἄβας καὶ ὁ ὑπέργηρος Ἀλήτης ἐσώθησαν μετὰ τῶν πλοίων τῶν μόνον τὸ πλοῖον τῶν Δυκίων μετὰ τοῦ πλοιάρχου Ὀρόντα καὶ τοῦ κυβερνήτου Λευκάσπιδος κατεβυθίσθη.—omnes (naves), ἐννοοῦνται τὰ προμνημονευθέντα πλοῖα, δηλαδὴ τὸ τοῦ Ἴλιονέως, τὸ τοῦ Ἀχάτου, τὸ τοῦ Ἄβαντος καὶ τὸ τοῦ Ἀλήτου.—rimis fatiscunt, πλεονασμός.

[στ. 124-197. Ὁ Ποσειδῶν ἀντιληφθεὶς τὴν ἀνευ τῆς διαταγῆς τοῦ γενομένην τρικυμίαν καὶ ὀργισθεὶς καταπαύει αὐτὴν καὶ ἐπαναφέρει τὴν γαλήνην. Οἱ περὶ τὸν Αἰνεῖαν παρασυρθέντες εἰς ἀγνώστους ἀκτὰς τῆς Λιβύης προσορμίζονται εἰς βαθὺν κολπίσκον. Ἐδῶ εἰσέρχεται ὁ Αἰνεΐας συναθροίσας ἑπτὰ ἐκ παντὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων. Οἱ Τρῶες ἐξελθόντες ἐκ τῶν πλοίων καταλαμβάνουν τὴν ποθητὴν ἄμμον καὶ ἀναπαύουν ἐν τῇ ἀκτῇ τὰ κεκμηκότα μέλη των. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Αἰνεΐας ἀναβάς ἐπὶ λόφου ἰστέφει τὰ βλέμματα πρὸς τὸ πέλαγος, μήπως ἴδῃ κανὲν ἀπὸ τὰ ἐλλείποντα πλοῖα του· ἐκ τούτων μὲν οὐδὲν ἀντικρῦζει, βλέπει ὅμως ἐπὶ τῆς παραλίας περιπλανωμένους ἐλάφους καὶ φονεύει ἑπτὰ τὴν λείαν αὐτὴν μοιράσας εἰς τοὺς ἑταίρους λέγει πρὸς αὐτοὺς τὰ ἑξῆς:]

3. Παρηγορητικὸς λόγος τοῦ Αἰνείου πρὸς τοὺς ἑταίρους.

(στ. 198-210)

στ. 198-210. « ὦ ἑταῖροι—βεβαίως (=enim) δὲν εἴμεθα (=neque sumus) μέχρι τοῦδε (=ante) ἄπειροι κακῶν—ὦ ὑποσιάντες (: ὦ σύντροφοί μου— . . . — πὸν ὑποφέρατε) χειρότερα κακὰ (=gravidra), θὰ δώσῃ ὁ θεὸς καὶ εἰς αὐτὰ (πὸν ὑποφέρετε τώρα) (=his quoque) τέλος. Σεῖς καὶ τὴν λυσσαλέαν Σκύλλαν καὶ τοὺς βαθέως ἀντηχοῦντας σκοπέλους (=penitusque sonantis scopulos) ἐπλησιάσατε, σεῖς καὶ τὰς βραχώδεις ἀκτὰς τῶν Κυκλώπων (=Cyclopia saxa) ἐδοκιμάσατε (=expert[estis])· (δι' αὐτὸ) ἀναλάβετε τὸ θάρρος (σας) καὶ τὸν σκυθρωπὸν φόβον ἀποβάλετε (: καὶ ἀποβάλετε τὴν λύπην καὶ τὸν φόβον), ἴσως ποτὲ (=forsan olim) ἢ ἀνάμνησις (=meminisse) (καὶ ἐκείνων τῶν κακῶν, πὸν ἀνέφερα) καὶ αὐτῶν (τῶν παρόντων) (=et haec) θὰ τέρωψῃ (ὑμᾶς). Διὰ ποικίλων περιπετειῶν, διὰ τοσούτων κινδύνων (=discrimina rerum) διευσθυνόμεθα πρὸς τὸ Λάτιον, ὅπου τὰ θέσφατα (: ἡ μοῖρα) ἡσυχον διαμονὴν (=quiētas sedes) (εἰς ἡμᾶς) ὑπόσχονται· ἐκεῖ ὑπὸ

τῆς μοίρας ὠρισμένον εἶναι (=fas[est]) τὸ βασιλείον τῆς Τροίας ν' ἀνεγεροθῆ. Καριτερεῖτε (λοιπὸν) καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς (=vosmet) διαφυλάτιτε δι' (ἀπτάς τὰς) εὐτυχεῖς ἡμέρας (=rebus secundis).»

Τοιαῦτα διὰ (δυνατῆς) φωνῆς (: δυνατὰ) ἀναφωνεῖ καὶ καίπερ βαρυθυμῶν ἔνεκα τῶν ὑπερβολικῶν φροντίδων (: καίπερ σφόδρα βαρυθυμῶν =curis ingentibus aeger) ἐλπίδα διὰ τοῦ προσώπου (του) ὑποκρίνεται (καὶ) κρύπτει βαθέως (=altum) ἐν τῇ ψυχῇ (του) τὴν λύπην. Ἐκεῖνοι ἐτοιμάζονται (=se accingunt) διὰ τὴν λείαν (=praedae) καὶ τὴν μέλλουσαν εὐωχίαν (: ἐκεῖνοι ἐτοιμάζουν τὴν λείαν πρὸς μέλλουσαν εὐωχίαν).

Παρατηρήσεις.

ο, κλητικ. ἐπιφώνημα=ὦ.—socius, ii, ἄρσ. β'—ἐταῖρος.—neque=non.—enim, προηγείται τῆς αἰτιολογουμένης προτ. <revocāte anīnos κτλ.> ἄς ἀποδοθῆ διὰ τοῦ : βεβαίως, πράγματι (πρβλ. εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ γάρ).—ignārus, a, um, ἐπίθ. β'—ἄπειρος, ἀδαής.—ante, ἐπίρρ. : ἐδῶ (ὄχι=πρότερον, ἀλλά)=adhuc=μέχρι τοῦδε.—malum, i, οὐδ. β'—κακόν' ἐν τῷ πληθ.=τὰ κακά : τὰ δεινά, αὶ συμφοραί.—passi, πρσμ. μτχ. (passus, a, um) τοῦ ἀποθετικ. ρ. patior, passus sum, pati 3 =πάσχω, ὑποφέρω.—gravidra, αἰτ. οὐδ. πληθ. τοῦ συγκριτικ. ἐπίθ. gravior, ius=βαρύτερος (Τὸ θετικ. gravis, e - τὸ ὑπερθ. gravissimus, a, um)' gravidra=βαρύτερα : χειρότερα κακὰ (παραβαλλόμενα δηλ. πρὸς τὴν καταλαβοῦσαν αὐτοὺς τρικυμίαν)' παρατίθενται δὲ αὐτὰ κατωτέρω : vos et ... vos et ... experti.—dabit, μέλλ. ὀριστικ. τοῦ do 1=δίδω.—quoque, σύνδ. συμπλεκτικ. (μετὰ τὴν ἐξαιρομένην λέξιν)=καί' his quoque=καὶ εἰς αὐτὰ (ὅπως καὶ εἰς ἐκεῖνα πού ὑποφέρατε).—finis, is, ἄρσ. γ'=τέλος.—Scyllaeam rabiem, ἀπλή αἰτ. εἰς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἀντί : ad Scyllaeam rabiem (πρβλ. στ. 2 «Italiā ... Laviniaque litōra» ἐν σελ. 3) ἢ αἰτ. Sc. rabiem, ὡς καὶ ἡ κατωτέρω scorpius, ἔξαρι. ἐκ τοῦ accestis.—Scyllaeus, a, um=Σκυλλαῖος, τῆς Σκύλλας (τοῦ τέρατος)' rabies, ei, θ. ε'=λύσσα. Scyllaea rabies=rabida Scylla=λυσσαλέα Σκύλλα.—penitus, ἐπίρρ.=βαθέως.—sonantis (-es), αἰτ. πληθ. τοῦ ἐνεστ. τῆς μτχ. (sonans, ntis) τοῦ ρ. sono, sonui, (sonatūrus), sonāre 1=ἤχῶ, ἀντηχῶ.—accestis, συγκεκομμένος τύπος ἀντί : accessistis (β' πληθ. πρόσ. πρσμ. ὀριστικ. τοῦ accēdo, accessi, accessum, accedēre 3=προσέρχομαι, πλησιάζω).—scorpius, i, ἄρσ. β'=σκόπελος.—Cyclopius, a, um=Κυκλώπειος, τοῦ Κύκλωπος' saxus, i, ἄρσ. β'=βράχος : βραχώδης ἀκτὴ' Cyclopiā saxa =βραχώδεις ἀκταὶ τοῦ Κύκλωπος.—expertī (δηλ. estis), πρσμ. ὀριστικ. τοῦ ἀποθετικ. ρ. experior, expertus sum, experti 4=δοκιμάζω.—revocāte, ἐνεστ. προστικτ. τοῦ revōco 1 =ἀνακαλῶ ἀναλαμβάνω' anīmos, i, ἄρσ. β'=ψυχῆ, θάρρος' revōco anīmos =ἀναλαμβάνω θάρρος.—maestus, a, um=συνθροπός.—timor, oris, ἄρσ. γ'=φόβος.—mittite, ἐνεστ. προστικτ. τοῦ mitto, misi, missum, ěre 3=πέμπω : ἀποβάλλω.—forsan, ἐπίρρ.=fortasse=ἴσως.—et haec=et illa, quae dixi, et haec.—olim, ἐπίρρ.=ποτέ, κάποτε (ἐδῶ ἐπὶ μέλλοντος).—meminisse, πρσμ. (μὲ σημ. ἐνεστ.) ἀπρσφ. ἐν τῇ ὀριστικ. ὁ πρσμ. (μὲ σημ. ἐνεστ.) meminī=μέμνημαι τὸ ἀπρσφ.

meminisse, εἶναι ὑποκμ. τοῦ ἄπροσ. ρ. iuvābit (μέλλ. ὄριστκ. τοῦ iuvat, āre 1=τέρει).—per, πρόθ. με ἀιτ.=διὰ (μὲ γνκ).—varius, a, um=ποικίλος.—casūs, αἰτ. πληθ. τοῦ casus, ūs, ἄρσ. δ'=περιπέτεια.—tot, ἐπίθ. πληθ. ἄκλιτον=τοσοῦτοι.—discrīmen, īnis, οὐδ. γ'=κρίσιμος στιγμῇ (καιρός) discrīmīna rerum, κυρ.=οἱ κρίσιμοι τῶν πραγμάτων καιροί' ἐδῶ=κίνδυνοι.—tendīmus, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ tendo, tetendi, tentum, tendere 3 =τείνω, σπεύδω, διευθύνομαι.—sedes, αἰτ. πληθ. τοῦ sedes, is, θ. γ'=ἔδρα, διαμονή' ἐνίοτε ὁ πληθ. sedes = τῷ ἐνικῶ sedes.—ubi, ἐπίρρ. τοπικόν = ὅπου.—fatum, i, οὐδ. β'=μοῖρα, εἰμαρμένη, πεπρωμένον.—quiētus, a, um, ἐπίθ. β'=ἡσυχος.—ostendunt, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ ostendo, ostendi, (ostentātum), ἔρε 3=δεικνύω' ἐδῶ=promitto=ὑπόσχομαι.—illic, ἐπίρρ.=ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ : ἐκεῖ.—fas, δηλ. est' fas (μόνον εἰς τὴν ἐνικ. ὄνομστκ. καὶ αἰτ.)=ὄσιον : ὑπὸ τῆς μοίρας ὄρισμένον.—regnum, i, οὐδ. β'=βασιλείον.—resurgere, ἔνεστ. ἄρμφ. τοῦ resurgo, surrexi, resurrectum, ἔρε 3=πάλιν ἀνίσταμαι, ἀνεγείρομαι' τὸ ἄρμφ. ὑποκμ. τῆς ἄπροσ. ἐκφράσεως fas (est).—durāte, ἔνεστ. προστκτκ. τοῦ duro 1=ἐγκατερεῶ, ὑπομένο.—vosmet, αἰτ. πληθ. τῆς προσωπκ. ἄντων. τοῦ β' προσ. μετὰ τοῦ -met (=γε) αἰ πλάγιαί πτώσεις τῆς προσωπκ. ἄντων. τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσ. εἶναι εἰς χρῆσιν καὶ ὡς αὐτοπαθεῖς, ὅπως ἐδῶ vosmet=ὑμᾶς αὐτούς.—rebus secundis (δτκ.)=ad res secundas' res secundae=εὐτυχία' ἐδῶ=εὐτυχεῖς ἡμέραι.—servāte, ἔνεστ. προστκτκ. τοῦ servo 1=διαφυλάττω.—talis - vox - refert, ἰδ. στ. 94 ἐν σελ. 10.—curis ingentibus, ἄφρτκ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ aeger' cura, ae, θ. α'=φροντίς' ingens, ntis, ἐπίθ. γ'=μέγας, ὑπερβολικός' aeger, gra, grum, κυρ.=ἀσθενής' ἐδῶ (μὲ ἐνδοτκ. ἔννοιαν) =καίπερ δύσθυμος ὢν : καίπερ βαρυσυμῶν.—vultus (ἢ vultus), ūs, ἄρσ. δ'=πρόσωπον.—simūlo 1 = ὑποκρίνομαι, προσποιούμαι.—premit, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ premo, pressi, pressum, ἔρε 3 = πιέζω, κρύπτω.—altum, κτγρμ. ἐπιρρηματικόν εἰς τὸ premit=βαθέως.—cor, cordis, οὐδ. γ'=καρδία : ψυχή.—dolor, ōris, ἄρσ. γ'=λύπη.—praedae dapibus futūris, δτκ. τοῦ σκοποῦ' praeda, ae, θ. α'=λεία.—accingunt, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ accingo, accinxi, accinctum, ἔρε 3=ἀναζώννυμι me accingo=παρασκευάζομαι.—daps, dapis, θ. γ' (μόνον εἰς τὸν πληθ.)=εὐωχία' futūris, a, um=μέλων. || ο socii κτλ., ἐλευθέρα μίμησις τῶν στ. 208-212 τοῦ μ τῆς Ὀδυσσ. :

Ἔ φίλοι, οὐ γάρ πού τι κακῶν ἀδαήμονές εἰμεν'
οὐ μὲν δὴ τότε μείζον ἔπι κακὸν ἢ ὅτε Κύκλωπ
εἴλει ἐνὶ σπηῖ γλαφυρῶ κρατερῆφι βίηφιν'
ἀλλὰ καὶ ἐνθεν ἐμῆ ἀρετῆ, βουλῆ τε νόφ τε
ἐκφύγομεν, καὶ που τῶνδε μνήσεσθαι δῖω.

= Ἀδέρφια, ἔμεις ἀμάθητοι δὲν εἴμαστε ἀπὸ πάθια
πάθημα αὐτὸ χειρότερο δὲν εἶναι δὰ ἀπ' ἐκεῖνα
πού ἢ δύναμι τοῦ Κύκλωπα μᾶς ἔδωκε στὸ σπήλιον
ὁμως καὶ τότε ἡ γνώση μου κι' ὁ νοῦς κ' ἡ ἀντρευσίνη
μᾶς γλύτωσαν, καὶ πάντα αὐτὰ θὰ τὰ θυμᾶστε ἐλπίζω.¹

¹ κατὰ μετάφρασιν Ἀργ. Ἑφταλιώτη

—his, έννοεῖ τὰ ἐκ τῆς ἐπελθούσης τρικυμίας δεινὰ (ἀπώλειαν πλοίου καὶ ἀνδρῶν, καταστροφὴν πλοίων, προσόρμισιν τῶν διασωθέντων ἀνδρῶν εἰς ἀγνώστους ἀκτάς).—o socii... finem (στ. 198-199), ἡ έννοια τῶν δύο αὐτῶν στίχων: βεβαίως πολλὰ δεινὰ ὑποφέραμεν πρότερον καὶ χειρότερα ἀκόμη ἀπὸ αὐτὰ πού ὑποφέρομεν τώρα· ἀλλ' ὁμως μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν ὅλα τὰ ὑπερενίκησαμεν· θαρρεῖτε λοιπόν, ὁ θεὸς θὰ δώσῃ τέλος καὶ εἰς αὐτὰ.—vos et-vos et, ἡ ἀσυνήθης ἐπανάληψις τοῦ vos πρὸ τοῦ et-et, ἐξαίρει τὴν έννοίαν τοῦ προσώπου ἀντί: vos enim iidem estis, qui et... et...—Scyllaeam rabiem-saxa, τὰς περιπετείας τὰς ὑποδηλουμένας εἰς τοὺς στ. αὐτοὺς (200-201) λεπτομερῶς διηγείται ὁ Αἰνεῖας ἐν τῷ Γ' βιβλίῳ.—Scyllaeam rabiem, ἡ Σκύλλα ἦτο θαλάσσιον τέρας μὲ ἕξ κεφαλὰς καὶ δώδεκα πόδας, τοῦ ὁποίου αἱ ὕλακαὶ ὁμοίαζον μὲ ὕλακὰς σκύλακος· κατοικοῦσα ἐντὸς σκοτεινοῦ σπηλαίου κάτωθεν βράχου τῆς ἀκτῆς συνελάμβανε καὶ κατέτρωγε πᾶν τὸ εἰς αὐτὴν προσπελάζον.—penitus sonantis scorpius, ένν. τὴν Χάρυβδι, ἣτις ἦτο προσωποποιήσις θαλασσίου στροβίλου ἀπέναντι τῆς Σκύλλης· ἐτοποθετεῖτο ἐν Σικελίᾳ εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας· ὑπὸ τῶν μυθογράφων ἐλογίζετο ὡς τέρας ὑπὸ μορφήν ἐν μέρει γυναικός, ἐθεωρεῖτο δὲ θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Γῆς.—sonantis, οἱ σκόπελοι ἀντήχουν ἐκ τῶν ρηγνυμένων κυμάτων.—Cyclopiæ saxa, *Κύκλωψ* εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὁ Πολύφημος ἀνήκων εἰς τὸ γένος τῶν Κυκλώπων· ἦσαν δὲ οἱ Κύκλωπες λαὸς γιγαντώδους ἀναστήματος καὶ δυνάμεως, ἄγριος, κατοικῶν ἐν Σικελίᾳ.—maestum timorem, ὁ φόβος τῶν διὰ τὴν μέλλουσαν τύχην τῶν ἦτο ἀναμειγμένος μὲ λύπην διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν συντρόφων τῶν.—forsan et haec olim meminisse iuvabit, ἀρχαία παροιμία λέγει: acti labores (sunt) iucundi = εὐχάριστον εἶναι νὰ ένθυμητα κανεῖς τὰς ταλαιπωρίας (τὰ δεινὰ) πού ὑπέστη· ὁμοίως ὁ Κικέρων: «iucunda est malorum praeteritorum memoria» πρβλ. καὶ Ὁμ. Ὀδυσσ. ο, 390-401:

νῶϊ δ' ἐνὶ κλισίῃ πίνοντέ τε δαινυμένο τε

κῆδεσιν ἀλλήλων τερπόμεθα λευγαλείοισι

μνωσόμενω' μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνήρ,

ὅς τις δὴ μάλα πολλὰ πάθη καὶ πόλλ' ἐπαληθῆ.

—ἐμεῖς μέσ' στὴν καλύβα μας ἐδῶ φαγοποτώντας

γλεντοῦμε τὰ μεγάλα μας ἀνιστορῶντας πάθια

ὁ ένας τοῦ ἄλλου· γλέντι του τοῦ καταντοῦν οἱ πόνοι

τοῦ ἀνθρώπου πού ἔπαθε πολλὰ, καὶ πού πολυπλανήθη.¹

¹ Ὡσαύτως πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Εὐριπίδου: «ἀλλ' ἡδύ τοι σωθέντα πόνων με μνησθαι».—Latium, ἰδ. στ. 6 ἐν σελ. 5.—spem vultu... dolorem, τὸ ἀσύνδετον τῶν προτάσεων καὶ ἡ ἐν τῷ στ. θέσις τῶν λέξεων simulat-premit, spem-dolorem χρησιμοῦσιν πρὸς ζῶηράν ἔξαρσιν τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Αἰνείου καὶ τῆς ἀληθοῦς ψυχικῆς καταστάσεώς του.—praedae, έννοοῦνται αἱ ἐπὶ ἔλαφοι αἱ φονευθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Αἰνείου καὶ μοιρασθεῖσαι εἰς τοὺς ἑταίρους (ἰδ. περίληψιν στ. 124-197 ἐν σελ. 17).

[στ. 211-253. Οἱ περὶ τὸν Αἰνεῖαν γευματίζον· μετὰ τοῦτο δὲ περίλυποι θρηνοῦν τοὺς ἀπολεσθέντας ἑταίρους. Καὶ ἤδη ἔπαυον θρηνοῦντες, ὅτε ὁ Ζεὺς

¹ κατὰ μετάφρ. προαναφ.

ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Λιβύης. Πρὸς τοῦτον διαλογιζόμενον περὶ τῆς τύχης τῶν ἐθνῶν ἔρχεται ἡ κόρη του Ἀφροδίτη καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων ἔχουσα παραπονεῖται διὰ τοὺς δεινοπαθοῦντας Τρῶας. «Διατί» λέγει «ἐνῶ ὑπεσχέθης μελλούσας εὐτυχίας διὰ τοὺς Τρῶας, τώρα δὲν τηρεῖς τὰς ὑποσχέσεις σου; Διατί μεταβάλλεις τὴν γνώμην σου; Τί ἔπραξαν οἱ Τρῶες, ὥστε οὗτοι πλανώμενοι ἀκόμη μακρὰν τῶν Ἰταλικῶν ἀκτῶν νὰ ἀγωνίζονται πρὸς χαλεποὺς κινδύνους;»]

4. Λόγος τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Ἀφροδίτην παραπονε- θείαν πρὸς αὐτὸν διὰ τοὺς δεινοπαθοῦντας Τρῶας.

(στ. 254 - 296)

στ. 254 - 260. Πρὸς ἐκείνην (δηλ. τὴν Ἀφροδίτην) ὁ πατὴρ (=sator) τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν μειδιῶν (=subrīdens) διὰ τοῦ προσώπου, διὰ τοῦ ὁποίου τὸν θυελλώδη οὐρανὸν (=caelum tempestatesque) καθιστᾷ αἴθριον (=serēnat), ἐπέψαυσε (=libāvit) (διὰ τοῦ στόματός του) τὸ μικρὸν στόμα (=oscūla) τῆς κόρης (του) (=natae) (: ἐφίλησε τὴν κόρην του)· ἔπειτα τοιαῦτα λέγει· «Μὴ φοβοῦ (: ἔσο ἡσυχος = parce metu), Κυνθέρεια (: Ἀφροδίτη)· μένει ἀμετάβλητος ἡ μοῖρα τῶν σῶν (: τῶν Τρώων σου) (=fata tuorum) χάριν σοῦ (=tibi)· θὰ ἴδῃς τὴν πόλιν, δηλαδή (=et) τὰ τεῖχη τοῦ Λαβινίου (=moenia Lavīni), τὰ ὁποῖα ὑπεσχέθην (=promissa), καὶ μετέωρον θὰ φέρῃς πρὸς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ (: πρὸς τὸν οὐρανὸν) τὸν μεγαλόφυχον Αἰνεΐαν (: καὶ θὰ καταταχθῇ εἰς τοὺς θεοὺς ὁ μεγαλόφυχος Αἰνεΐας)· καὶ δὲν μὲ μετέτρεψεν ἡ γνώμη (: καὶ δὲν μετετρέπη ἡ γνώμη μου).

Παρατηρήσεις.

olli, ἀρχαῖος τύπος τῆς ἐνικῆς δικ. ἀντί: illi (ἐξ ὀνομαστικ. ollus, a, um =ille, illa, illud =ἐκεῖνος).—subrīdens, ntis, ἔνεστ. μιχ. τοῦ subrideo, subrīsi, subrīsum, ēre 2 =μειδιῶ.—sator, ōris, ἀρσ. γ' =σπορέυς: γεννήτωρ: πατὴρ.—vultu, ἀφρτικ. ὀργνκ. vultus (ἢ vultus), ἦs, ἀρσ. δ' =πρόσωπον.—quo, ἀφρτικ. ὀργνκ. qui, quae, quod, ἀναφρκ. ἀνωσ. =ὁ ὁποῖος.—tempestat, ātis, θ. γ' =θύελλα, καταιγίς· caelum tempestatesque, νὰ ληφθῇ ὡς μία ἐννοια =caelum procellōsum =τὸν θυελλώδη οὐρανόν.—serēnat, ἔνεστ. ὀριστικ. τοῦ serēno 1 =αἰθριάζω, καθιστῶ αἴθριον.—oscūlum, i, οὐδ. β' (ὑποκοριστικὸν τοῦ os, oris =στόμα) =στομάτιον, μικρὸν στόμα· ὁ πληθ. ἐδῶ ἀντὶ τοῦ ἐνικου.—libāvit, πρκμ. ὀριστικ. τοῦ libo 1 =σπένδω: ἐπιψάω.—nata, ae, θ. α' =θυγάτηρ.—dehinc, ἐπίφρ. =ἔπειτα.—talī, e, ἀντων. δεικτικ. =τοιούτος.—fatur, ἔνεστ. ὀριστικ. τοῦ ἀποθτικ. q. for, fatus sum, fari =λέγω (πρβλ. δωρ.

φα-μί) ἀπαντοῦν συνηθέστερον, ἐκτὸς τοῦ *fatus*, οἱ τύποι: *fatur* (= λέγει), *fantur* (= λέγουν), *fare* (= λέγε, εἰπέ), *fari* (= φάναι), *fans* (= λέγων), *fando* (γεροῦνδιον), *fundus* (γεροῦνδιβον), μέλλ. *fabor* (= θὰ εἶπω), *fabitur* (= θὰ εἶπη), *fatu* (ὑπτιον).—*parce*, ἐνεστ. προσκτικ. τοῦ *parco*, *pererci*, (*temperātum*), *parcere* (μετὰ δικ.). 3=φείδομαι, ἀπέχομαι τινος—*metu*, ἐνική δικ. ἀντι *metui*· παρὰ τῷ Βεργιλίῳ ἡ ἐνική δικ. τῶν ὀνομάτων τῆς δ' κλίσεως λήγει πάντοτε εἰς -u· *metus*, π̄s, ἀρσ. δ'=φόβος· *parco metu* = φείδομαι τοῦ φοβεῖσθαι: δὲν φοβοῦμαι· *parce metu*=μὴ φοβοῦ: ἔσο ἡσυχος.—*Cytherēa*, ae, θ. α'=Κυθήρεια (ἐπίθετον τῆς Ἀφροδίτης).—*manent*, ἐνεστ. ὀριστικ. τοῦ *maneo*, *mansi*, (*mansum*), ἐρε 2=μένω.—*immōtus*, a, um, ἐπίθ. β'=ἀμετάβλητος.—*tuus*, a, um, κτητ. ἄντων. β' προσ. (ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος) = σός, ἰδικός σου.—*fatum*, i, οὐδ. β'=μοῖρα, εἰμαρμένη, πεπρωμένον.—*tibi*, δικ. χαριστικὴ = χάριν σοῦ.—*cernes*, μέλλ. ὀριστικ. τοῦ *cerno*, *crevi*, (*cretum*), ἐρε 3=βλέπω.—*et promissa*... *moenia*, ἐπεξηγήσις τοῦ *urbem*: ὁ *et* = δηλαδή.—*promissa*, π̄θικ. πρκμ. μτχ. (*promissus*, a, um) τοῦ *promitto*, *misi*, *missum*, ἐρε 3=ὑπισχοῦμαι.—*Lavini*, ἐνική γγκ. = *Lavinii*· *Lavinium*, i, οὐδ. β' = τὸ Λαβίνιον.—*moenia*, ium, οὐδ. γ' (εἰς τὸν πληθ. μόνον) = τείχος, τείχη.—*sublimem*, κτημ.· *sublimis*, e, ἐπίθ. γ'=μετάροισ, μετέωρος.—*feres*, μέλλ. ὀριστικ. τοῦ *fero*, *tuli*, *latum*, *ferre* 3=φέρω.—*sidus*, ἔρις, οὐδ. γ'=ἄστρον.—*magnanīmus*, a, um=μεγάθυμος, μεγαλόψυχος.—*Aenēan* καὶ *Aenēam*, ἐνική αἰτ. τοῦ *Aenēas*, ae, ἀρσ. α'=Αἰνείας.—*neque*=*et non*.—*vertit*, ἐνεστ. ὀριστικ. τοῦ *verto*, *verti*, *versum*, ἐρε 3 = στρέφω, τρέπω, μετατρέπω, μεταβάλλω. || *olli*, δηλ. τῆ Ἀφροδίτῃ.—*homīnum sator atque deōrum*, δηλ. ὁ Ζεὺς, ὅστις παρ' Ὀμήρῳ καλεῖται «πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε». — *caelum tempestatesque*, ἐν διὰ δυοῖν (Σχῆμα λόγου, κατὰ τὸ ὁποῖον μία ἔννοια ἐκφράζεται διὰ δύο ἐννοιῶν) οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἡ σχετικὴ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφάς).—*patae*, ἡ Ἀφροδίτῃ κατὰ τὸν μῦθον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῶν κυμάτων λέγεται καὶ θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Διώνης.—*dehinc*, ν' ἀναγωσθῆ ὡς μονοσύλλαβος (Συνίζησις).—*Cytherēa*, ἡ Ἀφροδίτῃ καλεῖται οὕτω ἀπὸ τῆς νήσου Κυθήρων, ὅπου κατὰ τοὺς ἀρχαιότατους χρόνους ἡ θεὰ αὕτη (ἐλατρεύετο) οἱ θεοὶ πολλάκις ὀνομάζονται ἀπὸ τῶν σπουδαιότερων τόπων τῆς λατρείας τῶν πρβλ. *Delius vates*, *Cynthia* (ὁ Ἀπόλλων), *Delia*, *Cynthia* (ἡ Ἄρτεμις), *Cyllenius* (ὁ Ἐρμῆς), *pater Lemnius* (ὁ Ἥφαιστος), *Berecynthia mater* (ἡ Κυβέλη). — *tuōrum*, δηλ. τοῦ Αἰνείου καὶ ἐν γένει ὄλων τῶν Τρώων. — *Lavini*, ἰδ. στ. 2 «*Lavinia litōra*» ἐν σελ. 4.—*ad sidēra caeli*, κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν παράδοσιν τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων κατετάχθη καὶ ὁ Αἰνείας εἰς τοὺς θεοὺς.

στ. 261-271. »*Οὔτος* (ὁ Αἰνείας) — διότι εἰς σὲ (μόνην) θὰ εἶπω (= *tibi [solii] fabor enim*), ἀφοῦ αὐτὴ ἡ (διὰ τὸν Αἰνείαν σου) μέριμνα ἐκ νέου ἄλλιν σὲ λυπεῖ (= *te remordet*), διεξοδικώτερον (= *longius*), καὶ ἀνελλίτων τὰ ἀπόρρητα τῆς τύχης (= *arcāna fatōrum*) (εἰς σὲ μόνην) θὰ ἀποκαλύψω — πόλεμον μέγαν θὰ διεξαγάγῃ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ λαοὺς πολεμικοὺς θὰ συντρίψῃ (: θὰ καταβάλλῃ) καὶ νόμους (= *mo-*

res) εἰς τοὺς ἄνδρας θὰ θέσῃ (=ponet) καὶ τείχη (θὰ κτίσῃ), ἕως οὗτο (=dum) τὸ τρίτον θέρος (: τὸ τρίτον ἔτος=tertia aestas) ἔδῃ (αὐτὸν) βασιλεύοντα (= [eum] regnāntem) ἐν τῷ Λατίῳ καὶ τρεῖς χειμῶνες (: τρία ἔτη=terna hiberna [tempora]) παρέλθουν μετὰ τὴν καθυπὸ-ταξιν τῶν Ρουτούλων (= Rutūlis subactis). Ἄλλ' ὁ παῖς Ἀσκάνιος, εἰς τὸν ὁποῖον τῶρα ἡ ἐπωνυμία τοῦ Ἰούλου προσίθεται (: ὁ ὁποῖος τῶρα ἐπονομάζεται Ἰουλος)—Ἴλος ἐπονομάζετο (=erat[cognōmen]), ἐφόσον τὸ κράτος τῆς Τροίας (= res Iliā) ἴστατο (ἀβλαβές) (=stetit [incolūmis]) ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς δυνάμεώς του (=regno)—τριάκοντα μεγάλους κύκλους (: μακροὺς ἐνιαυτοὺς = magnos orbes) ἐν τῇ περιστροφῇ τῶν μηνῶν (=volvendis mensibus) θὰ συμπληρώσῃ (=explebit) κυριαρχῶν (: βασιλεύων=imperio) καὶ τὴν βασιλείαν ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ Λαβινίου (: καὶ τὴν ἔδραν τοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ Λαβινίου) θὰ μεταφέρῃ καὶ τὴν Ἄλβαν Λόγγαν ἰσχυρῶς (= multa vi) θὰ δαχρῶσῃ (: δαχρωτάτην θὰ κτίσῃ=multa vi muniet).

Παρατηρήσεις.

hic tibi—fabor enim, ἡ μετάφρασις ἐγένετο, ὡς εἶναι τὸ κείμενον εἶχεν ὡς ἐξῆς: hic—tibi fabor enim.—tibi=tibi soli=εἰς σὲ μόνον (ὄχι εἰς ἄλλους).—fabor, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ ἀποθετκ. ρ. for, fatus sum, fari=λέγω (ἰδ. ἀνωτέρω στ. 256 <fatur> ἐν σελ. 21).—quando, σύνδ. αἰτλγκ. (μὲ ὄριστκ.)=quoniam=ἐπειδὴ, ἀφοῦ.—cura, ae, θ. α'=φροντίς, μέριμνα.—remordet, ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ remordeo, mordi, morsum, ἔρε 2 = πάλιν δάκνω, λυπῶ.—longius, ἐπίρρ. συγκριτκ.=πορρωτέρω· ἐδῶ=διεξοδικώτερον· νὰ συναφθῇ μὲ τὸ fabor.—volvens, ntis, ἐνεστ. μτχ. τοῦ volvo, volvi, volūtum, ἔρε 3 = κυλινδῶ: ἀνελιττώ (βιβλίον).—arcānum, i, οὐδ. β'=ἀπόρητον, μυστικόν.—μονεῖο, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ moveo, movi, motum, ἔρε 2 = κινῶ: ἀποκαλύπτω.—ingens, ntis, ἐπίθ. γ'=μέγας.—geret, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ gero, gessi, gestum, ἔρε 3 = φέρω· bellum gero = ποιοῦμαι (διεξάγω) πόλεμον.—Italiā, ἀπλή ἀφρτκ. εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἀντί: in Italiā.—ferox, ōcis, ἐπίθ. γ'=θαρραλέος: πολεμικός.—contundet, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ contundo, contūdi, contūsum, ἔρε 3 = συντρίβω, καταβάλλω.—mos, moris, ἀφρ. γ'=ἔθος, νόμος.—ponet, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ pono, posui, positum, ἔρε 3 = θέτω· τὸ ρ. ἀρμόζει εἰς τὸ mores μόνον, εἰς δὲ τὸ moenia θὰ ἐννοηθῇ ἄλλο ρ. σύμφωνον πρὸς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ (condet = θὰ κτίσῃ).—tertius, a, um, ἀριθμτκ. τακτικόν=τρίτος· aestas, ātis, θ. γ'=θέρος· ἐδῶ=ἔτος· tertia aestas = τὸ τρίτον ἔτος.—dum, σύνδ. χρονκ. (ἐδῶ μὲ τετελεσμ. μέλλ. ὄριστκ.)=donec = ἕως, ἕως οὗτο.—Latio, ἀφρτκ. δηλοῦσα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν Latium, ii, οὐδ. β'=τὸ Λάτιον.—regnantem, δηλ. eum ἡ μτχ. κτηρμτκ. ἐκ τοῦ vidērit· regnans, ntis, ἐνεστ. μτχ. τοῦ regno 1 = βασιλεύω.—vidērit, τετελεσμ. μέλλ. ὄριστκ. τοῦ video, vidi, visum, ἔρε 2=βλέπω.—terna, ἀριθμτκ. διανεμητικόν οὐδ. γένους· terni, ae, a=ἀνά τρεῖς· ἐδῶ τὸ terni ἀντί τοῦ ἀπολύτου ἀριθμτκ.

=tria hibernus, a, um=χειμερινός hiberna (tempōra) = hiēmes = χειμῶ-
 νες terna hiberna (tempōra)=τρεις χειμῶνες : τρία ἔτη.— transierint, τετε-
 λεσμ. μέλλ. ὀριστκ. τοῦ transeo, transii, transitum, ἔρε 4 = παρέρχομαι.—
 Rutūli, ōrum, ἄρσ. β'—οἱ Ρούτουλοι subactis, πθτκ. πρκμ. μιχ. (subactus,
 a, um) τοῦ subīgo, subēgi, subactum, ἔρε 3=υποτάσσω Rutūlis subactis,
 δτκ. τῆς ἀναφορᾶς=τοῖς Ρουτούλοις υποταχθεῖσι : ἐξ οὗ χρόνου υποταχθῶσιν
 οἱ Ρούτουλοι : μετὰ τὴν καθυπόταξιν τῶν Ρουτούλων (post Rutūlos subac-
 tos).— at, σύνδ. ἀντιθτκ.= ἀλλά.— cui, ἐνικ. δτκ. τῆς ἀναφρκ. ἄντων. qui,
 quae, quod=ὁ ὁποῖος cognōmen, ἱνις, οὐδ. γ'—ἐπωνυμία, προσωνυμία Ἰῦλο,
 κτγρμ. τεθὲν κατὰ τὴν πῶσιν τοῦ cui (δτκ.) ἠδύνατο νὰ τεθῆ καὶ κατ' ὄνομασκ.
 (Ἰῦλος) ὡς παράθεσις εἰς τὸ cognōmen Ἰῦλος, i, ἄρσ. β'—Ἰουλος additur,
 πθτκ. ἔνεστ. ὀριστ. τοῦ addo, addīdi, additum, ἔρε 3=προσθέτω.— Plus, i,
 ἄρσ. β'—Ἴλος.— erat, δηλ. cognōmen.— dum, σύνδ. χρονκ. (ἐδῶ μὲ πρκμ. -
 ἰσοδυναμοῦντα μὲ πρτκ. - ὀριστκ.)=ἐφόσον : καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν, καθ' ἣν.
 —Plius, a, um = Ἰλιακός, Τρωϊκός res Pliā = τὰ τῆς Ἰλίου : τὸ κράτος τῆς
 Τροίας.— stetit, δηλ. incolūmis incolūmis, e, ἐπιθ. γ' = ἀβλαβής stetit,
 πρκμ. ὀριστκ. τοῦ sto, steti, statum, stāre 1=ἵσταμαι : ἐδῶ ὁ πρκμ. μὲ σημ.
 πρτκ.=stabat=ἵστατο.— regno (ἀφρτκ.), κατ' ἔνοιαν = ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς δυ-
 νάμεώς του.— triginta, ἀριθμηκ. ἀπόλυτον=τριακοντα.— volvendis, γερονδι-
 βον (volvendus, a, um) τοῦ volvo 3 = κυλιθῶ mensis, is, ἄρσ. γ' = μῆν*
 ἐδῶ τὸ volvendis mensibus = volventibus mensis (ἀφρτκ. ἀπόλυτος) = κυλι-
 δομένων τῶν μηνῶν : ἐν τῇ περιστροφῇ τῶν μηνῶν.— orbis (-es), αἰτ. πληθ.
 τοῦ orbis, is, ἄρσ. γ' = κύκλος : ἐνιαυτός, ἔτος.— imperio (ἀφρτκ.), ἐδῶ = im-
 pērans = κυριαρχῶν, βασιλεύων (ὁ Ἀσκάνιος).— explēbit, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ ex-
 pleo, plēni, plētum, ἔρε 2 = συμπληρῶ.— regnum, i, οὐδ. β' = βασιλεία, ἀρχή.
 — sedes, is, θ. γ' = ἔδρα.— Lavini = Lavinii (ἐνικὴ γνκ.).— transfēret, μέλλ.
 ὀριστκ. τοῦ transfēro, transtūli, translātum, transferre 3 = μεταφέρω.—
 Longam Albam, ἡ συνήθης ἔκφορὰ εἶναι Alba Longa, ἀλλὰ παρὰ ποιηταῖς
 συνήθως προηγείται τὸ ἐπίθετον Alba Longa = Ἄλβα Λόγγα.— multa vi,
 ἀφρτκ. τοῦ τρόπου vis (Fίς, ις = δύναμις), αἰτ. vim, ἀφρτκ. vi - πληθ. : vires,
 virium, viribus), θ. γ' = δύναμις ἐδῶ multa vi = ἐρρωμένως, ἰσχυρῶς.— mu-
 niēt, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ munio, ἱνι καὶ ἱi, ἱtum, ἔρε 4 = ὀχυρῶ. || hic, διὰ τῆς
 ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου θέσεως ἐξαιρεται ὁ Ζεὺς μετὰ τὰς γενικάς προφητείας
 του (στ. 257 - 260), διὰ ν' ἀποδείξῃ εἰς τὴν κόρην τὴν ἀγάπην του, εἰσέρχεται
 εἰς τὰ καθέκαστα.— te remordet, ἡ Ἀφροδίτη καὶ ἄλλοτε εἶχε παραπονεθῆ
 εἰς τὸν Δία διὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ υἱοῦ τῆς Αἰνείου.— volvens, μεταφορὰ
 (ἐκ τοῦ βιβλίου) ὁ ποιητὴς παριστᾷ τὸν Δία ἀνελίττοντα τὸ βιβλίον τῆς Μοί-
 ρας καὶ ἀναγινώσκοντα ἐξ αὐτοῦ.— porūlos feroces, δηλ. τοὺς Ρουτούλους καὶ
 Τυρρηνοὺς.— more - moenia, παρήχησις.— mores et moenia ponet, ζευγμα
 (Σχῆμα λόγου, κατὰ τὸ ὁποῖον μὲ ἐν ρῆμα συντάσσονται δύο ὁμοίας φύσεως
 προσδιορισμοὶ [δύο ἀντικείμενα—ὅπως ἐδῶ — ἢ δύο ἐμπρόθετα], ἐνῶ τὸ ρῆμα
 αὐτὸ ἀρμόζει εἰς τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν μόνον, διὰ δὲ τὸν ἕτερον πρέπει νὰ νοηθῆ
 ἄλλο ρῆμα σύμφωνον πρὸς τὴν ἔνοιαν αὐτοῦ).— Latium, ἰδ. στ. 6 ἐν σελ. 5.
 — vidērit aestas, π ρ ο σ ω π ο π ο ι α.— aestas - hiberna (tempōra) = annus-
 anni* τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου (πρβλ. στ. 90 «poli» ἐν σελ. 9).— Rutūlis, οἱ

Ρούτουλοι ἦτο λαὸς τοῦ Λατίου· τῇ προτροπῇ τοῦ βασιλέως των Τούρνου ἀντεπεξῆλθον κατὰ τῶν Τρώων, ὁ δὲ ἄγων οὗτος εἶναι ἢ ὑπόθεσις τῶν 6 τελευταίων βιβλίων τῆς Αἰνειάδος.—at, ἀντίθεσις πρὸς τὸ hic (στ. 261).—puer Aescanius, ὁ μικρὸς υἱὸς τοῦ Αἰνείου, ὁ ἐκ τῆς Κρεούσης γεννηθεὶς.—nunc, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προτέραν προσηγορίαν Ilius (στ. 268).—Iulo, ὁ Βεργίλιος ἀκολουθεῖ τὴν παράδοσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀσκάnios καὶ ὁ Ἰουλος εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ Ἰούλου κατήγγοτο ἢ Ἰουλία γενεά.—dum res stetit Iliā regno, ποιητικὴ ἔκφρασις ἀντί: dum Ilium regnum incolūime fuit.—magnos orbēs, οἱ κύκλοι τοῦ ἑνιαυτοῦ εἶναι μεγάλοι (magni), ἐνῶ οἱ κύκλοι τῶν μηνῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὸν ἑνιαυτὸν εἶναι μικροὶ (parvi).—triginta ... orbis ... exprēbit regnumque κτλ., κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν ὁ Ἀσκάnios τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς βασιλείας του ἔκτισε τὴν Ἄλβαν Λόγγαν καὶ μετέφερον εἰς αὐτὴν τὴν ἔδραν τοῦ βασιλείου ἐκ τοῦ Λαβινίου· ἀλλ' ὁ Βεργίλιος λέγει ἐδῶ, ὅτι τοῦτο ἐγένετο διαρκούσης τῆς τριακοναετοῦς βασιλείας του.—volvendis, μετεχειρίσθη ὁ ποιητὴς τὸ γερονδιβον ἀντὶ τῆς μτχ. volventibus πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀνιαρᾶς ὁμοιοκαταληξίας (volventibus mensibus) καὶ χάριν τοῦ μέτρου.—transfēret, δηλ. εἰς τὴν Ἄλβαν Λόγγαν.

στ. 272-285. »Ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Ἄλβαν Λόγγαν) (=hic) εὐθὺς ἔπειτα (=iam) τριακοσίους (=ter centum) ὄλους ἑνιαυτοὺς θὰ παραμείνῃ ἢ βασιλεία (=regnabitur) ὑπὸ τὸ Ἐκτόρειον γένος (: θὰ βασιλεύσῃ τὸ Τρωϊκὸν γένος), ἕως οἴτου θυγάτηρ τοῦ βασιλέως (=regīna), ἰέρεια, ἢ Ἰλιά (=Iliā), κυοφορήσασα ἐκ τοῦ Ἄρεως (=gravis Martē) γεννήσῃ (=partū dabit) διδύμον γένος (: διδύμους = geminam prolem). Κατόπιν περιχαρῆς ἐπὶ τῷ ξανθῷ δέρματι (: φέρων τὸ ξανθὸν δέρμα=laetus fulvo tegmine) τῆς θρεψάσης (αὐτὸν) λυκαίνης (=nutricis lupae) ὁ Ρωμύλος θὰ διαδεχθῇ τὸ γένος (τοῦ Αἰνείου) καὶ τὰ Ἀρήια τείχη (: τὴν πόλιν τοῦ Ἄρεως : τὴν Ρώμην = Mavortia moenia) θὰ κτίσῃ καὶ τοὺς Ρωμαίους (: καὶ τοὺς κατοίκους Ρωμαίους) ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του (=de suo nomine) θὰ ὀνομάσῃ. Εἰς τούτους (τοὺς Ρωμαίους) ἐγὼ (ὁ Ζεὺς) οὔτε ὄρια οὔτε χρόνους (: οὔτε τοπικὰ ὄρια οὔτε χρονικὰ = nec metas nec tempora) τῆς κυριαρχίας (=regum) θέτω, (διότι) κράτος ἄνευ τέλους (: ἀπεριόριστον) ἔδωκα (εἰς αὐτούς). Ἀλλὰ καὶ (=quia) (αὐτῇ) ἢ ὀργισμένη Ἥρα, ἢ ὁποία τῶρα ἐκ φόβου (: φοβουμένη=metu) (καὶ) τὴν θάλασσαν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν διαρκῶς ταρασσει (=fatīgat), τὴν γνώμην (της) ἐπὶ τὸ βέλτιον θὰ μεταβάλῃ καὶ μετ' ἐμοῦ θὰ περιθάλλῃ (: οὕτω θὰ εὐνοήσῃ) τοὺς Ρωμαίους, (ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτούς), δηλαδὴ τὸ τηγενοφόρον ἔθνος (=gentemque togātam), κυρίους τοῦ κόσμου (=domīnos rerum [omnium]). Οὕτω (μοι) ἀρέσκει (: τοιαύτη εἶναι ἢ θέλησίς μου = sic placitum [est mihi]). Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν (=Iustris laben-

tībus) θὰ ἔλθῃ καιρὸς (= veniet aetas), ὅτε (: κατὰ τὸν ὁποῖον) ὁ οἶκος τοῦ Ἀσσαράκου (: τὸ Τρωϊκὸν γένος) τὴν Φθίαν καὶ τὰς ἐνδόξους Μυκήνας διὰ δουλείας θὰ πιέσῃ (: θὰ ὑποδουλώσῃ) καὶ τοῦ ἡττηθέντος Ἄργους θὰ δεσπόσῃ.

Παρατηρήσεις.

hic, ἐπίρρ. τοπικ.=ἐδῶ (ἐν Ἄλβῃ Λόγγῳ).—ter, ἀριθμητ. ἐπίρρ.=τρὶς: centum, ἀριθμητ. ἀπόλυτον ἀκλιτον=εκατόν· ter centum=trecenti, ae, a=τριακόσιοι.—totus, a, um, ἀντων. ἐπιθετικὴ (γενν. totīus, δτικ. toti)=ὅλος.—regnabitur, πθηκ. μέλλ. ὀριστκ. ἀπροσώπως=regnum manēbit = θὰ παραμείνῃ ἡ βασιλεία.—sub, πρόθ. με ἀφρηκ.=ὑπὸ τι.—Hectoreus, a, um=Ἐκτόρειος: Τρωϊκός· gens Hectorēa = Τρωϊκὸν γένος.—donec, σύνδ. χρονκ. (με μέλλ. ὀριστκ.)=ἕως οὗτου.—regīna, ae, θ. α' ἐδῶ = θυγάτηρ τοῦ βασιλέως.—sacerdos, παράθεσις εἰς τὸ regīna· sacerdos, ōtis, θ. γ' = ἱέρεια.—Marte, ἀφρηκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου εἰς τὸ gravis· Mars, rtis, ἄρσ. γ' = ὁ Ἄρης· gravis, e, ἐπίθ. γ' = βαρὺς· ἐδῶ gravis (θ.) = gravīda = ἐγκύμων, ἔγκυος· Marte gravis = Marte gravīda facta = ἐκ τοῦ Ἄρεως κνοφορήσασα.—gemīnus, a, um = δίδυμος· proles, is, θ. γ' = γόνος· gemīna proles = δίδυμον γένος: δίδυμα.—partī, ἀφρηκ. τοῦ partus, ūs, ἄρσ. δ' = τοκετός· dabit, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ do, dēdi, dātur, dāre 1 = δίδω· do partī = γεννῶ.—Ilia, ae, θ. α' = ἡ Ἰλία.—inde, ἐπίρρ. ἐδῶ χρονκ. = μετὰ ταῦτα, κατόπιν.—lupa, ae, θ. α' = λύκαινα· pu-trix, īcis, θ. γ' = τροφός.—fulvo tegmīne, ἀφρηκ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ laetus· fulvus, a, um = πυρρός, ξανθός· tegmen, īnis, οὐδ. γ' = σκέπασμα (δοράς): δορά, δέρμα· laetus, a, um = περιχαρής· tegmīne laetus = περιχαρής ἐπὶ τῷ δέσματι: ἐνδεδυσμένος (φέρων) τὸ δέρμα.—Romūlus, i, ἄρσ. β' = ὁ Ρωμύλος.—excipiet, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ excipio, excēpi, exceptum, ἔρε 3 = ἐξαίρω: διαδέχομαι.—Mavortius, a, um (ἀπὸ τὸ Mavors, ἀρχαιοτέρου τύπου τοῦ Mars [= Ἄρης], τοῦ ὁποίου υἱὸς ἦτο ὁ Ρωμύλος) = Ἀρήιος· Mavortia moenia = Ἀρήια τεῖχη: πόλις τοῦ Ἄρεως: ἡ Ρώμη.—condet, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ condo, condidi, conditum, ἔρε 3 = κτιζῶ.—de, πρόθ. με ἀφρηκ. = ab = ἀπὸ τινος.—dicet, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ dico 3 = λέγω, ὀνομάζω.—his (δηλ. Romānis), δτικ.—meta, ae, θ. α' = terminus = ὄριον.—rerum, ἡ γενν. ἀνήκει καὶ εἰς τὸ metas καὶ εἰς τὸ tempora· res (πληθ.), ἐδῶ = κυριαρχία.—pono, posui, positum, ἔρε 3 = θέτω.—imperium, ii, οὐδ. β' = κράτος.—sine, πρόθ. με ἀφρηκ. = ἀνευ· finis, is, ἄρσ. γ' = τέλος· imperium sine fine = imperium infinītum = κράτος ἀπεριορίστον (τοπικῶς καὶ χρονικῶς).—dedi, πρκμ. ὀριστκ. τοῦ do 1.—quin, ἐκ τοῦ qui καὶ ne = πῶς οὐ; ἐδῶ = ἀλλὰ καί.—asper, ἔρα, ἔrum, ἐπίθ. β' = σκληρός: ὀργίλος, ὠργισμένος.—quae... fatīgat, ἀναφρηκ. πρότ.—metu, ἀφρηκ. τῆς αἰτίας· metus, ūs, ἄρσ. δ' = φόβος.—fatīgo 1 = καταπονῶ: διαρκῶς ταράσσω.—consilium, ii, οὐδ. β' = σκέψις, γνώμη, ἀπόφασις.—melior, melius (γενν. meliōris), συγκρητκ. ἐπίθ. = βελτίων· in melius = ἐπὶ τὸ βέλτιον (Τὸ θετκ. bonus, a, um - τὸ ὑπερθ. optīmus, a, um).—referet, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ refero, rettūli (ἐκ τοῦ ret[e]tūli), relātum, referre 3 = ἐπαναφέρω: μεταβάλλω.—mecum (= cum me), ἡ πρόθ. cum συντασομένη με τὴν ἀφρηκ. τῶν προσω-

πικῶν ἄντων. (me, te, se, nobis, vobis) ἐπιτάσσεται προσαρτωμένῃ εἰς τὰς ἄντων. οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται ὡς μία λέξις mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum).—fonēbit, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ fōneo, fōni, fōtum, ēre 2=περιθάλλω: (οὕτως) εὐνοῶ.—gerum = rerum omnium=orbis terrarum=τῆς οἰκουμένης: τοῦ κόσμου.—gentemque togātam, ἐπεξήγησις τοῦ Romānos· ὁ que=δηλαδή togātus, a, um=τηβεννοφόρος, φορῶν τήβεννον (togam, τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα τῶν Ρωμαίων).—sic, ἐπίρρ.=οὔτω.—placitum (δηλ. est), πρκμ. ὄριστκ. τοῦ ἀπροσ. placet, placuit ἢ placitum (est), ēre 2=ἀρέσκει εἰς τὸ placitum (est) θὰ ἐννοηθῆ καὶ ἡ προσωπκ. δικ. mihi.—veniet, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ venio 4=ἐρχομαι.—lustrum, i, οὐδ. β'=καθαυτήριος θυσία κατὰ πενταετίαν τελουμένη ὑπὸ τῶν τιμητῶν· ὄθεν=πενταετία· ἐδῶ=ἔτος· labens, ntis, ἐνεστ. μτχ. τοῦ ἀποθτκ. q. labor, lapsus sum, labi 3 = ὀλισθαίνω: παρέρχομαι· lustris (=annis) labentibus, ἀφρτκ. ἀπόλυτος=παρερχομένων τῶν ἐτῶν.—aetas, ātis, θ. γ'=ἡλικία: χρόνος.—cum, σύνδ. χροκ. (μὲ ὄριστκ.) = ὄτε.—Assarācus, i, ἄρσ. β'=ὁ Ἀσσάρακος (πάππος τοῦ Ἀγγίσου, ἐπομένως πρόπαππος τοῦ Αἰνείου)· domus Assarāci=ὁ οἶκος τοῦ Ἀσσαράκου=τὸ Τρωϊκὸν γένος = οἱ ἐκ τῶν Τρώων καταγόμενοι Ρωμαῖοι (πρβλ. Hectorēa gens).—Phthia, ae, θ. α' = Φθία (πόλις ἐν Θεσσαλίᾳ, πατρίς τοῦ Ἀχιλλέως).—Mycēnae, ārum, θ. α' = Μυκῆναι (πόλις ἐν Ἀργολίδι, ἔδρα τοῦ Ἀγαμέμνονος).—servitio, ἀφρτκ. ὄρηνκ.· servitium, ii, οὐδ. β'=δουλεία.—premet, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ premo, pressi, pressum, ēre 3=πιέζω· servitio premo=διὰ δουλείας πιέζω: ὑποδουλῶνω.—victis Argis, ἀφρτκ.· victis, πθτκ. πρκμ. μτχ. (victus, a, um) τοῦ vincō, vici, victum, ēre 3=νικῶ· Argi, ὄρμ. ἄρσ. β'=Ἄργος (πόλις ἐν Πελοποννήσῳ, ἔδρα τοῦ Διομήδους).—dominabitur, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ ἀποθτκ. q. domīno 1=δεσπῶζω, ἄρχω. || ter centum, ποιητικὴ περιφρασις τοῦ trecenti.—ter centum... annos κτλ., τρεῖς ἐνιαυτοὺς θὰ βασιλεύσῃ ὁ Αἰνείας, τριάκοντα ὁ Ἀσκάνιος, τριακοσίους οἱ Ἀλβανοὶ βασιλεῖς, ἡ δὲ κυριαρχία τῆς Ρώμης θὰ εἶναι χρονικῶς ἀπεριόριστος· τὰ ὀνόματα τῶν Ἀλβανῶν βασιλέων ἐπιφυλάσσεται ὁ ποιητὴς νὰ εἴπῃ ἀλλαχοῦ· ἐδῶ θέλει μόνον νὰ δηλώσῃ τὰ σπουδαιότατα ἱστορικὰ σημεῖα (Aenēas - Lavinium, Ascanius - Alba Longa, Romūlus - Roma, Augustus - imperium orbis terrarum).—gens Hectorēa, τὸ Τρωϊκὸν γένος καλεῖται Ἐκτόρειον ἀπὸ τοῦ μεγίστου ἡρώος τῶν Τρώων.—regīna sacerdos... Πία, ἐννοεῖται ἡ Ρέα Σιλβία· αὕτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Νουμίτωρος, βασιλέως τῆς Ἄλβας Δόγγας, καταγομένου ἐκ τοῦ Αἰνείου· ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νουμίτωρος Ἀμούλιος ἐκβαλὼν αὐτὸν τοῦ θρόνου ἠνάγκασε τὴν Ρέα νὰ γίνῃ ἐστίας (sacerdos), διότι δὲν ἤθελεν οὗτος νὰ γεννηθοῦν ἐκ ταύτης υἱοὶ καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας· ἀλλ' ἡ Ρέα ἐκ τοῦ Ἄρεως ἐγέννησε τὸν Ρωμόλον καὶ Ρέμον· ἐπεκαλεῖτο δὲ ἡ Ρέα καὶ Ἰλία ὡς καταγομένη ἐκ Τρωϊκοῦ γένους.—Iupae nutriticis fulvo tegm. laetus, ὁ Ρωμόλος ἐθῆλάσθη ὑπὸ λυκαίνης· μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτῆς ἀφαιρέσας τὸ δέρμα ἐνεδύθη αὐτὸ πρὸς ἀνάμνησιν καὶ εὐγνωμοσύνην.—Mavortia moenia, καλοῦνται οὕτω τὰ τείχη ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰδρυτοῦ τῶν (Mavors=Mars=Ἄρης, πατὴρ τοῦ Ρωμόλου, τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Ρώμης).—excipiet gentem, ὁ Ρωμόλος θὰ διαδεχθῆ τὸ γένος τοῦ Αἰνείου καὶ θὰ συνεχίσῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς Ἄλβας ἐν τῇ Ρώμῃ.—his, δηλ. Romānis.—nec ... nec ... dedi, ἡ μέλλουσα ἰσχύς καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ρώμης

δηλοῦται κατ' ἀρχάς ἀρνητικῶς, κατόπιν δὲ καταφατικῶς.— imperium sine fine, κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τὸ ἐπίσημον ὄνομα τῆς Ρώμης εἶναι urbs aeterna=αἰωνία πόλις.—aspēra Iuno, διατί ἡ Ἥρα ἦτο ὀργισμένη κατὰ τῶν Τρωῶν ἰδ. στ. 9 «quidve dolens» ἐν σελ. 6.—metu, ἡ Ἥρα ἐφοβείτο τὴν προφητείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν Τρωϊκὴ γενεὰ ἔμελλε νὰ ἐξολοθρευθῆ τὴν Καρχηδόνα, τὴν ὁποίαν ὑπερ πᾶσαν πόλιν ἡγάπα καὶ ἐπροστάτευεν ἡ Ἥρα.—veniet aetas, πρβλ. τὸ τοῦ Ὀμήρου «ἔσσεται ἡμαρ».—Phtiam-Mycēnas-Argis, διὰ τῶν πατρογονικῶν ἐδρῶν τριῶν ὀμηρικῶν ἡρώων ἰδιαιτέρως διακριθέντων κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον (Ἀχιλλεύς-Ἀγαμέμνων-Διομήδης) ἐδήλωσεν ὁ ποιητὴς τὴν Ἑλλάδα.—servitio premet-dominabitur, ἡ Ἑλλάς ὑπέταγη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 146 π.Χ.

στ. 286-296. »Θὰ γεννηθῆ ἔξ ἐνδόξου γενεᾶς ὁ Τρωϊκὸς Καίσαρ, ὁ ὁποῖος (= qui) τὸ κράτος διὰ τοῦ Ὁκεανοῦ (καὶ) τὴν δόξαν διὰ τῶν ἀστρῶν θὰ δρίσῃ (= terminet) (: τοῦ ὁποίου τὸ κράτος μέχρι τοῦ Ὁκεανοῦ καὶ ἡ δόξα μέχρι τῶν ἀστρῶν θὰ φθάσῃ), ὁ Ἰούλιος, ὄνομα καταγόμενον (= nomen demissum) ἐκ τοῦ μεγάλου Ἰούλου. Τοῦτον οὐ κάποτε ἐν τῷ οὐρανῷ, μὲ τὰ λάφυρα τῆς Ἀνατολῆς φορτωμένον, θὰ δεχθῆς ἄφροντις (: ἀπηλλαγμένη φροντίδων) θὰ καλεῖται καὶ οὗτος (= hic quoque) δι' εὐχῶν (: θὰ λατρεύεται καὶ οὗτος: θὰ τυγχάνῃ καὶ οὗτος θεῶν τιμῶν). Τότε οἱ τραχεῖς χρόνοι (=aspēra saecūla), καταλυθέντων τῶν πολέμων (=positis bellis), θὰ προῦνθοῦν· ἡ πανοραχία Πίστις καὶ ἡ Ἔσις (καὶ) ὁ Κυρῖνος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ρέμου νόμους θὰ δώσουν· αἱ φρικταὶ πύλαι τοῦ Πολέμου (=dirae portae Belli) διὰ σιδήρου καὶ στερεῶν μοχλῶν (: διὰ σιδηρῶν στερεῶν μοχλῶν =ferro et artis compagibus=ferrēis artis compagibus) θὰ κλεισθοῦν (= claudentur)· ἡ ἀσεβὴς Μανία (τοῦ Πολέμου) ἐντὸς (τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰανοῦ) καθημένη (= sedens) ἐπὶ φρικτῶν ὄπλων (= super saeva arma) καὶ δι' ἑκατὸν χαλκῶν δεσμῶν (=centum aēnis nodis) ὀπισθεν (= post tergum) δεδεμένη (=vinctus) θὰ βουχάται φρικτῶς (= horridus) μὲ αἱματόφυρτον τὸ στόμα.»

Παρατηρήσεις.

nascētur, μέλλ. ὀριστκ. τοῦ ἀποθκ. q. mascor, natus sum, nasci β=γεννώμαι.—pulchrā origīne, ἀφρκ. τῆς καταγωγῆς pulcher, chra, chrum, ἐπίθ. β'=ὄραϊος· ἐδῶ=egregius, clarus=λαμπρός, ἐνδοξος· origo, īnis, θ. γ'=γένος, γενεά.—Oceāno· astris, ἀφρκ. ὀργνκ.· Oceānus, i, ἀρσ. β'='Ὁκεανός· astrum, i, οὐδ. β'=ἄστρον (συνών. stella· sidus).—qui terminet, ἀναφρκ. πρὸτ. terminet, ἐνεστ. ὑποκτκ. τοῦ termino 1 = ὀρίζω· ὁ ἐνεστ. τῆς ὑποκτκ. ἐδῶ νὰ μεταφρασθῆ μὲ μέλλ. ὀριστκ.—Iulius, παράθεσις εἰς τὸ Caesar· nomen, παράθεσις εἰς τὸ Iulius.—demissum, πθκ. πρkm. μτχ. (demissus, a, um) τοῦ demitto, misi, missum, ἔρε β=καταπέμπω· demissus ab

aliquo = καταγόμενος ἔκ τινος.—caelo, ἀπλῆ ἀφρτκ. ἀντι ἐμπροθ. = in caelo.—spoliis (ἀφρτκ.), ἀντικμ. τοῦ onustum' spoliium, ii, οὐδ. β' = σκυλον, λάφυρον συνήθως εἰς τὸν πληθ. spolia, ōrum = τὰ σκύλα, τὰ ὄπλα, τὰ ὅποια ὁ νικήσας λαμβάνει ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ ἠττηθέντος ἐχθροῦ: τὰ λάφυρα' onustus, a, um, ἐπίθ. β' = κατάφορος, φορτωμένος.—Oriens, ntis = ἡ Ἀνατολή.—accipies, μέλλ. ὄριστ. τοῦ accipio, accēpi, accēptum, ἔρε 3 = δέχομαι.—secūrus, a, um, ἐπίθ. β' (se-curus=sine curā) = ἄφρονις, ἀπληλαγμένος φροντίδαν.—vocabitur, πθτκ. μέλλ. ὄριστκ. τοῦ voco 1 = καλῶ.—quoque, σύνδ. συμπλεκτκ. (μετὰ τὴν ἐξαιρομένην λέξιν)=καί.—votis, ἀφρτκ. ὄργνηκ. votum, i, οὐδ. β' = εὐχή.—asper, ἔρα, ἔrum, ἐπίθ. β' = τραχύς.—positis, πθτκ. πρκμ. μτχ. (positus, a, um) τοῦ pono, posūi, positum, ἔρε 3 = θέτω: καταλύω, παύω' positis bellis, ἀφρτκ. ἀπόλυτος ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γνη. ἀπόλυτον τῆς ἑλληνικῆς = καταλυθέντων τῶν πολέμων.—mitescunt, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ mitesco, (ἄνευ πρκμ. καὶ ὑπίου), ἔρε 3 = πρᾶννομαι.—saeculum, i, οὐδ. β' = αἰών: χρόνος.—canus, a, um = πολίος, ὑπόλευκος: πανάρχαιος.—Quirinus, i, ἀρσ. β' = Κυρίνος.—ius, iuris, οὐδ. γ' = δίκαιον πληθ. iura = τὰ δίκαια, τὰ νόμιμα, οἱ νόμοι.—dabunt, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ do 1 = δίδω.—dirus, a, um, ἐπίθ. β' = δεινός, φρικτός.—ferro et comp. artis, ἀφρτκ. ὄργνηκ. ferrum, i, οὐδ. β' = σίδηρος: compāges, is, θ. γ' = συναρμογή' ἐν τῷ πληθ. compāges = μοχλοί' artus, a, um, ἐπίθ. β' = σφικτός, στερεός.—claudentur, πθτκ. μέλλ. ὄριστκ. τοῦ clāudo clāusi, clāusum, ἔρε 3 = κλειώ.—impūs, a, um = ἀσεβής.—intus, ἐπίθ. = ἐντός.—saeva... = super saeva arma' super, πρόθ. με ἀίτ. = ὑπέρ τι: ἐπί τινος' saevus, a, um = δεινός: φρικτός.—sedens, ntis, ἔνεστ. μτχ. τοῦ sedeo, sedi, sessum, ἔρε 2 = κάθημαι.—vinctus, a, um, πθτκ. πρκμ. μτχ. τοῦ vincio, vinxī, vinctum, ἔρε 4 = δένω.—aënis nodis, ἀφρτκ. ὄργνηκ. aënus, a, um (aes, aeris=χαλκός)=χαλκοῦς' nodus, i, ἀρσ. β' = δεσμός, δεσμά.—tergum, i, οὐδ. β' = ῥάδιον post tergum=ὄπισθεν.—fremet, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ fremo, fremūi, - , ἔρε 3 = βρέμω: βρυχώμαι.—horridus, a, um=φρικώδης, φοβερός' ἔδῶ ἐπιρρηματικὸν κτηρμ. σημαῖνον τρόπον=φρικωδῶς.—ore cruento, ἀφρτκ. ὄργνηκ. os, oris, οὐδ. γ' = στόμα' cruentus, a, um, ἐπίθ. β' = αἱματηρός, αἱματόφυρτος. || pulchra Troiānus, νὰ παρατηρηθῆ ἡ ἀντιστοιχία τῶν ἐπιθ. πρὸς τὰ ἀκολουθοῦντα οὐσ. (origīne Caesar).—Caesar, ἐννοεῖται (οὐχὶ ὁ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ ἀντίπαλος τοῦ Πομπηίου, ἀλλ') ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγουστος, ὅστις καλεῖται Τροιάνης, ὡς καταγόμενος ἔκ τοῦ Ἰούλου (Ἀσκανίου), υἱοῦ τοῦ Αἰνείου (ιδ. κατωτέρω στ. 288).—imperium Oceāno... astris, ὑπερβολὴ (ὁμοίᾳ ὑπερβολῇ καὶ παρὰ Κικέρωνι [Κατλ. 3, § 26], ἐξυμνοῦντι τὸν Πομπηίου «quorum alter fines vestri imperii non terrae, sed caeli regionibus termināret» = ἔκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς (δηλ. ὁ Πομπηίος) τὰ ὄρια τοῦ ἡμετέρου κράτους οὐχὶ διὰ τῶν ὀρίων τῆς γῆς, ἀλλὰ διὰ τῶν ὀρίων τοῦ οὐρανοῦ ὄριζεν).—Oceānus, ὁ Ὠκεανὸς κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀρχαίων ἦτο μέγιστος ποταμός, περιβάλλων πᾶσαν τὴν γῆν καὶ ἀποτελῶν τὰ ἔσχατα ὄρια αὐτῆς.—Iulius, ὁ Ὀκτάβιος, υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος, θεοῦ τῆς μητρὸς του, ἐκαλεῖτο μετὰ τὸ ὄνομα τούτου (Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ), εἰς τὸ ὅποιον προσέθεσε τὸ ἐπώνυμον Ὀκταβιανός' ἀπὸ δὲ τοῦ 27 π.Χ. προσέλαβε τὴν τιμητικὴν προσηγορίαν τοῦ Αὐγοῦστοῦ (ἦτοι Σεβαστοῦ).—hunc,

Βεργίλιου

ηλ. τὸν Αὐγουστον olim, δηλ. μετὰ τὸν θάνατόν του.—caelo... accipies, ὑπαινιγμὸς εἰς τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Αὐγούστου.—spoliis Orientis onustum, ὑπαινίσσεται τὴν ἔκστρατείαν τοῦ Αὐγούστου κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Πάρθων Φραάτου, τὸν ὁποῖον ὁ Αὐγουστος ἠνάγκασε νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην μετὰ τῶν Ρωμαίων καὶ ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸν τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰς ρωμαϊκὰς σημαίας, τὰς ὁποίας εἶχε κυριεύσει παρὰ τοῦ Κράσσου.—secūra, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἐν στ. 261 «quando haec te cura remordet»· θὰ εἶναι δὲ ἡ Ἀφροδίτη ἀπηλλαγμένη τῶν διὰ τὸν Αἰνεῖαν καὶ τοὺς Τρῶας φροντίδων, διότι ἡ Ἥρα θὰ ἔχη ἐξευμενισθῆ (πρβλ. ἀνωτέρω στ. 280 - 282).—vocabitur votis, ποιητικὴ παράστασις τῆς ἀποθεώσεως.—hic quoque, ὅπως δηλ. καὶ ὁ Αἰνεῖας (πρβλ. ἀνωτέρω στ. 259 κ. εἰ. «sublimemque feres ad sidēra caeli magnanimum Aenēan»).—aspēra positis, νὰ παρατηρηθῆ καὶ ἐδῶ ἡ ἀντιστοιχία τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν οὐσιαστικῶν (saecūla bellis).—positis bellis, ἐννοεῖ τοὺς ἐμφυλίους ἐν Ρώμῃ πολέμους.—Fides, αὕτη προσωποιοῖται ὡς παναρχαία θεότης, ἡ ὁποία μετὰ τῆς Ἑστίας καὶ τῶν Ἐφεστίων θεῶν μετηνέχθη ὑπὸ τοῦ Αἰνεῖου καὶ τῆς Τροίας εἰς τὴν Ἰταλίαν.—Quirīnus, ὄνομα τοῦ Ρωμύλου μετὰ τὴν ἀποθώωσίν του· διὰ τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν δύο ἀδελφῶν Ρωμύμου καὶ Ρέμου δηλοῦται τὸ τέλος τῶν ἐμφυλίων ἐν Ρώμῃ πολέμων.—ferro et compagibus artis (=ferrēis compagibus artis), ἐν διὰ δι ο ἰ ν (ιδ. στ. 255 «caelum tempestatesque» ἐν σελ. 22).—Belli, τὸ Bellum προσωποιοῖται ἐν ταῦθα, ὅπως καὶ κατωτέρω ὁ Furor (πρβλ. καὶ τὴν ἀνωτέρω προσωποιοίαν τῆς Fides).—portae, ἐνν. αἱ πύλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἴανου, αἱ ὁποῖαι ἐκλείοντο ἐν εἰρήνῃ καὶ ἠνοίγοντο ἐν πολέμῳ.—Furor, δηλ. Belli.—saeva sedens superfremet ore cruento, νὰ παρατηρηθοῦν αἱ διὰ τῶν φθόγγων s καὶ r παρηχήσεις.—Furor... cruento, ἀναφέρεται ὅτι ὁ Βεργίλιος ἔγραψε τοὺς στ. αὐτοὺς ἐμπνευσθεὶς ἐξ ἐνὸς πίνακος τοῦ διασήμου ζωγράφου τῆς ἀρχαιότητος Ἀπελλοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ Αὐγουστος εἶχε τοποθετήσει εἰς τὸ Forum· ὁ πίναξ οὗτος ἀπεικόνιζε τὸν Ἀλέξανδρον ἐπάνω εἰς ἄρμα σύροντα δέσμιον ἄνδρα - προσωποιοῖσιν τοῦ πολέμου.

[στ. 297 - 440. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ζεὺς ἀποπέμπει τὸν Ἑρμῆν, ὅπως διαθέσῃ εὐμενῶς πρὸς τοὺς Τρῶας τὴν βασιλίσσαν τῆς Καρχηδόνας Διδῶ καὶ τὸν λαόν της. Τὴν ἐπαύριον ὁ Αἰνεῖας συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Ἀχάτην ἐξέρχεται εἰς ἐξερεῦνησιν τῆς χώρας. Συναντήσας δὲ κυνηγέτιδα ὠραιοτάτην ἐρωτᾷ αὐτὴν εἰς τίνα χώραν εὐρίσκειται· αὕτη ἀποκρίνεται ὅτι εὐρίσκειται πολὺ πλησίον πόλεως, τῆς Καρχηδόνας, τῆς ὁποίας βασιλεύει ἡ Διδῶ. «Μακρὰ» λέγει «καὶ σκοτεινὴ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ πράγματος. Σύζυγον εἶχεν ἡ Διδῶ τὸν Σίχαιον, πλουσιώτατον τῆς χώρας τῶν Φοινίκων, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ βασιλεύων ἀδελφὸς αὐτῆς Πυγμαλίον. Τοῦτο οὐδόλως ἐγνώριζεν αὕτη, ἕως ὅτου ἐνεφανίσθη καθ' ὕπνου ὁ δολοφονηθεὶς σύζυγος συμβουλευὼν αὐτὴν νὰ φύγῃ. Συναιθροίσασα λοιπὸν περὶ ἑαυτὴν πάντας τοὺς μισοῦντας ἢ φοβουμένους τὸν τύραννον καὶ λαβοῦσα τοὺς θησαυροὺς της ἀπέπλευσεν εἰς Καρχηδόνα, ἐνθα ἀγοράσασα χώραν κτίζει τὴν πόλιν, τῆς ὁποίας τὰ τείχη βλέπεις ὑψούμενα». Ἡ κυνηγέτις ἀγγέλλει ἐπίσης εἰς τὸν Αἰνεῖαν, ὅτι οἱ ἑταῖροι του, τοὺς ὁποίους θεώρει ἀπολεσθέντας, θὰ ἐπανέλθουν. Ἄλλ' ὅτε αὕτη ἀπεμακρύνετο, ὁ Αἰνεῖας ἀναγνωρίζει τὴν μητέρα του Ἀφροδίτην ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς βᾶδισμά της

τὸ φανερωῶνον ἀληθῆ θεάν. Τοὺς δύο Τρωᾶς — Αἰνεΐαν καὶ Ἀχάτην — κατευθυνομένους πρὸς τὴν πόλιν περικαλύπτει ἡ Ἀφροδίτη διὰ πυκνῆς ὀμίχλης, διὰ νὰ μὴ δυνηθῆ κανεὶς νὰ τοὺς διακρίνῃ ἢ βραδύνη τὴν πορείαν των ἢ ζητήσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεώς των. Σπεύδοντες οὗτοι ἀναβαίνουν ἐπὶ λόφου, ὁπόθεν θαυμάζει ὁ Αἰνεΐας τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς, τὰ ὑπερύψηλα τείχη καὶ τὰς ἐστρωμένους ὁδοὺς. Καταβάντες ἀπὸ τοῦ λόφου εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν περικεκαλυμμένοι καὶ οἱ δύο ὑπὸ τῆς ὀμίχλης.]

5. Ὁ ἐν Καρχηδόνι ναὸς τῆς Ἥρας καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ζωγραφίαι.

(στ. 441 - 493)

στ. 441 - 449. Ἄλλος ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως (= in urbe mediā) ἐπῆρχε πλουσιώτατον εἰς σκιάν (: σκιερώτατον), ἐν ᾧ τόπῳ (= ὅπου = quo loco) ριπτασθέντες οἱ Φοῖνικες (= iactāti Roeni) ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τῆς τρικυμίας εὗρον εὐθὺς μὲ τὴν πρώτην σκαφήν (= effodēre primum) τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἡ βασίλισσα Ἥρα (εἰς αὐτοὺς) εἶχε δηλώσει (: εἶχε προείπει [διὰ χρησιμοῦ]), (δηλαδῆ) κεφαλὴν θυμοειδοῦς (: θαρραλέου) ἵππου· διότι οὕτω (: διότι διὰ τοῦ σημείου τούτου) (προεσημαίνεται) ὅτι θὰ καθίστατο τὸ ἔθνος (των) (= fore gentem) ἕξοχον ἐν τῷ πολέμῳ (: πολεμικόν) καὶ εὐκολον ὡς πρὸς τὸν πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων (: καὶ πλούσιον = et facilem victu) διὰ μέσου τῶν αἰώνων (: ἐπὶ αἰῶνας = per saecula). Ἐνταῦθα (= hic) μέγαν ναὸν ἡ Σιδωνία Διδὼ πρὸς τιμὴν τῆς Ἥρας (= Iunōni) ἔκτιζε, λαμπρὸν (: περίφημον) διὰ τὰ δῶρα (: διὰ τὰ ἀφιερῶματα) (τῶν ἀνθρώπων) καὶ διὰ τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν (= numine) τῆς θεᾶς, ἀπὸ τῶν βαθμίδων τοῦ ὁποῖου (= cui [= cuius] gradibus) ὑψοῦντο χαλκοῖ οὐδοὶ (= aenea limina) καὶ χαλκόμετοι (= nexaeque aere) παραστάδες καὶ (ὑπὸ) τὸ βάρος χαλκῶν πυλῶν (= [et] foribus aenis) ἔτριζεν ὁ στρόφιξ (= cardo).

Παρατηρήσεις.

lucus, i, ἄρσ. β' = ἄλλος. — medius, a, um, ἐπίθ. β' = μέσος· mediā, κτηρικ. προσδιορισμὸς εἰς τό: in urbe = ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως. — fuit, ὁ πρκμ. ἐδῶ = erat. — laetissimus, a, um, ὑπερθικ. ἐπίθ. τοῦ laetus, a, um = περιχαρῆς, τερπνός: ἄφθονος, πλούσιος· ἐδῶ τὸ ἐπίθ. συνετάχθη μὲ γνκ. (umbrae) κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀφθονίας σημαντικῶν ἐπιθέτων (dives, fertilis κ.τ.τ.). — umbra, ae, θ. α' = σκιά. — quo loco, ἄφρικ. τοπική· locus, i, ἄρσ.

β' = τόπος. — primum, να συναφθῆ μετὰ τὸ signum. — iactātus, a, um, πθτικ. πρκμ. μτχ. τοῦ iacto 1 = ριπτάζω, ρίπτω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πθτικ. iactor = ριπτάζομαι, φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. — unda, ae, θ. α' = κῦμα. — turbo, īnis, ἄρσ. γ' = δίνη, συστροφή (ὕδατων) : θαλασσοταραχὴ, τρικυμία. — Roeni, ōrum, ἄρσ. β' = Φοίνικες : (οἱ ἀπὸ Φοινίκων καταγόμενοι) Καρχηδόνιοι. — effodēre (καὶ effodērunt), γ' πληθ. πρὸς. πρκμ. ὄριστικ. τοῦ effodio, effōdi, effōssum, ἔρε 3 = ἐξορύττω, ἐξοκάπτω : δι' ἐξοκαφῆς εὐρίσκω· eifodēre primum signum = εὐθὺς μετὰ τὸ πρῶτο σκάψιμο (ποῦ ἔκαμαν γιὰ νὰ κτίσουν πόλιν) εὐρον. — regius, a, um = βασιλικός· ἐδῶ τὸ regia οὐσ. = regīna = βασίλισσα. — monstrārat (= monstravērat), ὑπερσ. ὄριστικ. τοῦ monstro 1 = δηλώ, προσημαίνω, προλέγω. — caput... equi, ἐπεξήγησις τοῦ signum. — acris, ἐνικὴ γνκ. τοῦ acer, acris, acre (ἐπιθέτου τῆς γ') = θυμοειδής, θαρραλέος. — sic, ἐπίρρ. = οὕτω· ἐδῶ = hoc signo = διὰ τούτου τοῦ σημείου. — nam, σύνδ. αἰτλγκ. (παρὰ ποιηταῖς ἐνίοτε καὶ μετὰ μίαν λέξιν) = διότι. — fore, μέλλ. ἀρμφ. (= futūrum esse) τοῦ βοηθητικοῦ ε. sum, fui, esse· τὸ ἀρμφ. fore ἔξαρχ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ε. significabātur = προσημαίνετο· gentem, ὑποκμ. τοῦ fore, τὸ δὲ egregiam et facilem κτγρμ.· egregius, a, um, ἐπίθ. β' = ἐξαίρετος, ἔξοχος. — victu, ἄφρτικ. τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ facilem· victus, ūs, ἄρσ. δ' = τὰ πρὸς τὸ ζῆν· facilis victu = facilis in victū comparando = εὐκολος ὡς πρὸς τὸν πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων : πλούσιος. — per saecūla, ἐμπρόθ. προσδιορισμὸς δηλῶν χρόνων· saecūlum, i, οὐδ. β' = αἰών : μακρὸς χρόνος. — hic, ἐπίρρ. τοπκ. = ἐδῶ. — ingens, ntis, ἐπίθ. γ' = μέγας. — Sidonius, a, um = Σιδώνιος, ὁ ἐκ Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης. — Dido, ōnis, θ. γ' = Διδώ. — condēbat, πρτικ. ὄριστικ. τοῦ condo, condīdi, condītum, condēre 3 = κτιζω. — donis-numīne, ἄφρτικ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ opulentum· donum, i, οὐδ. β' = δῶρον, ἀνάθημα· numen, īnis, οὐδ. γ' ἐδῶ = δύναμις καὶ προστασία : ἰσχυρὰ προστασία. — divus, a, um ἐπίθ. β' = δῖος, θεῖος· diva, ae (οὐσ.), θ. α' = θεά. — aëneus, a, um (ἢ aënus, a, um), ἐπίθ. β' = χαλκοῦς. — cui, ἀντι γνκ. κτητικῆς = cuius (ἀντων. ἀναφρκ. qui, quae, quod = ὁ ὁποῖος). — gradībus, ἄφρτικ. πληθ. τοῦ gradus, ūs, ἄρσ. δ' = βῆμα, βᾶθρον, βαθμῖς· συνήθως εἰς τὸν πληθ. = βαθμίδες (κλίμακος). — surgēbant, πρτικ. ὄριστικ. τοῦ surgo, surrēxi, surrectum, surgēre 3 (sub-rego) = ἐγείρομαι, ὑψοῦμαι. — limīna (ὄνομαστικ. πληθ.), νὰ συναφθῆ μετὰ τὸ aënea· limen, īnis, οὐδ. γ' = ὁ οὐδός, τὸ κατώφλιον. — nexus, a, um, πθτικ. πρκμ. μτχ. τοῦ necto, nexui καὶ nexi, nexum, nectēre 3 = πλέκω : συνδέω· aes, aeris, οὐδ. γ' = χαλκός· nexus aere = χαλκόδετος. — trabs, trabis, θ. γ' = δοκός : παραστάς (θύρας). — forībus aënis, ἄφρτικ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ stridēbat· fores, ium, θ. γ' = θύραι, πύλαι· stridēbat, πρτικ. ὄριστικ. τοῦ strido, stridi, —, ἔρε 3 = τρίζω. — cardo, īnis, ἄρσ. γ' (θέμ. card- ἑλλ. κρᾶδ-, ἐξ οὗ κρᾶδάλω) = ὁ στρόφιγξ, ὁ στροφεὺς (τῆς θύρας)· ἐδῶ ὁ ἐνικ. ἀντι τοῦ πληθ. = στρόφιγγες (μοχλίσκοι εἰς τὸ ἄνω καὶ κάτω ἄκρον τῆς θύρας, οἵτινες εἰσαγόμενοι ἐντὸς δύο ὀπῶν, τῆς μιᾶς ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ τῆς ἐτέρας ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου συνεκράτουν τὴν θύραν ὀρθίαν καὶ συνετέλουν εἰς τὸ ν' ἀνοίγοκλείεται αὕτη). || in urbe, δηλ. ἐν τῇ Καρχηδόνι. — Roeni, κατὰ τὴν παράδοσιν τὴν Καρχηδόνα ἴδρυσαν Φοίνικες ἐκ Τύρου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Διδουῆς — θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τύρου — κατὰ τὸν Θ' π.Χ. αἰῶνα. — regia, ὡς σύζυγος τοῦ Διός, τοῦ

βασίλειος τῶν θεῶν.—acris equi, τὸ acer κοσμητικὸν ἐπίθ. τοῦ equi· τὰ νομίσματα τῆς Καρχηδόνας ἔφερον κεφαλὴν ἵππου.—sic nam... bello egregiam, ὑπαινίσσεται τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς μέλλουσαν ὑπεροχὴν τῶν Καρχηδονίων διότι· κατὰ τὸν Βεργίλιον ἀλλαχοῦ· bella armantur equi=πρὸς πόλεμον ὀπλιζονται οἱ ἵπποι.—facilem victu, ὑπαινίσσεται τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον τῶν Καρχηδονίων, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ σωρεύσῃ ἄπειρα πλοῦτη ἐν Καρχηδόνι (Ὁ ἵππος ἦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν Ποσειδῶνα· θεὸν τῆς θαλάσσης· ἀφιερῶμενον ζῶον).—Sidonia, ἡ Διδῶ ἦτο ἐκ Τύρου, ἀποικίας τῆς Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης.—condēbat, ἡ κτίσις τοῦ ναοῦ δὲν εἶχεν ἀκόμη συντελεσθῆ· δι' αὐτὸ δὲ πρτκ.—aēnēa... , στίχος ὑπέρμετρος (versus hypermeter)· οὕτω καλεῖται ὁ στίχος ὁ ἔχων πλεονάζουσαν συλλαβὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸ φαινόμενον τοιαύτην, ὡς δυναμένην νὰ πάθῃ ἐκθλιψιν ἔνεκα τῆς ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένης συλλαβῆς τοῦ ἐπομένου στίχου· τοὺς στ. μέτρησε ὡς ἐξῆς :

aēnēa | cui gradi | bus sur | gēbant | limīna | nixaeque
aere tra | bes forī | bus car | do stri | dēbat a | enis

—cui, δηλ. templo.—aēnēa surgēbant limīna nexaeque aere trabes, ποιητικῶς ἀντι τοῦ: limīna trabesque erant aēnēae=οἱ οὐδοὶ καὶ αἱ παραστάδες ἦσαν χαλκαῖ· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸ foribus cardo stridēbat aēnis ἀντι τοῦ: fores erant aēnēae = αἱ πύλαι ἦσαν χαλκαῖ· ἢ χρῆσις τοῦ χαλκοῦ εἰς τὰς οἰκοδομὰς τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς ἦτο σημεῖον μεγαλοπρεπειᾶς.—aēnea, aere, aēnis, ἡ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς λ. εἰς ἐξεχούσας θέσεις τῶν στίχων ἐξαίρετι ἐμφαντικῶς τὴν στερεότητα τοῦ κτιρίου.

στ. 450-463. Ἐν τούτῳ τῷ ἄλσει (=hoc in luco) ἀπροσδόκητον πρᾶγμα παρουσιασθὲν (=nova res oblāta) τὸν φόβον (τοῦ Αἰνεΐου) κατὰ πρῶτον ἐπράυνε (=primum leniit), ἐδῶ κατὰ πρῶτον ὁ Αἰνεΐας ἐτόλμησε (=áusus [est]) νὰ ἐλπίσῃ σωτηρίαν καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ (: καὶ ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ του=et adflictis rebus) νὰ καταστῇ θαρραλιώτερος (=melius confidēre). Διότι, ἐνῶ (=dum) ἐν τῷ μεγίστῳ ναῷ (=sub ingenti templo) ἐπισκοπεῖ τὰ καθέκαστα (=lustrat singūla) περιμένων τὴν βασίλισσαν, ἐνῶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως (=quae fortūna sit urbi) καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλας ἀμιλλωμένας χεῖρας τῶν τεχνιτῶν (: καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν πρὸς ἀλλήλους ἀμιλλωμένων τεχνιτῶν=artificumque manūs inter se [certantes]) καὶ τὸν κόπον τῶν ἔργων (: καὶ τὰ πολύμοχθα ἔργα των) θαυμάζει, βλέπει τὰς κατὰ τάξιν (ἐξωγραφημένας) (=ex ordīne [expressas]) Ἰλιακὰς μάχας καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἤδη διὰ τῆς φήμης ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην (=totum per orbem) διαδεδομένον, (καὶ) τοὺς Ἄτρεΐδας καὶ τὸν Πρίαμον καὶ τὸν ὠργισμένον κατ' ἀμοιτέρων Ἀχιλλέα. Ἐστάθη καὶ δακρύων, «ποῖος τόπος» εἶπε «Ἀχάτα, ποία χώρα ἐπὶ τῆς γῆς δὲν (εἶναι) ἤδη πλήρης

(=non [est] iam plena) (τῆς φήμης) τῶν ἡμετέρων συμφορῶν (=postri labōris=famae de nostro labōre); Ἴδου ὁ Πρίαμος! ὑπάρχουν καὶ ἐδῶ τὰ ἀρμόζοντα εἰς τὴν ἀρετὴν βραβεῖα (: καὶ ἐδῶ βραβεύεται ἢ ἀρετὴ = sua praemia laudi) ὑπάρχουν (καὶ ἐδῶ) δάκρυα διὰ τὰς δυστυχίας τῶν ἀνθρώπων (: ὑπάρχουν καὶ ἐδῶ ἄνθρωποι δακρύνοντες διὰ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων = sunt (hic etiam) lacrimae rerum [humanarum]), καὶ αἱ τύχαι τῶν θνητῶν (=mortalia) συγκινοῦν τὴν καρδίαν. Μὴ φοβοῦ (πλέον) (=solve metu)· αὕτη ἡ φήμη (: τῶν ἡμετέρων κατορθωμάτων ἢ φήμη) θὰ φέρῃ εἰς σὲ (=feret tibi) κάποιαν σωτηρίαν.»

Παρατηρήσεις.

primum, ἐπίρρ.=κατὰ πρῶτον.—novus, a, um, ἐπίθ. β'=νέος: ἀσυνήθης, ἀπροσδόκητος.—oblātus, a, um, πθτικ. πρκμ. μτχ. τοῦ offero, obtūli, oblātum, offerre β=προσφέρω, παρουσιάζω· res oblāta = πρᾶγμα ἐμφανισθέν.—leniit, πρκμ. ὀριστικ. τοῦ lenio, īvi καὶ ii, ītum, īre 4 = μαλάσσω, πρῶτον.—hic, ἐπίρρ. τοπκ.=ἐδῶ.—āsus (δηλ. est), πρκμ. ὀριστικ. τοῦ ἡμιαποθεικτοῦ ρ. āudeo, āsus sum, ēre 2 = τολμῶ.—adflīctis rebus (ἀφορκ.) =in adflīctis rebus: adflīctus, a, um, πθτικ. πρκμ. μτχ. τοῦ adflīgo (ἢ afflīgo), adflīxi, adflīctum, ēre β=καταβάλλω, ταλαιπωρῶ· adflīctus, a, um=ταλαίπωρος, δυστυχής· res adflīctae = ἐσχάτη ἀπορία: ἀμηχανία.—melius, ἐπίρρ. συγκριτ.=καλύτερον: περισσότερον (Τὸ θετικ. ἐπίρρ. bene - τὸ ὑπερθτικ. optīme)· confidēre, ἐνεστ. ἀπρμφ. τοῦ ἡμιαποθτικ. ρ. confido, confīsus sum, confidēre β=πέπειθα· melius confido=καθίσταμαι θαρραλεώτερος.—sub ingenti templo, κυρ.=in inferioribus partibus templi=εἰς τὰ κατώτερα μέρη τοῦ ναοῦ ἔπειτα=in ingenti templo=ἐν τῷ μεγίστῳ ναῷ.—dum lustrat, singūla regīnam opperiens, χρονκ. πρῶτ. dum, χρονκ. σύνδ.=ἐνῶ· lustrat, ἐνεστ. ὀριστικ. τοῦ lustro 1=ἐπισκοπῶ.—singūli, ae, a=ἐκαστος· singūla (οὐσ.)=τὰ καθέκαστα.—opperiens, ἐνεστ. μτχ. τοῦ ἀποθτικ. ρ. opperior, (opper[i]tus sum), opperīri 4 = περιμένω.—dum, quae... mirātur = dum miratur quae... —mirātur, ἐνεστ. ὀριστικ. τοῦ ἀποθτικ. ρ. miror, mirātus sum, āri 1=θαυμάζω· quae fortūna sit urbi, πλαγία ἐρωτικ. πρῶτ. ἐκ τοῦ mirātur, ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται καὶ αἱ αἰτ. manūs καὶ labōrem· quae fortūna sit urbi, κατ' ἔννοιαν=fortūnam urbis· fortūna, ae, θ. α'=τύχη: εὐδαιμονία.—artificum, γγκ. πληθ. τοῦ artifex, fīcis, ἀρσ. γ' (ars-facio)=τεχνίτης.—manūs, αἰτ. πληθ. τοῦ manus, ūs, θ. δ'=χείρ· inter se=πρὸς ἀλλήλας ('Ἀλληλοπαθῆς ἀντων. δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Λατινικὴν ἀναπληροῦται διὰ τοῦ inter [καὶ τοῦ nos, vos, se] ἢ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως εἰς ἄλλην πτώσιν τοῦ alius καὶ alter)· εἰς τὸ inter se ἡ ἐννοηθῆ ἢ μτχ. certantes (αἰτ. πληθ.)· certo 1=ἀμιλλῶμαι.—opērum, γγκ. πληθ. τοῦ opus, opēris, οὐδ. γ'=ἔργον labor, ōris, ἀρσ. γ' =κόπος, μόχθος· opērum labōrem=opēra laboriōsa=ἔργα ἐπίμοχθα.—videt, ἀπόδοσις τῶν χρονκ. πρῶτ.: dum lustrat... dum... mirātur· video, vidī, visum, ēre 2=βλέπω.—Iliacus, a, um='Ιλιακός, Τρωικός· Iliacae pugnae=

αί πρὸ τοῦ Ἰλλίου (: αἱ πρὸ τῆς Τροίας) μάχαι.—ordo, ἴνις, ἄρσ. γ' = τάξις· ex ordīne (δηλ. expressas [τοῦ exprīmo = ζωγραφῶ]) = κατὰ τάξιν ἐξωγραφημένας ἢ νὰ συναφθῆ τὸ ex ordīne μετὰ τὸ videt, ὅτε = βλέπει κατὰ σειράν.—bellaque = bellumque.—famā, ἄφρτκ. ὄργγκ.—totus, a, um, ἄντων. ἐπιθετικῆ (γγκ. totīus, δκτ. toti) = ὅλος orbis, is, ἄρσ. γ' = κύκλος· ἡ οἰκουμένη.—volgātus, a, um πθτκ. πρκμ. μτχ. τοῦ volgo (ἢ vulgo) 1 = καθιστῶ τι κοινὸν εἰς ὄλους, διαδίδω.—Atrīdae, ārum, ἄρσ. α' = Ἀτρεΐδαι.—saevus, a, um, ἐπίθ. β' = δεινός, ἀπηνῆς, σκληρός· ἐδῶ = irātus = ὀργισμένος.—ambōbus, δκτ. πληθ. τοῦ ambo, ambae, ambo = ἄμφω, ἀμφοτέροι.—Achilles, is (αἰτ. ἔνικ. Achilleum καὶ ὄπως ἐδῶ - Achillen), ἄρσ. γ' = Ἀχιλλεύς.—constītit, πρκμ. ὄριστκ. τοῦ consto, constīti, (μέλλ. μτχ. constatūrus), constāre 1 = συνίσταμαι· ἵσταμαι.—lacrīmans, ntis, ἔνεστ. μτχ. τοῦ lacrīmo 1 = θαυρῶ.—quis, quid (οὐσιαστικῶς) καὶ qui, quae (οὐσιαστικῶς καὶ ἐπιθετικῶς), quod (μόνον ἐπιθετικῶς), ἐρωτμκ. ἄντων. = τίς, τί = ποῖος, ποία, ποῖον ἢ quis τίθειται ἐνίοτε καὶ ἐπιθετικῶς, ὅπως ἐδῶ.—inquit, πρκμ. ὄριστκ. τοῦ ἐλλειπτικοῦ q. inquam = λέγω ('Απαντοῦν οἱ ἐξῆς τύποι· inquam, inquis = λέγεις, inquit = λέγει, inquierunt = λέγουν· πρκτ. inquierēbat = ἔλεγε· πρκμ. inquisti = εἶπες, inquit = εἶπε· μέλλ. inquier = θὰ εἴπῃς, inquiet = θὰ εἴπῃ).—Achātes, ae (κλητ. Achāte), ἄρσ. α' = Ἀχάτης (ἑταῖρος τοῦ Αἰνείου).—regio, ōnis, θ. γ' = χώρα.—nostri labōris, γγκ. ἀντικειμενικῆ εἰς τὸ plēna' non plena, δηλ. est' plenus, a, um, ἐπίθ. β' = πλήρης.—en, ἐπιφώνημα = ἰδοῦ.—hic etiam = καὶ ἐδῶ.—praemium, ii, οὐδ. β' = βραβεῖον· suus, a, um, κτητκ. ἄντων. προσ. γ' = ὁ ἑαυτοῦ· οἰκεῖος, ἀρμόζων· laus, laudis, θ. γ' = ἔπαινος· ἐδῶ = virtus = ἀρετῆ' sunt laudi sua praemia = ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρετὴν (: ἔχει ἡ ἀρετῆ) τὰ ἀρμόζοντα (εἰς αὐτὴν) βραβεῖα.—res (δηλ. adversae) = δυστυχία· rerum, γγκ. ἀντικμκ. εἰς τὸ lacrīmae = δάκρυα διὰ τὰς δυστυχίας (τῶν ἀνθρώπων).—mens, mentis, θ. γ' = νοῦς· ψυχῆ, καρδία.—mortālis, e, ἐπίθ. γ' = θνητός· mortāle, is (οὐδ.) = τὸ ἀνθρώπινον· mortalia, ium = τὰ ἀνθρώπινα· αἱ τύχαι τῶν ἀνθρώπων.—tangunt, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ tango, tetīgi, tactum, ἔρε 3 = ἐγγίζω, συγκαίνω.—solve, ἔνεστ. πρσστκ. τοῦ solvo, solvi, solūtum, ἔρε 3 = λύω, διαλύω· metūs, αἰτ. πληθ. metus, ūs, ἄρσ. δ' = φόβος· solve metūs = διάλυσον τὸν φόβον· μὴ φοβοῦ.—feret, μέλλ. ὄριστκ. τοῦ fero 3.—haec fama = harum rerum fama = τούτων (: τῶν ἡμετέρων) κατορθωμάτων ἢ φήμη.—alīqui (ἢ alīquis), alīqua, alīquod, ἄόρ. ἄντων. (ἐπιθετικῶς) = τίς, τί (ἢ οὐσιαστικῆ· alīquis, alīquid). || hoc in luco, ἐν τῷ ὀποίῳ ἦτο ὁ ναός.—nova res, διασαφείται κατωτέρω (στ. 456 κ.έ.).—timōrem, ὁ φόβος προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι ἠγνόει ὁ Αἰνείας, πῶς θὰ ὑπεδέχτο αὐτὸν ἡ Διδώ.—namque | sub in | genti, οἱ τρεῖς σπονδεῖοι εἰκονίζουσι τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ ναοῦ.—regīnam opperīens, τὴν μέλλουσαν ἄφιξιν τῆς βασιλείσης εἰς τὸν ναὸν ἴσως ἔμαθεν ὁ Αἰνείας ἀπὸ τοῦς ἐργάτας τοῦς ἀπασχολουμένους μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ (διότι ἡ οἰκοδομὴ δὲν εἶχεν ἀκόμη συντελεσθῆ [στ. 447]).—quae fortūna sit urbi, τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως συνεπέριεν ὁ Αἰνείας ἐκ τῆς πολυτελείας τῆς οἰκοδομῆς.—bellaque iam κτλ., νοεῖται ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος ὁ πληθ. (bella), διότι ὁ πόλεμος διήρκεσεν ἐπὶ δέκα ἔτη.—Atrīdas, τοὺς υἱοὺς τοῦς Ἀτρεῶς, δηλ. τὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν βασιλέα τῶν Μυκηνῶν, καὶ τὸν Μενέλαον, τὸν βασιλέα τῆς Σπάρ-

της.—ambōbus, δηλ. τοῖς Ἀτρείδαις καὶ τῷ Πριάμῳ· κατὰ μὲν τῶν Ἀτρείδων ἦτο ὠργισμένος ὁ Ἀχιλλεὺς διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀρπαγὴν τῆς Βρισηίδος, κατὰ δὲ τοῦ Πριάμου, διότι οὗτος ἦτο πατὴρ τοῦ Ἔκτορος, τοῦ φονεύσαντος τὸν Πάτροκλον.—sunt - sunt, ἔ π α ν α φ ο ρ ά.—sunt lacrimae rerum, παροιμιώδης ἔκφρασις· συγγενὴς κατ' ἔννοιαν ἢ ἐπομένη πρῶτ. : et mentem mortalia tangunt· νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὴν πρῶτ. αὐτὴν ἢ διὰ τοῦ φθόγου **m** παρήχησις.—aliquam salutem, διατί aliquam ; τότε οἱ Τρῶες θὰ εὕρουν τὴν πλήρη σωτηρίαν των ;

464-478. *Τοιουτοτρόπως λέγει καὶ τὴν ψυχὴν διὰ τῆς κενῆς (: διὰ τῆς νεκρᾶς) ζωγραφίας (= ināni pictūrā) τρέφει πολλὰ στενάζων (: βαριαστενάζων) καὶ δι' ἀφθόνου ροῆς δακρῶν (= largoque flumine) ὑγραίνει (= umectat) τὸ πρόσωπον. Διότι ἔβλεπε, πῶς ἐδῶ μὲν (= uti hac) οἱ πολεμοῦντες περὶ τὰ Πέργαμα Ἕλληνες ἔφευγον, ἐπέιξε δὲ (αὐτοὺς) ἡ Τρωϊκὴ νεολαία (: ἔφευγον διωκόμενοι ὑπὸ τῆς Τρωϊκῆς νεολαίας), ἐκεῖ δὲ (= hac) (πῶς ἔφευγον) οἱ Φρύγες (: οἱ Τρῶες), ἐπετίθειτο (δὲ κατ' αὐτῶν) διὰ τοῦ ἄρματός (του) ὁ λοφοφόρος Ἀχιλλεὺς (: πῶς ἔφευγον οἱ Τρῶες καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἄρματοδρομοῦντος λοφοφόρου Ἀχιλλέως). Καὶ ὄχι μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ (= hinc) τὰς ἐκ χιονολευκοῦ ὑφάσματος (= niveis velis) σκηναῶν τοῦ Ρήσου (= tentoria Rhesi) ἀναγνωρίζει δακρῶν ταύτας προδοθείσας κατὰ τὸν πρῶτον ὕπνον ὁ Τυδείδης ἠρήμωνε (= vastabat) αἰμόφυρτος (= cruentus) ἐκ τῆς πολλῆς σφαγῆς (= multa caede) καὶ τοὺς θυμοειδεῖς ἵππους στρέφει (: ἀπάγει) πρὸς τὸ στρατόπεδόν (του), προτοῦ (δυνηθοῦν νὰ) γευθοῦν (= priusquam gustassent) χόρτον τῆς Τροίας (= pabūla Troiae) καὶ πίοῦν ὕδωρ ἐκ τοῦ Ξάνθου (= Xanthumque bibissent). Εἰς ἄλλο μέρος ὁ Τρωῖλος φυγῶν μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ὅπλων (του) (= amissis [suis] armis), δυστυχῆς νέος καὶ ἄνισος ἐν τῇ συμπλοκῇ πρὸς τὸν Ἀχιλλέα (: καὶ ἄνισος ἀντίπαλος τοῦ Ἀχιλλέως), φέρεται ὑπὸ τῶν ἵππων (του) καὶ ἐκ τοῦ κενοῦ ἄρματός (του) (= curruque [suo] ināni) ὑπτίος κρέμαται (= resupīnus haeret), κρατῶν ὁμως (ἀκόμη) τὰ ἡνία· τοῦτον ὁ τράχηλος καὶ ἡ κόμη σύρονται κατὰ γῆς, καὶ διὰ τοῦ δόρατός (του) ἀνεστραμμένου (= versā [suā] hastā) χαράσσειται ἡ κόνις (: καὶ τὸ δόρου του ἀνεστραμμένον χαράσσει αὐλακα ἐν τῇ κόνει).*

Παρατηρήσεις.

ait, ἔνεστ. ὀριστκ. τοῦ ἑλλειπτ. ρ. aio = λέγω (Ἀπαντοῦν οἱ τύποι : aio, ais, ait [= λέγει, εἶπε], aiunt καὶ πρτκ. aiēbam κτλ.).—pictūrā ināni, ἀφορτκ. ὀργνκ. pictūra, ae, θ. α' = ζωγραφία : εἰκῶν inānis, e, ἐπίθ. γ' = κενός :

ἄψυχος, νεκρός.—pascit, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ pasco, pavi, pastum, ἔρε 3 = τρέφω.—multa, αἰτ. οὐδ. πληθ. τοῦ multus με ἐπιρρηματικὴν—ἐδῶ—σημασίαν=πολύ, βαρέως.—gemens, ntis, ἔνεστ. μτχ. τοῦ gemo, gemui,—, gemere 3 = στενάζω.—largo flumine, ἀφρτκ. ὀργνκ. largus, a, um, ἐπίθ. β' = ἄφθονος· flumen, ἴνις, οὐδ. γ' = ποταμός· ροή δακρῶν.—umectat, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ umecto 1 = ὑγραίνω.—vultus (ἢ vultus), ūs, ἄρσ. δ' = πρόσωπον.—uti bellantes κτλ., πλαγία ἐρωτητκ. πρότ. uti, ἐπίρρ. = πῶς.—bellans, ntis, ἔνεστ. μτχ. τοῦ bello 1 = πολεμῶ.—Pergāma circum, ἀναστροφῆ = circum Pergāma' circum, πρόθ. με αἰτ. = περὶ τῆς Pergāma, ὄρμ. οὐδ. β' = τὰ Πέργαμα (ἢ ἀκρόπολις τῆς Τροίας)—hac... hac, ἐπίρρ. = ἐδῶ μὲν... ἐκεῖ δέ.—fugēret, πρτκ. ὑποτκτκ. τοῦ fugio, fugi, (μέλλ. μτχ. fugitūrus), fugere 3 = φεύγω.—Graius, i, ἄρσ. β' = Ἑλλήν· πληθ. Grai (ἢ Graii) = Ἑλληνες.—premeret, πρτκ. ὑποτκτκ. τοῦ premo, pressi, pressum, ἔρε 3 = πιέζω.—Troīanus, a, um = Τρωϊκός.—iuventus, ūtis, θ. γ' νεότης· νεολαία, νέου.—hac Phryges, δηλ. fugēret' Phryges, um, ἄρσ. γ' = Φρύγες· Τρωες.—instāret, πρτκ. ὑποτκτκ. τοῦ insto, institi, (μέλλ. μτχ. instatūrus), instāre 1 = ἐπίκειμαι, ἐπιτίθεμαι.—currū, ἀφρτκ. ὀργνκ. currus, ūs, ἄρσ. δ' = ἄρμα.—cristātus, a, um ἐπίθ. β' = λοφοφόρος, λόφον (κράνους) ἔχων.—procul, ἐπίρρ. = μακράν.—hinc, ἐπίρρ. τοπκ. = ἐντεῦθεν· ἀπὸ ἐδῶ.—Rhesus, i, ἄρσ. β' = Ρῆσος (βασιλεὺς τῆς Θράκης).—niveis velis, ἀφρτκ. ὀργνκ. niveus, a, um, ἐπίθ. = χιονώδης, χιονόλευκος, κάτασπρος· velum, i, οὐδ. β' = ἰστίον· ὕφασμα.—tentorium, ii, οὐδ. β' = σκηνή.—agnoscit lacrimans, primo quae κτλ., ἢ μετάφρασις ἔγινεν, ὡς εἶναι τὸ κείμενον εἶχεν ὡς ἐξῆς· agnoscit lacrimans; primo ea κτλ.—agnoscit, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ agnosco, agnōvi, agnītum, ἔρε 3 = ἀναγνωρίζω.—primo somno, ἀφρτκ. χροκ. somnus, i, ἄρσ. β' = ὕπνος.—quae (αἰτ. πληθ.), δηλ. tentoria.—proditus, a, um, πθκ. πρκμ. μτχ. τοῦ prodo, prodidi, proditum, ἔρε 3 = προδίδω.—Tydides, ae, ἄρσ. α' = Τυδείδης.—multā caede, νὰ συναφθῆ με τὸ cruentus (ὄχι με τὸ vastābat)' caedes, is, θ. γ' = σφαγή.—vastābat, πρτκ. ὄριστκ. τοῦ vasto 1 = ἐρημώνω· vasto tentoria = καθιστῶ τὰς σκηνὰς ἐρήμους (κενὰς) ἀνδρῶν.—cruentus, a, um, ἐπίθ. β' = αἰμόφυρτος.—ardentis (-es), αἰτ. πληθ. τοῦ ardens, ntis (χυρ. ἔνεστ. μτχ. τοῦ ardeo, arsi, [μέλλ. μτχ. arsurus], ἔρε 2 = φλέγομαι) = φλεγόμενος· μτφρκ. = ὀρμητικός, θυμοειδής.—avertit, ἔνεστ. ὄριστκ. τοῦ averto, averti, aversum, ἔρε 3 = στρέφω, ἀπάγω.—priusquam, σύνδ. χροκ. = πρὶν ἢ, προτοῦ.—rabulum, i, οὐδ. β' = φορβή, χόρτος.—gustassent (= gustavissent), ὑπερσ. ὑποτκτκ. τοῦ gusto 1 = γεύομαι.—Xanthus, i, ἄρσ. β' = Ξάνθος (ποταμός τῆς Τροίας)—bibissent, ὑπερσ. ὑποτκτκ. τοῦ bibo, bibi, (potum), bibere 3 = πίνω· bibo Xanthum = πίνω ὕδωρ ἐκ τοῦ Ξάνθου.—parte aliā, ἀφρτκ. τοπικῆ· pars, partis, θ. γ' = μέρος.—fugiens, ntis, ἔνεστ. μτχ. τοῦ fugio 3 = ἀφεύγω.—amissis, πθκ. πρκμ. μτχ. (amissus, a, um) τοῦ amitto = ἀμισθί, amissum, ἔρε = ἀπόλλυμι, χάνω· amissis, ἀφρτκ. ἀπόλυτος = ἀπολέσας τὰ ὄπλα = μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ὄπλων.—Troilus, i, ἄρσ. β' = Τρωῖλος.—infelix, icis, ἐπίθ. γ' = δυστυχής.—puer, eri, ἄρσ. β' = παῖς· νέος.—impar, imparis, ἐπίθ. γ' = ἄνισος.—congressus, a, um, πρκμ. μτχ. τοῦ ἀποθκ. ρ. congregior, congressus sum, congrēdi

β=συνπλέκομαι.—Achilli, διτ.—fertur, πθτκ. ένεστ. όριστκ. του άνωμάλου ρ. fero, tuli, latam, ferre β = φέρω.—curru, άρχαίος τύπος διτ. άντι curruī του currus.—haeret, ένεστ. όριστκ. του haereo, haesi, (haesum), έρε 2 = έχομαι τινος: κρέμαμαι έκ τινος.—resurpīnus, a, um, έπίθ. β' = ύπιος.—ināni, διτ. ένικ. του inānis, e.—lorum, i, ουδ. β' = λωρόιον' πληθ. = ήνια.—cervix, icis, θ. γ' = τράχηλος.—coma, ae, θ. α' (συνήθως έν τῷ πληθ.) = κόμη.—trahuntur, πθτκ. ένεστ. όριστκ. του traho, traxi, tractum, έρε 3 = έλω, σύρω.—versā, πθτκ. προκμ. μτχ. (versus, a, um) του verto, verti, versum, έρε 3 = στρέφω, άναστρέφω' versā hastā, άφρτκ. όργνκ.—pulvis, έris, άρσ. = κόνις.—inscribitur, πθτκ. ένεστ. όριστκ. του inscribo β = έγγραφω, χαράττω. || pictūra piscit, παρήχησις διά του φθόγγου π' ή ζωγραφία καλεϊται inānis, διότι τά δι' αυτής εικονιζόμενα στεροούνται ζωής' άλλ' όμως ταύτα καίπερ άψυχα έξεγειρούν έν ήμιν συναισθήματα και πάθη.—lar-goque ... voltum, ή άνακούφισις αυτη της λύπης δέν είναι άσυνήθης παρά τοις άρχαίοις ήρωσιν' ουτοι κατά μέν τας πράξεις είναι πλάσματα υπερτέρας φύσεως, κατά δέ τὰ συναισθήματα άληθεις άνθρωποι.—uti bellantes... Achilles (στ. 466 - 468), πρώτων ζεύγος ζωγραφιών: οι Έλληνες φεύγουν προς τὰ πλοία καταδιωκόμενοι υπό των Τρώων - οι Τρώες φεύγουν καταδιωκόμενοι υπό του 'Αχιλλέως.—Pergāta, έδῶ δηλοι, όπως πολλάκις, (όχι την άκρόπολιν της Τροίας, αλλά) την όλην πόλιν, την Τροίαν, περι τὰ τειχη της όποίας έμείνετο ο πόλεμος.—nec procul ... inscribitur hastā (στ. 469-478), δεύτερον ζεύγος ζωγραφιών: ο φόνος του Ρήσου υπό του Διομήδους και ο του Τρωίλου υπό του 'Αχιλλέως.—Rhesi, ο Ρήσος ήτο βασιλεύς της Θράκης έλθών εις βοήθειαν των Τρώων.—niveis tentoria velis, άναχρονισμός: διότι κατά την ήρωϊκήν εποχήν αί σκηναί (αί κ λ ι σ ί α ι) κατεσκευάζοντο εκ ξυλίνων πασσάλων συναπτομένων διά σπάρτων και ήσαν έστεγασμένοι διά καλάμων.—primo somno, ο πρώτος ύπνος είναι βαθύτατος.—prodīta, υπό του Τρωός Δόλωνος' ουτος, ύποσχεθέντος του 'Εκτορος δι' όρκου ότι θα του δώση εις άνταμοιβήν τους ύπους και τὸ άρμα του 'Αχιλλέως, ανέλαβε νά μεταβή νύκτωρ εις τὸ στρατόπεδον των 'Αχαιών προς κατασκοπειαν' καθ' όδον όμως συνέλαβον αυτον ο 'Οδυσσεύς και ο Διομήδης, οι όποιοι και τον έφόνευσαν, άφου παρ' αυτου έμαθον τὰ κατά τους Τρώας και την άφιξιν του Ρήσου' εκ του έπεισοδίου τουτου ή ραψωδία Κ της 'Ιλιάδος έπιγράφεται Δ ο λ ώ ν ε ι α' από την ραψωδϊαν αυτην έχει ληφθῆ και ή υπόθεσις της ραψωδίας του Εύριπίδου της έπιγραφομένης Ρήσος.—Tydides, ο υίός του Τυδέως, ο Διομήδης (εις των έπισημοτέρων ήρώων κατά την πολιορκϊαν της Τροίας).—priusquam rabūla κτλ., κατά τινα άπόφασιν της Μοίρας τότε μόνον θα έκυριεύετο ή Τροία, εάν οι ύπνοι του Ρήσου δέν ήθελον γευθῆ χόρτου της Τροίας και δέν ήθελον πειε ύδωρ εκ του Ξάνθου.—Xanthus, ποταμός της Τροίας' κατά τον 'Ομηρον ('Ιλ. Υ, 74) «μέγας ποταμός βαθυδίνης, εν Ξάνθον καλέουσι θεοί, άνδρες δέ Σκάμανδρον» ουτος πηγάζων επί του όρους 'Ιδης διαρρέει προς τὰ ΝΔ της πόλεως 'Ιλίου την πεδιάδα και δεχόμενος τον Σιμόνεντα εκβάλλει εις τον 'Ελλησποντον.—parte aliā, δηλ. των τοίχων του ναου.—armis, δηλ. την άσπίδα (διότι τὸ δόρυ τὸ κρατει άκόμη εις την χειρα κατά τον στ. 478).—Troilus, υίός του Περιάμου και της 'Εκάβης, φονευθείς υπό του 'Αχιλλέως προ των γεγονότων της 'Ιλιάδος.—curru

ināpi, τὸ ἄρμα κενὸν ὡς στερηθὲν τοῦ ἠνιόχου.—et versa... hastā, ὁ Τρωΐλος πεσὼν ὑπίτιος πρὸς τὰ ὀπίσω μένει ἐμπεπλεγμένος εἰς τὰ ἠνία καὶ τὸ δόρυ του ἀνεστραμμένον χαράσσει αὐλακα (: οἰοῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀδυνηροῦ θανάτου) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.—pulvis, τὸ ἰ μακρόν μετρησε τὸν στ. ὡς ἐξῆς:

per ter | ram et ver | sa pul | vis in | scribitur | hasta

τὸν β' πόδα ἀνάγνωσε ret ver, διότι τὸ am πρὸ τοῦ e ἐκθλίβεται.

στ. 479-487. Ἐν τῷ μεταξὺ (: ὄχι μακράν), εἰς τὸν ναὸν τῆς δυσμενοῦς (= non aequae) Παλλάδος ἐπορεύοντο μὲ λελυμένην τὴν κόμην (: λυσίκομοι = crinibus passis) αἱ Ἰλιάδες (: αἱ Τρωάδες γυναῖκες) καὶ πέπλον (εἰς αὐτήν) ἔφερον, ὥσπερ ἰκέτιδες (= suppliciter) θλιβόμεναι (: περίλυποι) καὶ τύπτουσαι τὰ στήθη μὲ τὰς χεῖρας (ἀλλ') ἢ θεὰ ἀποστρέφουσα (τὴν κεφαλὴν) (= aversa) ἐκράτει τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ ἔδαφος (= fixo solo). Τρεῖς φορὰς περὶ τὰ Ἰλιακὰ τεῖχη (: περὶ τὰ τεῖχη τῆς Τροίας) εἶχε σύρει τὸν Ἐκτορα, καὶ (τώρα) τὸ ἄψυχον σῶμα (τοῦ Ἐκτορος) (= exanimumque corpus [Hectōris]) ἀντὶ χρυσοῦ (= auro) (εἰς τὸν Πρίαμον) ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπώλει. Τότε δὲ μέγαν ἀναστεναγμὸν ἐκβάλλει (ὁ Αἰνείας) ἐκ τοῦ βήθους τοῦ στήθους του (= ab imo pectore), ὅτε τὰ λάφυρα, ὅτε τὸ ἄρμα, ὅτε (= utque=ut) αὐτὸ τὸ πιῶμα τοῦ φίλου (τοῦ Ἐκτορος), (ὅτε) τὸν Πρίαμον τείνοντα τὰς ἀόπλους του χεῖρας (= manus inermis) εἶδε.

Παρατηρήσεις.

interea, ἐπίρρ.=ἐν τῷ μεταξύ· διὰ τοῦ ἐπίρρ. τούτου· ἐδῶ· γίνεται μεταβάσις ἐκ τῶν ἀνωτέρω ζωγραφικῶν εἰς ἄλλας· κατ' ἔννοιαν=nec procul hinc (στ. 469): parte aliā (στ. 474).—aequus, a, um, ἐπίθ. β'=ἴσος· δίκαιος· εὐμενής· non aequus=iniquus=δυσμενής.—Pallas, ādis, θ. γ'=Παλλάς.—ibant, πρkm. ὀριστκ. τοῦ ἀνωμάλου ρ. eo, ii, itum, ire 4 = πορεύομαι.—crinis, is, ἄρσ. γ'=ἡ θριξ (τοῦ ἀνθρώπου): ἡ κόμη· passis, πθτκ. πρkm. μτχ. (passus, a, um) τοῦ pando, pandi, passum, ἔρε 3=πετάννυμι, ἀπλώνω· crines passi =λελυμένη κόμη.—Ilias, ādis, θ. γ'=Ἰλιάς· ἡ Τρωάς γυνή· συνήθως εἰς τὸν πληθ. Iliādes=αἱ Τρωάδες γυναῖκες.—replum, i, οὐδ. β'=πέπλος.—ferēbant, πρkm. ὀριστκ. τοῦ ἀνωμάλου ρ. fero.—suppliciter, ἐπίρρ.=ἰκετικῶς· ὥσπερ ἰκέτιδες.—tristis, e, ἐπίθ. γ'=περίλυπος.—tunsae, πθτκ. (μὲ μέσην σημ.) πρkm. μτχ. (tunsus, a, um) τοῦ tundo, tutūdi, tusum, tundere 3 = τύπτω, κτυπῶ· pectora, αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ tunsae (καθ' ἑλληνικὴν σύνταξιν πρβλ. ἀπομυθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν· τὸν μηρὸν τετρωμένος κ.τ.τ.)· pectus, ὄρις, οὐδ. γ'=στήθος· palmis, ἀφρτκ. ὄργαν· palma, ae, θ. α'=παλάμη· χεῖρ.—solo, ἐνικ. δτκ.=in solum· solum, i, οὐδ. β'=ἔδαφος.—fixos, πθτκ. πρkm. μτχ. (fixus, a, um) τοῦ ρ. figo, fixi, fixum, figere 3 = πῆγνυμι, προσηλώνω.—aversa, πθτκ. πρkm. μτχ. (aversus, a, um) τοῦ avertō, averti,

aversum, ἔρε 3=ἀποστρέφω.—ter, ἀριθμητ. ἐπίρρ.=τρίς.—raptauerat, ὑπερσ. ὀριστ. τοῦ rapto 1=ἀρπάζω: σύρω.—Hector, ὄρις, ἄρσ. γ' (ἐνικ. αἰτ. Hectō-ra)=Ἐκτωρ.—exanimus, a, um, ἐπίθ. β'=ἄψυχος, νεκρός.—auro, ἀφρτ. τοῦ τιμήματος (ablativus pretii) aurum, i, οὐδ. β'=χρυσός.—vendebat, πρτ. ὀριστ. τοῦ vendo, vendīdi, venditum, vendere 3=πωλῶ.—gemitus, ἦς, ἄρσ. δ'=στεναγμός.—dat, ὑποκμ.: ὁ Αἰνείας do gemitum=ἐκβάλλω στεναγμόν.—imus, a, um (καὶ infimus, a, um), ὑπερθκ. ἐπίθ. β'=κατώτατος, βαθύτατος (Τὸ θετικ. ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὰ: mare inferrum = τὸ Τυρρητικὸν πέλαγος καὶ infēri=ὁ Ἄδης-συγκριτικ. inferior, ius).—ut, χρονκ. σύνδ. (μὲ πρkm. ὀριστ. conspexi)=ὄτε.—spolium, ii, οὐδ. β'=σκῦλον' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν πληθ. spolia, ōrum = τὰ σκῦλα: τὰ ὄπλα, τὰ ὅποια ὁ νικῆσας λαμβάνει ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ: τὰ λάφυρα.—currus, αἰτ. πληθ. τοῦ currus, ūs' ὁ πληθ. ἐδῶ ἀντὶ τοῦ ἐνικου = currum.—utque, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ut.—tendens, ntis, ἐνεστ. μτχ. τοῦ tendo, tetendi, tentum, ἔρε 3=τείνω.—manus inermis (-es), αἰτ. πληθ.: manus, ūs, θ. δ'=χεῖρ' inermis, e, ἐπίθ. γ'=ἄοπλος.—conspexit, πρkm. ὀριστ. τοῦ conspicio, conspexi, conspectum, ἔρε 3=καθορῶ, βλέπω. || interea... inermis (στ. 479-487), τρίτον ζεύγος ζωγραφιῶν: αἱ Τρωάδες γυναῖκες ἰκέτιδες πρὸ τῆς Παλλάδος-ὁ Πρίαμος ἰκέτης πρὸ τοῦ Ἀχιλλέως.—interea ad templum... tenēbat, ἡ ζωγραφία κατὰ τοὺς στ. 269 καὶ ἐξ. τοῦ Ζ τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου:

*«ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελεύεις
ἔχεο σὺν θυέεσσιν, ἀλλίσσασα γεραιάς·
πέπλον δ' ὄστις τοι χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος
ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῆ,
τὸν θεὸς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠῦκόμοιο.»*

=«ἀλλὰ σὺ μὲν (Ἐκάβη)-λέγει ὁ Ἐκτωρ—εἰς τὸν ναὸν τῆς πολεμικῆς Ἀθηνᾶς πήγαινε μὲ θυμιάματα, ἀφοῦ συναθροίσῃς τὰς εὐγενεῖς (Τρωάδας) καὶ πέπλον ὅποιον ἀπ' ὅλους πῖδ ὁμορφο καὶ πῖδ μέγανον ἔχεις εἰς τὸ σπῖτι καὶ σὺ ἡ ἴδια προτιμᾷς πῖδ πολὺ, αὐτὸν βάλε τον εἰς τὰ γόνατα τῆς καλλικόμου Ἀθηνᾶς· ὡσαύτως καὶ κατὰ τοὺς στ. 300 καὶ ἐξ. τῆς ἰδίας ραψωδίας:

*αἱ δ' ὀλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνη χεῖρας ἀνέσχον'
ἡ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανὴ καλλιπάρηρος
θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠῦκόμοιο,
εὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο...
ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.*

=Καὶ αὐταὶ (αἱ γυναῖκες) ὄλαι μὲ θρηνώδη κραυγὴν πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν τὰ χέρια ὑψωσάν καὶ ἔλαβε τότε αὐτὴ ἡ ὄραία (ἰέρεια) Θεανὴ τὸν πέπλον καὶ τὸν ἔβαλε εἰς τὰ γόνατα τῆς καλλικόμου Ἀθηνᾶς, καὶ ἰκετεύουσα προσηύχετο εἰς τὴν κόρην τοῦ μέγανου Διὸς... Ἔτσι ἐδεήθη, ἀλλ' ἡ Παλλὰς Ἀθηνᾶ δὲν εἰσήκουσε τὴν δέσιν τῆς.—non aequae, ἡ Ἀθηνᾶ, ὡς καὶ ἡ Ἥρα, ἐχθρὰ τῶν Τρώων διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης κρίσιν τοῦ Πάριδος.—crinibus passis, εἰς ἔνδειξιν πένθους.—perlumque ferēbant, ὡς δῶρον διὰ τὴν Ἀθηνᾶν πρὸς ἐξιλέωσιν αὐτῆς· ὁ πέπλος-τὸ σύνθηδες ἔνδυμα τῶν γυναικῶν-ἦτο εὐρὺ τεμάχιον ὑφάσματος ἐξ ἐρίου κρατούμενον ἐπὶ τῶν ὤμων διὰ πορπῶν,

τὸ ὄποιον ἔμπροσθεν ἔφθανε μέχρι τῶν σφυρῶν, ὅπισθεν δ' εὐόρευτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἐπὶ τοῦ στήθους ἔπιπτε διπλοῦν, ἐκρατεῖτο δὲ διὰ ζώνης καὶ κατὰ τὴν ἀνοικτὴν πλευρὰν ἐκλείετο διὰ πορπῶν.— solo fixos oculus aversa tenēbat, γραφικωτέρα παράστασις τοῦ ὁμηρικοῦ: *ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη*.—ter circum... muros, ὁ Αἰνείας συμπληροῖ ἐκ τῆς ἀναμνήσεώς του τοῦτο, τὸ ὄποιον δὲν βλέπει εἰς τὴν εἰκόνα· ὁ Βεργίλιος ἀκολουθεῖ μεθομῆριον παράδοσιν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἀχιλλεύς τὸ πτόμα τοῦ Ἔκτορος τρεῖς ἔσυρε περὶ τὰ Ἰλιακὰ τείχη (Κατὰ τὸν Ὅμηρον τρεῖς ὁ Ἔκτωρ διώκεται ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύως περὶ τὰ τείχη τῆς Τροίας [Ἰλ. X, 165] καὶ τρεῖς νεκρὸς σύρεται περὶ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου [Ἰλ. Ω, 16]).— exanimumque . . . , διὰ τοῦ στ. τοῦτου δηλοῦται τὸ ἀντικείμενον τῆς εἰκόνας.— vendēbat, δηλ. Priāmo patri' κατὰ τὸν Ὅμηρον (Ἰλ. Ω, 474 κ. ἐξ.) ὁ Πρίαμος νύκτωρ ἤλθεν ἰκέτης εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα, διὰ τὴν λάβην τὸ πτόμα τοῦ υἱοῦ του πρὸς ταφήν ἀντὶ λύτρων.— ut... ut... utque, ἐμφαντικὴ ἐπανάληψις.— spolia, τὰ ὄπλα, τὰ ὅποια φονευθέντος τοῦ Ἔκτορος ἐσκόλυεν ὁ Ἀχιλλεύς.— currus, ἐνν. τὸ ἄρμα, εἰς τὸ ὄποιον εἶχε δεθῆ τὸ πτόμα τοῦ Ἔκτορος.— manus inermis, αἱ χεῖρες ἄοπλοι, διότι ὁ Πρίαμος ὡς ἰκέτης ἤλθεν εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα.

488-493. Καὶ ἐαυτὸν μαχόμενον (= permixtum) πρὸς τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Ἀχαιῶν (= principibus Achivis) ἀνεγνώρισεν (ὁ Αἰνείας) καὶ τὰ ἀνατολικά (: τὰ αἰθιοπικά) στρατεύματα καὶ τοῦ μαύρου Μέμνονος τὰ ὄπλα. Ὁδηγεῖ τῶν Ἀμαζονίδων (: τῶν Ἀμαζόνων) τὸν στρατὸν (= agmina) μὲ τὰς μνηοειδεῖς (του) πέλιτας (: ἀσπίδας) ἢ Πενθεσίλεια πλήρης πολεμικῆς μαγίας (= furens) καὶ ἐν τῷ μέσῳ χιλιάδων (Ἀμαζόνων) φλέγεται (ἐκ τοῦ πόθου τῆς μάχης (= ardet), χρυσοῦν ἐξωσμένη ζώνην (= cingula) (: ἐξωσμένη μὲ χρυσοῦν ζώνην) ὑπὸ τὸν γυμνὸν μαστὸν (= exsertae mammae), ἢ πολεμικῆ (: ἢ ἡρώϊς), καὶ τολμᾷ πρὸς ἄνδρα νὰ μάχεται ἢ παρθένος.

Παρατηρήσεις.

quoque, σύνδ. συμπλεκτικ. (μετὰ τὴν ἐξαιρομένην λέξιν) = καί, προσέτι.— principibus Achivis, δίκ. πληθ. princeps, principis, ἄρσ. καὶ θ. γ' = πρόκριτος, ἐπιφανέστατος· Achivi, ὄγκμ. (καὶ -um), ἄρσ. β' = Ἀχαιοί.— permixtus, a, um, πθτικ. πρσμ. μτχ. τοῦ permisceo, permiscui, permixtum permiscere 2 = συμμειγνυμι· ἐν τῷ πθτικ. (μὲ δίκ.) = συμπλέκομαι, μάχομαι πρὸς τινα.— agnovit, ὑποκμ. Aenēas, τὸ δὲ agnovit πρσμ. ὀριστκ. τοῦ agnosco, agnovi, agnitum, ἔρε 3 = ἀναγνωρίζω.— Eōus, a, um, ἐπίθ. β' = ἔφος, ἀνατολικός· acies, αἰτ. πληθ. τοῦ acies, εἰ, θ. ε' = παράταξις (στρατοῦ)· ἐν τῷ πληθ. = στρατιωτικὰ στίφη: στρατεύματα.— nigri, γνκ. ἑνικ. τοῦ ἐπιθ. τῆς β' niger, nigra, nigrum = μαῦρος.— Memnon, nōnis, ἄρσ. γ' = Μέμνων.— ducit, ἐνεστ. ὀριστκ. τοῦ ducio, ductum, ἔρε 3 = ἄγω, ὀδηγῶ.— Amazonides, um, θ. γ' = Ἀμαζονίδες: Ἀμαζόνες.— lunātis peltis, ἀφρτκ. lunātus, a, um, ἐπίθ. β' = μνηοειδής, ὁ ἔχων σχῆμα ἡμισελήνου· pelta, ae, θ.

α' = πέλιτη (μικρά άσπίς). — agmen, īnis, οὐδ. γ' = άγημα : στρατιά. — Pentheseleā, ae, α' = Πενθεσίλεια. — furens, ntis, ένεστ. μτχ. τοῦ furo, (άνευ πρκμ. και ύπτιου), furēre 3 = μαίνομαι. — medius, a, um, έπίθ. β' = μέσος· mille, έπίθ. άριθμητ. άκλιτον = χιλιοι, -αι, -α' εν τῷ πληθ. milia, milium = χιλιάδες : άπειροι mediis in milibus (δηλ. Amazōnum) = εν τῷ μέσῳ χιλιάδων (Άμαζόνων). — ardet, ένεστ. όριστκ. τοῦ ardeo, arsi, (arsūrus), ardēre 2 = φλέγομαι. — aurea cingūla, αιτ. πληθ. aureus, a, um = χρυσοῦς· cingulum, i, οὐδ. β' (παρά Βεργιλίῳ μόνον εις τόν πληθ.) = ζώνη. — subnectens, ένεστ. μτχ. τοῦ subnecto, subnex(ū)i, subnexum, ēre 3 = ύποδένω, κάτωθεν δένω (ζώνω)· subnectens, έδῶ = subnexa = ύπεζωσμένη. — exsertae mammae, δτκ. άνήκουσα εις τὸ subnectens' exsertus, a, um, πθικ. πρκμ. μτχ. τοῦ exsēro, (exserui), exsertum, ēre 3 = έξάγω, άπογυμνῶ· exsertus = nudātus = γυμνωθεις = γυμνός· mamma, ae, θ. α' = μαστός. — bellatrix, trīcis, θ. γ' = πολεμική (Τὸ άρσ. bellātor, όris = πολεμικός). — áudet, ένεστ. όριστκ. τοῦ ήμιαποθεικου θ. áudeo, áusus sum, ēre 2 = τολμῶ. — viris, δτκ. πληθ. άνήκουσα εις τὸ concurrēre (καθ' έλληνικήν σύνταξιν [μάχεσθαι τινι] άντι τῆς άφρτκ. μετά τοῦ cum [: cum viris]). — concurrēre, ένεστ. άπρμφ. τοῦ concurreo, concurrī, concursum, ēre 3 = συντρέχω (εις μάχην) : μάχομαι. — virgo, īnis, θ. γ' = παρθένος. || se quoque ... virgo (στ. 488 - 493), τέταρτον ζεύγος ζωγραφιών : Μάχη τῶν αιθιοπικῶν στρατευμάτων ύπὸ τὸν Μέμνονα - μάχη τῶν Άμαζόνων ύπὸ τὴν Πενθεσίλεια· ὁ ζωγράφος έξωγράφισε τὸ ζεύγος αὐτὸ τῶν εϊκόνων έμπνευσθεις από στίχους τῆς Αἰθιοπιδος, έπους γραφέντος ύπὸ Άρχίνου τοῦ Μιλησίου, ποιητῶ άκμάσαντος μετά τὸν Όμηρον. — Εδῶς acies, δηλ. τοὺς Αἰθίοπας, τοὺς όποίους ὁ Μέμνων ήγαγε πρὸς βοήθειαν τῶν Τρῶων ὁ Μέμνων ήτο υἱὸς τοῦ Τιθωνοῦ και τῆς Ἡοῦς, βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας· έφονεύθη ύπὸ τοῦ Άχιλλέως. — nigri, διατι ὁ Μέμνων λέγεται niger ; — Memnonis arma, τὰ όπλα τοῦ Μέμνονος ήσαν ήφαιστοτευκτα, ειχον δηλ. κατασκευασθῆ ύπὸ τοῦ Ἡφαίστου· εκ τούτων άναγνωρίζει ὁ Αἰνείας τὸν ήρωα. — Amazonides = filiae Amazōnum = Amazōnes (περίφρασις· πρβλ. τὸ τοῦ Όμήρου αὐτες Άχαιῶν άντι α' Άχαιοί)· αἱ Άμαζόνες ήσαν γυναικειον πολεμικόν έθνος τῶν μυθικῶν χρόνων κατοικοῦσαι εν Πόντῳ παρά τὸν Θερμῶδοντα ποταμόν· ταύτας ήγαγεν ή Πενθεσίλεια πρὸς βοήθειαν τῶν Τρῶων· ή Πενθεσίλεια ήτο κόρη τοῦ Άρεως, βασίλισσα τῶν Άμαζόνων· έφονεύθη ύπὸ τοῦ Άχιλλέως. — bellatrix, μετ' έμφάσεως εν τῇ άρχῇ τοῦ στίχου. — viris virgo, ή παρήχησις έξάγει ισχυρῶς τὴν άντίθεσιν. — viris concurrēre virgo, ύπαινιγμός εις τὸ όμηρικόν α' Άμαζόνες άντιάνειραι = ισανδροί Άμαζόνες.

[στ. 494-560. Ένῳ ὁ Αἰνείας μετά τοῦ Άχάτου έθαύμαζε τὰς εν τῷ ναῳ ζωγραφίας, προσέρχεται ή Διδῶ εις τὸν ναόν εν μέσῳ πολυπληθοῦς συνοδίας. Καθίσασα δέ επί θρόνου ύψηλοῦ ήρχισε νά δικάζη, ότε αίφνης ὁ Αἰνείας βλέπει τοὺς έταίρους του, τοὺς όποίους έθεώρει άπολεσθέντας, σπεύδοντας πρὸς τὴν βασίλισσαν. Ό πρεσβύτατος έξ αὐτῶν, ὁ Ἰλιονεύς, λέγει πρὸς αὐτὴν «Βίμεθα δυστυχεῖς Τρῶες, οἱ όποιοι πλέοντες εις τὴν Ἰταλίαν κατελήφθημεν ύπὸ σφοδρῆς τρικυμίας, οἱ δέ περισωθέντες ήναγκάσθημεν νά καταλευσώμεν έδῶ. Ένῳ δέ οὐδένα έχθρικόν σκοπὸν· έχομεν, ὁ λαὸς τῆς χώρας μὰς άποκρούει.

Φιλοξενήσατέ μας σεβόμενοι τοὺς θεοὺς. Βασιλέα εἶχομεν τὸν εὐσεβέστατον καὶ ἀνδρειότατον Αἰνεῖαν ἕαν ζῆ οὗτος, θά σᾶς ἀποδώσῃ τὴν χάριν πολλαπλασίαν. Ἐπιτρέψατε λοιπὸν εἰς ἡμᾶς νὰ σύρωμεν εἰς τὴν ξηρὰν τὰ διασπαρμένα ὑπὸ τῆς τρικυμίας πλοῖα καὶ ἐπισκευάσωμεν αὐτά, ἵνα, ἕαν μὲν ὑπὸ τῆς μοῖρας εἶναι ὠρισμένον νὰ πορευθῶμεν εἰς Ἰταλίαν, πλεύσωμεν μετὰ χαρᾶς ἐκεῖ, εἰδεμή, ἐπιστρέψωμεν εἰς Σικελίαν».]

β. Λόγος τῆς Διδούς πρὸς τοὺς Τρωᾶς.

(στ. 561-578)

στ. 561-568. Τότε δι' ὀλίγων λέξεων (= breviter) ἡ Διδώ, τὸ πρόσωπον (ἐξ αἰσχύνης) κύπτουσα, λέγει «Φυγαδεύσατε ἐκ τῆς καρδίας τὸν φόβον, Τρωᾶες, (καὶ) ἐκδιώξατε (ἐξ αὐτῆς) τὰς φροντίδας. Ἡ δεινὴ κατάστασις καὶ τὸ ἀρτισύστατον (= novitas) τοῦ βασιλείου (μου) ἀναγκάζουν (: ἡ δεινὴ κατάστασις τοῦ ἀρτισυστάτου βασιλείου μου ἀναγκάζει) ἐμὲ τοιαῦτα νὰ μηχανῶμαι (: τοιαῦτα προφυλακτικὰ μέτρα νὰ λαμβάνω=talia moliri) καὶ εἰς μεγάλην ἔκτασιν (= late) τὰ θῶρα διὰ φυλάκων νὰ φυλάτιω. Τίς τὸ γένος τῶν Αἰνειᾶδων (: τοὺς Αἰνειάδας : τοὺς περὶ τὸν Αἰνεῖαν), τίς τὴν πόλιν τῆς Τροίας δύναται νὰ ἀγνοῇ (= nesciat) καὶ τὰ ἀνδραγαθήματά (της) καὶ τοὺς ἀνδρας (της) (: καὶ τοὺς ἡρώας της [τοὺς διαπράξαντας αὐτά]) ἢ τὴν πυρκαϊάν (: τὴν φοικαλότητα) ἐνὸς τόσον μεγάλου (= tanti) πολέμου; Δὲν φέρομεν (: δὲν ἔχομεν = non gestamus) (ἡμεῖς) οἱ Καρχηδόνιοι (= Poeni) τόσον ἀναίσθητον καρδίαν (= adeo obtūsa pectōra) (: δὲν εἴμεθα ἡμεῖς οἱ Καρχηδόνιοι τόσον ἀναίσθητοι [ὥστε νὰ μὴ λυπούμεθα διὰ τὰς συμφορὰς σας]) οὐδὲ τόσον μακρὰν τῆς Τυρίας πόλεως (= aversus ab urbe Tyria) ὁ Ἥλιος ζευγνύει (: ἐζευγμένους ἐλάυνει=iungit=iunctos ducit) τοὺς ἵππους (του) (: οὐδὲ κεῖται ἡ χώρα ἡμῶν τόσον μακρὰν τῆς πορείας τοῦ ἡλίου : οὐδὲ κεῖται ἡ χώρα ἡμῶν τόσον πολὺ ἔξω τῶν κατοικουμένων χωρῶν [ὥστε ν' ἀγνοοῦμεν τὰ κατορθώματά σας]).

Παρατηρήσεις.

breviter, ἐπίρρ.= βραχέως· συνήθως ἐπὶ λόγου=δι' ὀλίγων λέξεων· συντόμως.—vultum, αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ demissa (καθ' ἑλληνικὴν σύνταξιν) πρβλ. στ. 481 «pectōra tunsae» ἐν σελ. 39· vultus (ἢ vultus), ūs, ἀρσ. δ'= πρόσωπον: ὄψις· demissus, a, um, πθηκ. πρκμ. μτχ. τοῦ demitto, demīsi, demissum, ἔρε 3=καταπέμπω : καταβιβάζω : κύπτω· demissus, a, um=κύπτων, κεκυφώς.—profatur, ἔνεστ. ὀριστικ. τοῦ ἀποθηκ. ρ. profor, profātus

sum, profāri=λέγω (ιδ. στ. 256 <fatur> ἐν σελ. 21).—solvīte, ἐνεστ. προστικτ. τοῦ solvo, solvi, solvītum, ἔρε 3=λύω, ἀπαλλάττω: φυγαδεύω.—corde, ἀφρκτ. τοῦ χωρισμοῦ εἰς τὰ ρ. solvīte καὶ secludīte cor, cordis, οὐδ. γ'=καρδία: secludīte, ἐνεστ. προστικτ. τοῦ secludō, seclūsi, seclūsum, ἔρε 3=ἀποκλείω: φυγαδεύω, ἐκδιώκω, ἀπομακρύνω.—Teucrī, κλητκ. τοῦ Teucrī, ōrum, ἄρσ. β'=Τεῦκροι ἢ Τευκροί: Τρώες.—cura, ae, θ. α'=φροντίς.—durus, a, um, ἐπίθ. β'=σκληρός: δυσχερής: δεινός: res dura = dura (rerum) condicio=ἡ δεινὴ κατάστασις: regnum, i, οὐδ. β'=τὸ βασιλείον novitas, ātis, θ. γ'=τὸ νέον: τὸ ἀριστάτατον res dura et regni novitas, ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν = dura condicio novi regni.—talī, e, ἀντων. δεικτ.=τοιοῦτος.—cogunt, ἐνεστ. ὄρισκτ. τοῦ cogo (ἐκ τοῦ com-ἄγο, co-ἴγο, cōgo), coēgi, coāctum, cogēre 3=ἀναγκάζω.—molīri, ἐνεστ. ἀπρμφ. τοῦ ἀποθκτ. ρ. molior, molītus sum, molīri 4=μηχανῶμαι.—late, ἐπίρρ. (τοῦ latus, a, um)=εὐρέως: εἰς μεγάλην ἔκτασιν: μακράν.—finis, αἰτ. πληθ. τοῦ finis, is, ἄρσ. γ'=ὄριον.—custōde (ἀφρκτ. ὄργκν.), περιληπκτ.=custodībus: custos, ōdis, ἄρσ. γ'=φύλαξ.—tuēri, ἐνεστ. ἀπρμφ. τοῦ ἀποθκτ. ρ. tueor, (tutātus sum), tuēri 2=τηρῶ, φυλάττω: τὸ ἀπρμφ. tuēri, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενον molīri, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ cogunt.—quis? quid? ἐρωτικτ. ἀντων. (οὐσιαστικῶς), γνκ. cuius? κτλ.=τίς; τί;—Aeneādum, ἑλληνικὸς τύπος γενικῆς πληθ.: Αἰνεαδῶν (ἀντι Aeneadārum) Aeneādes, ae, ἄρσ. α'=Αἰνεαδῆς, ἀπόγονος τοῦ Αἰνείου' ἐν τῷ πληθ. Aeneādae=οἱ περὶ τὸν Αἰνεῖαν: οἱ Τρώες: genus Aeneādum=Aeneādas.—Troiaē, ἡ γνκ. ἀνήκει εἰς τὰ: urbem, virtūtes, viros.—nesciat, ἐνεστ. ὑποτικτ. τοῦ nescio, (nī και ἱ, itum, ire 4=ἀγνοῶ' ἢ ὑποτικ. (nesciat) ἐδῶ εἶνα δυνητικὴ (potentiālis)=δύναται ν' ἀγνοῇ.—virtus, ūtis, θ. γ'=ἀρετὴ, ἀνδρεία: virtūtes=res fortīter gestas = ἀνδραγαθήματα.—aut, σύνδ. διαζευκτικὸς=ἢ.—tantus, a, um, δεικτκ. ἀντων.=τόσος: τόσον μέγας.—incendia, αἰτ. πληθ. τοῦ incendium, ii, οὐδ. β'=πυρκαϊά: ὁ πληθ. ἀντι τοῦ ἐνικοῦ.—obtūsus, a, um, ἐπίθ. γ' (κυρ. μκ. τοῦ obtundo, tūdi, tūsum, ἔρε 3)=ἀμβλῦς (τὸν νοῦν): ἀναίσθητος: pectus, ōris, οὐδ. γ'=σιῆθος: καρδία: obtūsa pectōra = ἀναίσθητος καρδία.—adeo, ἐπίρρ. ἐπιτακτ.=τόσον' ἐτέθη ἐδῶ ἀπολύτως χωρὶς νὰ ἐπακολουθῇ πρότ. ἀποτελεσματικὴ διὰ τοῦ ut, ἡ ὁποία εὐκόλως ἐκ τῶν προηγούμενων ὑπονοεῖται: ut non commiserēmur = ὥστε νὰ μὴ αἰσθανόμεθα οἰκτον: ὥστε νὰ μὴ λυπούμεθα (διὰ τὰς συμφοράς σας).—gestāmus, ἐνεστ. ὄρισκτ. τοῦ gesto 1=φέρω: ἔχω.—tam, ἐπίρρ. ἐπιτακτ.=τόσον' καὶ τοῦτο κείται ἐδῶ ἀπολύτως χωρὶς νὰ ἐπακολουθῇ πρότ. ἀποτελεσμκτ. διὰ τοῦ ut, ἡ ὁποία εὐκόλως ὑπονοεῖται: ut Troianōrum fata ignorēmus = ὥστε νὰ ἀγνοοῦμεν τὰ κατορθώματα τῶν Τρώων.—aversus, a, um, ἐπίθ. β'=ἀπεστραμμένος: ἐδῶ: aversus ab urbe = procul ab urbe = μακρὰν τῆς πόλεως.—equos, ἀντικμ. τοῦ iungit.—Tyrius, a, um, ἐπίθ. γ'=ἐκ Τύρου (πόλεως τῆς Φοινίκης), Τύριος: Tyria urbs = ἡ Καρχηδών.—Sol, Solis, ἄρσ. γ'=ὁ Ἥλιος.—iungit, ἐνεστ. ὄρισκτ. τοῦ iungo, iunxi, iunctum, ἔρε 3 = ζευγνύω: ἐδῶ τὸ iungit=iunctos ducit=ἐζευγμένους ἐλαύνει. || brevīter, ὅπως ἀρμόζει εἰς βασιλισσαν.—vultum demissa, ἡ Διδῶ ἀκούσασα παρὰ τοῦ Ἰλιονέως πόσον βαρβάρως προσηνέχθησαν πρὸς τοὺς Τρώας οἱ ὑπήκοοί της, δὲν τολμᾷ ὑπ' αἰσχύνης ν' ἀτενίσῃ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον.—solvite corde metum, secludite cu-

gas, να παρατηρηθῆ ὁ παραλληλισμός, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς διπλῆς παρηγήσεως ἐξαίρεται.—Teucrī, καλοῦνται οἱ Τρωῆς *Τεῦκροι* ἢ *Τευκροί* ἐκ τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Τροίας Τεύκρου.—res dura=ἡ δεινὴ κατάστασις, δηλ. ἡ πρὸς τὸ νέον βασίλειον γειννιάσις πολεμίων λαῶν καὶ ὁ φόβος ἐπιθέσεως κατ' αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Διδουῆς Πυγμαλίωνος.—res dura et regni novitas (=res dura regni novi), ἐν διὰ δυοῖν (ιδ. στ. 255 «caelum tempestatesque» ἐν σελ. 22).—talìa, ἀναφορικῶς πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ Ἰλιονεύς, ὅτι δηλ. ὁ λαὸς τῆς χώρας ἀποκρούει τοὺς Τρωῆς μὴ ἐπιτρέπων εἰς αὐτοὺς νὰ προσορμισθοῦν (ιδ. περίληψιν στ. 494-560).—virtutes viros-pectora, Poeni, παρηγήσεις.—incendia, με τ α φ ο ρ ά.—Tyria ab urbe, ἡ Καρχηδῶν καλεῖται urbs Tyria, διότι Τύριοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Διδουῆς ἴδρυσαν αὐτήν.—iungit (=iunctos ducit), ὅταν δηλ. ἀνατέλλων βαίγη διὰ τοῦ οὐρανοῦ.—nec tam aversus equos κτλ., ποιητικὸς στολισμὸς τῆς ἐννοίας: ἡ χώρα μας δὲν κεῖται τόσο πολὺ ἔξω τῶν κατοικουμένων χωρῶν, ὥστε νὰ ἀγνοοῦμεν τὰ κατορθώματά σας.

στ. 569-578. »*Εἴτε τὴν μεγάλην ὑμεῖς Ἑσπερίαν (: Ἰταλίαν) καὶ μάλιστα (= -que) τὴν γῆν τοῦ Κρόνου (: τὸ Λάτιον = Saturnia arva) εἴτε τὴν χώραν τοῦ Ἑρως (: τὴν Σικελίαν) καὶ τὸν βασιλέα (αὐτῆς) προτιμᾶτε (: ἐκλέγετε = optātis), (ὕμῶς) διὰ βοήθειας ἐξησφαλισμένους (: ὑπὸ ἀσφαλῆ προστασίαν = auxilio tutos) θὰ ἀποστείλω καὶ διὰ τῶν ἀναγκαίων χρηματικῶν μέσων (= opibus) θὰ βοηθῆσω. Ἐὰν δὲ πάλιν θέλετε (= voltis et = et [si] voltis) ἐν τούτῳ τῷ βασιλείῳ (= his regnis) ὁμοῦ μετ' ἐμοῦ (= mecum pariter) νὰ ἐγκατασταθῆτε, ἢ πόλις, τὴν ὁποῖαν (= urbem, quam = urbs, quam) κίττω, ἰδική σας εἶναι ἀνεγκύσσετε (: σύρατε εἰς τὴν ξηρὰν) τὰ πλοῖα (σας) οἱ Τρωῆς καὶ οἱ Τύριοι (= Tros Tyriusque = Troes Tyriique) ὑπ' ἐμοῦ ἀνευ διακρίσεως (= nullo discrimine) θὰ διοικοῦνται (: οὐδεμίαν διάκρισιν θὰ κάμνω μεταξὺ Τρώων καὶ Τυρίων). Καὶ εἴθε (: Εἴθε) αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Αἰνείας (= rex ipse Aeneās) ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀνέμου (= eodem noto) ὠσθεῖς (: ἐκβληθεῖς) νὰ ἦτο ἐδῶ (= adfret)! (Ἐγὼ) βεβαίως (= equidem) ἀνὰ τὰς ἀκτὰς ἀνθρώπους πιστοὺς (= certos) θὰ στείλω καὶ θὰ διατάξω νὰ ἐξερευνήσουν (= iubebo lustrare) τὰς ἐσχατίας τῆς Διβύης, ἐὰν ἐξοκείλας (: ὡς ναυαγὸς = eiectus) πλανᾶται (= errat) κάπου (ἦ) εἰς τὰ δάση (= quibus silvis = uspiam [aut in] silvis) ἢ εἰς κατφκημένους τόπους (= aut [in] urbibus).»*

Παρατηρήσεις.

seu (=sive)... sive, διαζευκτικοὶ σύνδ.= εἴτε... εἴτε.—Hesperia, ae, θ. α' = Ἑσπερία.—Saturniaque arva (αιτ.), ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ Hesperiam' τὸ que = καὶ μάλιστα (ὡς καὶ ἐν στ. 2 «Italiā Laviniaque

bus silvis aut urbibus.—eiectus, a, um, πθικ. πρσμ. μτχ. τοῦ eicio 3 = ἐκβάλλω· ἐν τῷ πθικ.=ἐξοκέλλω· eiectus=ἐξοκεΐλας· ναυαγός.—errat, ἐνεστ. ὄριστκ. τοῦ ergo 1=πλανῶμαι· ἐδῶ μετ' ἄφρτκ. ἀπλῆς (τοπκ.): silvis - urbibus ἀντι in silvis-in urbibus.—quibus, ἄφρ. ἀντων. (quis ἢ qui, quae, quid ἢ quod = τις, τι) μετὰ τοῦ si, nisi, num, ne· ἐδῶ ἢ ἄφρτκ. quibus ἄς μεταφρασθῆ δι' ἐπίφρ.=usquam ἢ usquam=κάπου.—aut, οὐδέ. διαζευκτκ.=ἢ· ἄς ἐννοηθῆ οὗτος καὶ πρὸ τοῦ quibus silvis.—urbes, ἐδῶ (ὄχι=πόλεις, ἀλλά)=κατ' ἀφρτκ. τόποι (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ silvis). || Hesperia, ἡ κειμένη πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος, χώρα, ἢ Ἰταλία.—Saturnia arva καλεῖται τὸ Λάτιον (τῆς Ἰταλίας), διότι κατὰ τινὰ παραδόσιν ὁ Κρόνος (Saturnus) ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς κατέφυγεν εἰς Λάτιον καὶ ἐγκατεστάθῃ ἐκεῖ ὡς βασιλεὺς.—Erycis finis, ποιητικὴ ὀνομασία τῆς Σικελίας ἀπὸ τοῦ ὄρους Ἐρυκος· ὀνομάσθῃ δὲ τὸ ὄρος οὕτω ἀπὸ τοῦ Ἐρυκος, βασιλέως τῆς Σικελίας, φονευθέντος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους καὶ ταφέντος ἐκεῖ σήμερον τὸ ὄρος καλεῖται: monte de San Giuliano.—urbem quam, ἀντί-σ τ ρ ο φ ο ς ἔ λ ξ ι ς (attractio inversa)· κατὰ ταύτην ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἀναφρκ. ἀντωνυμία, καὶ ἐκφέρεται κατὰ τὴν πῶσιν ἐκείνης· πρβλ. ὁμοίαν ἔλξιν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν: καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς (ἀντί: θεοῦς), οἷς ἔδει θύειν (Ξενοφ. Ἀνάβ.).—agētur (=regētur), μετὰ φ ο ρ ἄ (ἐκ τῶν ποιμένων).—Noto eodem, δηλ. quo vos compulsi estis.—Notus, περὶ αὐτοῦ ἰδ. στ. 108 ἐν σελ. 15.—Libyae extrēma, ὑπερβολή.—si quibus errat, κατ' ἔννοιαν = εἴ που ἐτι ζῶει καὶ δεῖ φάος Ἡελίοιο.—solvite corde... errat (στ. 562 - 579), εἰς τὸν λόγον τῆς αὐτῶν ἢ Διδῶ 1) δικαιολογεῖ τὴν πρὸς τοὺς Τρῶας ἐχθρικὴν στάσιν τῶν ὑπηκόων τῆς (στ. 562 - 568) καὶ 2) διαβεβαιοῖ τοὺς Τρῶας ὅτι θὰ τοὺς προστατεύσῃ καὶ θὰ ἐξερευνησῇ τὴν χώραν τῆς πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰνείου (στ. 569-579). (Ἐκ τοῦ λόγου τῆς αὐτοῦ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ Διδῶ.)

[στ. 579 - 756. Ὑπὸ τῶν λόγων τούτων ἐνθαρρυνθέντες ὁ Ἀχάτης καὶ ὁ Αἰνεῖας ἐφλέγοντο ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ διαρρήξουν τὴν νεφέλην. Πρῶτος ὁ Ἀχάτης προσφωνεῖ τὸν Αἰνεῖαν· «Υἱὲ θεᾶς, τί σκέπτεσαι νὰ πράξῃς; Βλέπεις τὰ πάντα ἀσφαλῆ, τὸν στόλον καὶ τοὺς ἐταίρους σωθέντας. Εἰς μόνον λείπει, τὸν ὁποῖον ἰδίους ὀφθαλμοῖς εἶδομεν βυθισθέντα εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ λοιπὰ ἀπέβησαν ὡς προεῖπεν ἡ μήτηρ». Εὐθύς ὡς εἶπε ταῦτα, διασκορπίζεται ἡ περίξ αὐτῶν κεχυμένη νεφέλη καὶ διαλύεται εἰς τὸν αἰθέρα. Ἐφάνῃ ὁ Αἰνεῖας καὶ ἀνέλαμψεν εἰς τὸ λαμπρὸν φῶς ὁμοιάζων θεὸν κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὤμους· διότι αὐτὴ ἡ μήτηρ Ἀφροδίτη τὸν ἔχαμε ὥρατον. Ἀποταθεὶς δὲ πρὸς τὴν βασιλίσσαν, ἀνέλπιστος ὄλως, λέγει· «Ἴδου παρὸν ὁ Τρωϊκὸς Αἰνεῖας, τὸν ὁποῖον ζητεῖς, διαφυγὼν τὰ Λιβυκὰ κύματα. Ὡ σὺ, ἡ ὁποία μόνῃ ἐλπιήθης διὰ τὰς συμφορὰς τῆς Τροίας, ἡ ὁποία ἡμᾶς ἐξαντληθέντας ὑπὸ τῶν συμφορῶν, πάντων ἐνδεεῖς, θέλεις νὰ καταστήσῃς κοινωνοὺς τῆς πόλεως καὶ τοῦ οἴκου σου. Ἡμεῖς εἰμεθα ἀνίκανοι ν' ἀποδώσωμεν εἰς σὲ χάριτας ἀξίας. Οἱ θεοὶ εἴθε ἐπαξίως νὰ σὲ ἀμείψουν. Ὅπουδῆποτε εἶναι πεπρωμένον τὴν πατρίδα μου νὰ κτίσω, τὸ ὄνομα καὶ ἡ δόξα σου θὰ μένῃ αἰωνία.»

Ἡ Διδῶ ἐστάθῃ ἐκθαμβος, ὅτε εἶδε τὸν Αἰνεῖαν καὶ ἤκουσε τοὺς λόγους

του· «Σὺ εἶσαι» ἐρωτᾷ «ὁ μέγας Αἰνείας, ὁ υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἀγχιού; Συχνάκις ἤκουον τὸ ὄνομά σου παρὰ τοῦ Τεύκρου, φίλου τοῦ πατρός μου. Εὐχαρίστως ἄς δέχομαι εἰς τὸν οἶκόν μου. Ὅμοια τύχη ἠθέλησεν, ἴνα καὶ ἐγώ, πολλά ὡς δαστάσα, σταθῶ τέλος εἰς ταύτην τὴν γῆν. Μὴ ἀγνοοῦσα τὴν δυστυχίαν, γνωρίζω νὰ βοηθῶ τοὺς δυστυχεῖς.» Ταῦτα ἀφοῦ εἶπεν, ὀδηγεῖ τὸν Αἰνεῖαν εἰς τὰ ἀνάκτορά της καὶ διατάττει θυσίας εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν συγχρόνως στέλλει εἰς τοὺς παρὰ τὴν ἀκτὴν ἑταίρους τοῦ Αἰνείου ἀφθονον τροφήν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου εὐτρεπίζεται λαμπρῶς καὶ παρασκευάζουν δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ οἴκου. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Αἰνείας στέλλει τὸν Ἀχάτην εἰς τὰ πλοῖα, ὅπως ἀναγγείλῃ τὰ συμβάντα εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀσκάνιον καὶ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς Καρχηδόνα· πρὸς τούτοις τὸν διατάττει νὰ κομίσῃ πρὸς τὴν βασιλίссαν δῶρα τοὺς ἐκ τῆς Τροίας περισωθέντας θησαυρούς.

Ἄλλ' ἢ Ἀφροδίτη φοβουμένη τὸν δόλον τῆς Ἥρας καὶ τὴν ἀπιστίαν τῶν Καρχηδονίων στέλλει τὸν υἱὸν της Ἐρωτα ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ἀσκανίου, ὅπως ἐξάψῃ τὴν ψυχὴν τῆς βασιλίσσης δι' ἔρωτος πρὸς τὸν Αἰνεῖαν, πρὶν ἢ ξενία μεταβληθῇ εἰς μῖσος. Ὁ Ἀσκάνιος ἐν τῷ μεταξύ κατακοιμίζεται ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἀπάγεται εἰς τὰ ὑψηλὰ ἄλση τῆς Ἰδαλίας, ὅπου ὁ εὐωδιάζων μαλακὸς ἀμάρακος περιβάλλει αὐτὸν μὲ ἄνθη καὶ εὐάρεστον σιάν.

Ὁ Ἐρως ἔρχεται χαίρων καὶ κομίζει εἰς τοὺς Τυρίους τὰ βασιλικά δῶρα, ὀδηγοῦντος τοῦ Ἀχάτου. Ὅτε ἦλθεν, ἡ βασιλίσσα, τοποθετηθεῖσα εἰς τὸ μέσον, ἐκάθητο ἐπὶ κλίνης χρυσοῦς. Ἦδη εἰσέρχονται ὁ Αἰνείας καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ καὶ κατακλίνονται ἐπὶ πορφυρῶν ταπήτων. Ὑπηρέτριαι καὶ ὑπηρεταὶ φροντίζουν νὰ διακοσμοῦν τὸ δεῖπνον, νὰ πληροῦν ἐδεσμάτων τὰς τραπέζας καὶ νὰ θέτουν ποτήρια. Τελευταῖοι εἰσέρχονται προσκληθέντες πολλοὶ τῶν Τυρίων καὶ κατακλίνονται ἐπὶ πεποικιλμένων ἐδρῶν. Θαυμάζουν τὰ δῶρα τοῦ Αἰνείου, τὸν Ἀσκάνιον καὶ τοὺς λαμπροὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· ἐξαιρέτως ἡ βασιλίσσα θέλγεται ὑπὸ τοῦ παιδὸς καὶ τῶν δώρων. Ὁ Ἐρως περιπτυχθεὶς τὸν Αἰνεῖαν ἐξηρητήθη ἀπὸ τοῦ τραχήλου του καὶ ἐκόρεσε τὴν πολλὴν στοργὴν τοῦ ψευδοῦς του πατρός· ἔπειτα πορεύεται εἰς τὴν βασιλίссαν· αὕτη προσηλωθεῖσα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ὄλην τὴν καρδίαν εἰς τὸν παῖδα, τὸν θάλπει ἐνίοτε ἐν τῷ κόλπῳ, ἀγνοοῦσα πόσον μέγας θεὸς ἐπικάθηται εἰς τὴν δυστυχῆ. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Διδῶ λησμονεῖ βαθμηδὸν τὸν πρότερον σύζυγόν της Σιχαιὸν καὶ ἡ καρδία της ἡ ἀπομαθούσα νὰ ἐρᾷται ἄρχεται νὰ πληροῦται ἔρωτος φλογεροῦ.

Ἀφοῦ ἔπαυσαν δειπνοῦντες, τελοῦνται σπονδαὶ καὶ ἀναπέμπονται εὐχαὶ πρὸς τὸν Δία, ὅπως προστατεύσῃ τὴν νῦν ἀρχομένην ἔνωσιν τῶν Τυρίων καὶ Τρώων. Ὁ κιθαρωδὸς Ἰώπας ᾄδει τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμπύχου φύσεως καὶ τὰ αἷτια τῶν φαινομένων. Μετὰ δὲ τὸ ᾄσμα τοῦ Ἰώπα, ἡ Διδῶ παρακαλεῖ τὸν Αἰνεῖαν νὰ ἀφηγηθῇ πρὸς αὐτὴν τὰ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας καὶ τὰς μετὰ τὴν ἄλωσιν ἑπταετεῖς περιπλανήσεις του.]

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

1. Ὑπόθεσις τῆς Αἰνειάδος.—Ἐπίκλησις τῆς Μούσης (στ. 1-11).

Θὰ ψάλω τὰς περιπλανήσεις καὶ τοὺς πολέμους τοῦ ἥρωος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ πεπρωμένον φυγῶν ἐκ Τροίας ἤλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, διὰ νὰ ιδρύσῃ ἐν αὐτῇ τὸ Τρωϊκὸν βασίλειον, πολλὰ ὑποστὰς διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν τῆς Ἥρας (§ 1-7)· τὰς αἰτίας τῆς δυσμενείας αὐτῆς λέγε μοι, ὦ Μοῦσα (§ 8-11).

2. Τρικυμία (στ. 81-123).

α) Τα πρὸ τῆς τρικυμίας (στ. 81-101).

αα) Ἐξαπόλουσι τῶν ἀνέμων ὑπὸ τοῦ Αἰόλου.—Ταραχὴ τῆς θαλάσσης.—Βρονταί, ἀστραπαί (στ. 81-91).

Οἱ ἄνεμοι ἐξαπολυθέντες ὑπὸ τοῦ Αἰόλου ἀναταράσσουσι τὴν θάλασσαν μέχρι τοῦ πυθμένος καὶ πελώρια κύματα πρὸς τὰς ἀκτὰς κυλινδοῦν. Ὁ οὐρανὸς καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν καὶ σκότος βαθὺ ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Βροντᾶ ὁ οὐρανὸς καὶ ἐκ τῶν συχνῶν ἀστραπῶν τὸ στερέωμα λάμπει. Τὰ πάντα προμηνύουσι τὸν θάνατον εἰς τοὺς πλέοντας ἄνδρας.

ββ) Φοβὸς τοῦ Αἰνείου καὶ λόγος αὐτοῦ (στ. 92-101).

Ὁ Αἰνεὶας φοβηθεὶς λέγει τὰ ἑξῆς: Τρισευτυχησμένοι σεῖς ποῦ ἠτύχησατε νὰ ἀποθάνετε ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας! Εἶθε καὶ ἐγὼ νὰ ἐφονευόμην ὑπὸ τοῦ Διομήδους καὶ νὰ ἐπιπτον ἐκεῖ, ὅπου ἔπεσον ὁ Ἔκτωρ, ὁ Σαρπηδῶν καὶ ὅσοι ἄλλοι ἥρωες!

β) Αὐτὴ ἡ τρικυμία μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς (στ. 102-123).

Ἐνῶ ὁ Αἰνεὶας ἔλεγεν αὐτὰ, ἐκρήγνυται θύελλα. Τὰ κύματα ὀρθοῦνται ἄγρια, θραύονται αἱ κῶπαι τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου καὶ στραφεῖσις τῆς πρῆρας εἰσχωροῦν τὰ ὕδατα εἰς αὐτό. Ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀνδρῶν ἄλλοι μὲν αἰωροῦνται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κύματος, εἰς ἄλλους δὲ χαινον τὸ κύμα δεικνύει τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Τρία πλοῖα συναρπάσας ὁ Νότος σφενδονίζει εἰς ὑφάλους, ἄλλα δὲ τρία ὁ Εὖρος ὠθεῖ εἰς ἀμμώδεις καὶ τεναγώδεις ἀκτὰς καὶ δι' ἄμμου περιβάλλει (στ. 102-112). Τὸ πλοῖον τῶν Λυκίων καταβυθίζεται μετὰ τοῦ πλοιάρχου τοῦ Ὀρόντα καὶ τοῦ κυβερνήτου του (Λευκάσιδος), φαίνονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἄνδρες νηχόμενοι εἰς τὴν ἀπέραντον θάλασσαν, ὅπλα,

σανίδες και τρωϊκός θησαυρός πλέουν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἦδη ἡ τρικυμία κατέβαλε τὸ πλοῖον τοῦ Ἴλιονέως, τὸ τοῦ Ἀχάτου, τὸ τοῦ Ἀβαντος καὶ τὸ τοῦ Ἀλήτου· ὅλα αὐτὰ διαρραγέντα δέχονται τὸ θαλάσσιον ὕδωρ (στ. 113-123).

3. Παρηγορητικὸς λόγος τοῦ Αἰνείου πρὸς τοὺς ἐταίρους (στ. 198 - 210).

«Ἐταῖροι, ἀναλάβετε θάρρος· διότι 1) χειρότερα ὑπέστητε, τὰ ὅποια μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν ὑπερενίκησατε· καὶ 2) πλησιάζομεν εἰς τὸ Λάτιον, τὸ τέρας τῶν περιπετειῶν μας, ὅπου κατὰ τὸ πεπρωμένον νέον κράτος θὰ ἰδρῶσμεν.»

4. Λόγος τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Ἀφροδίτην παραπονεθεῖσαν πρὸς αὐτὸν διὰ τοὺς δεινοπαθοῦντας Τρωῶς (στ. 254 - 296).

α) Γενικὴ προφητεία τοῦ Διὸς (στ. 254-260).

Ὁ Ζεὺς μειδιῶν φιλεῖ τὴν θυγατέρα του καὶ λέγει πρὸς αὐτήν· «Ἔσο ἦσυχος, Ἀφροδίτη· ἡ γνώμη μου δὲν μετεβλήθη· θὰ κτισθῆ τὸ Λαβίνιον· ὅπως σοῦ ὑπεσχέθη· καὶ ὁ Αἰνεΐας θὰ καταταχθῆ εἰς τοὺς θεοὺς.

β) Προφητεία τοῦ Διὸς περὶ τοῦ Αἰνείου καὶ τοῦ Ἀσκανίου (στ. 261-271).

»Ἐπειδὴ σὲ βλέπω νὰ λυπῆσαι καὶ πάλιν διὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ Αἰνείου καὶ τῶν Τρωῶν, σοῦ ἀποκαλύπτω τὰ ἀπόρητα τῆς τύχης καὶ σοῦ λέγω τὰ ἔξῃς· ὁ Αἰνεΐας θὰ διεξαγάγῃ μέγαν πόλεμον ἐν Ἰταλίᾳ, θὰ καταβάλῃ πολεμικοὺς λαοὺς, θὰ κτίσῃ τὸ Λαβίνιον καὶ θὰ βασιλεύσῃ ἐν αὐτῷ τρία ἔτη· ἀλλ' ὁ υἱὸς του Ἀσκάnius, ὁ ἐπονομαζόμενος τώρα Ἰουλος, θὰ βασιλεύσῃ τριάκοντα ἔτη, θὰ κτίσῃ τὴν Ἀλβαν Λόγγαν καὶ εἰς αὐτὴν θὰ μεταφέρῃ ἀπὸ τοῦ Λαβινίου τὴν ἔδραν τοῦ βασιλείου.

γ) Προφητεία τοῦ Διὸς περὶ τοῦ Ρωμύλου καὶ τῶν Ρωμαίων (στ. 272-285).

»Ἐν τῇ Ἀλβᾷ Λόγγᾳ θὰ βασιλεύσῃ τριάκοντα ἔτη Τρωϊκὸν γένος, ἕως ὅτου ἡ Ρέα Σιλβία γεννήσῃ τὸν Ρωμύλον καὶ Ρέμον. Ὁ Ρωμύλος θὰ διαδεχθῆ τὸ γένος τοῦ Αἰνείου, θὰ κτίσῃ τὴν Ρώμην καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς θὰ ὀνομάσῃ ἐκ τοῦ ὀνόματός του Ρωμαῖους· εἰς τούτους δίδω κράτος τοπικῶς καὶ χρονικῶς ἀπεριόριστον. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ἥρα θὰ παύσῃ τὴν ὀργὴν τῆς καὶ μετ' ἐμοῦ οὕτως θὰ εὐνοήσῃ τοὺς Ρωμαῖους, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς κυρίους τοῦ κόσμου. Θὰ ἔλθῃ καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον οὗτοι καὶ τὴν Ἑλλάδα θὰ ὑποτάξουν.

δ) Προφητεία τοῦ Διὸς περὶ τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου (στ. 286-296).

»Θὰ γεννηθῆ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ μεγαλοργήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἀναληφθῆ εἰς τὸν οὐρανόν, μετὰ δὲ τὸν Καῖσαρα θὰ ἐπέλθῃ ὁ αἰὼν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης».

5. Ὁ ἐν Καρχηδόνι ναὸς τῆς Ἥρας καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ζωγραφίαι (στ. 441-493).

α) Τὸ ἐν Καρχηδόνι ἄλσος καὶ ὁ ἐν αὐτῷ ναὸς τῆς Ἥρας (στ. 441-449).

Εἰς τὸ μέσον τῆς Καρχηδόνας ὑπῆρχεν ἄλσος σκιερώτατον, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ναὸς τῆς Ἥρας, κτιζόμενος ὑπὸ τῆς Διδουῆς, περίφημος διὰ τὰ ἀφιερώματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν τῆς θεᾶς τοῦ ναοῦ τούτου οἱ οὐδοί, αἱ παραστάδες καὶ αἱ πύλαι ἦσαν χαλκαῖ.

β) Θαυμασμός καὶ συγκίνησις τοῦ Αἰνείου βλέποντος τὰς ἐν τῷ ναῷ τοιχογραφίας.— Λόγος αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀχάτην (στ. 450-463).

Ὁ Αἰνεΐας ἐνῶ ἐν τῷ μεγίστῳ ναῷ ἐπισκοπεῖ τὰ καθέκαστα, ἐνῶ θαυμάζει τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως, τὴν ἐργασίαν τῶν τεχνιτῶν καὶ τὰ ἔργα των, βλέπει ἐξωγραφημένας σκηνὰς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Συγκινηθεὶς ἐπὶ τούτῳ λέγει πρὸς τὸν Ἀχάτην· «Ἡ φήμη τῶν ἡμετέρων συμφορῶν παντοῦ ἔχει φθάσει· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ χῶρᾳ γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι νὰ τιμοῦν τὴν ἀρετὴν καὶ θερμῶς συμπαθοῦν πρὸς τὰς δεινὰς τῶν ἀτυχούντων περιπετείας. Θάρρει λοιπόν· ἡ φήμη τῶν ἡμετέρων κατορθωμάτων θὰ μᾶς σώσῃ.»

γ) Αἱ ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ ζωγραφίαι (στ. 464-493).

αα) Πρῶτον καὶ δεύτερον ζεῦγος ζωγραφιῶν (στ. 464-478).

Ταῦτα λέγει ὁ Αἰνεΐας καὶ στενάζων τρέφει τὴν ψυχὴν μὲ κενὸς ζωγραφίας καὶ δακρύει· διότι ἐδῶ μὲν βλέπει πῶς οἱ πολιορκοῦντες τὰ Πέργαμα Ἕλληνες ἔφευγον πρὸς τὴν θάλασσαν διωκόμενοι ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκεῖ δὲ πῶς ἔφευγον οἱ Τρῶες διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. Πλησίον βλέπει τὸν φόνον τοῦ Ρήσου καὶ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν ἵππων του ὑπὸ τοῦ Διομήδους· ἀλλαχοῦ δὲ τὸ Τρωϊκὸν φόνευσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως φέρεται ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ ὕπτιος κρέματα ἐκ τοῦ ἄρματος κρατῶν τὸ δόρυ του ἀνεστραμμένον, τὸ ὁποῖον χιράσσει αὐλακα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

ββ) Τρίτον ζεῦγος ζωγραφιῶν (στ. 479-487).

Ὅχι μακρὰν βλέπει ἄλλας ζωγραφίας: 1) τὰς Τρωάδας γυναῖκας πορευομένας ἰκέτιδας εἰς τὸν ναὸν τῆς Παλλάδος καὶ φερούσας εἰς αὐτὴν πέπλον ἄλλ' ἢ θεὰ ἀποστρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ πέπλου κρατεῖ αὐτοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ ἔδαφος· 2) τὸν Ἀχιλλεῖα ἀποδίδοντα τὸ πτόμα τοῦ Ἔκτορος εἰς τὸν γέροντα πατέρα του Πρίαμον.

γγ) Τέταρτον ζεῦγος ζωγραφιῶν (στ. 488-493).

Ἐν ἄλλῃ ζωγραφίᾳ ἀναγνωρίζει ὁ Αἰνεΐας καὶ τὸν ἑαυτὸν του μαχόμενον πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τὰ αἰθιοπικὰ στρατεύματα ὑπὸ τὸν μαῦρον βασιλέα των Μένονα· ὄχι μακρὰν τῆς ζωγραφίας αὐτῆς βλέπει ἄλλην ζωγραφίαν: τὰς πολεμικὰς Ἀμαζόνας μαχομένας καὶ αὐτὰς πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ὑπὸ τὴν ἠρωίδα βασίλισσάν των Πενθεσίλειαν.

6. Λόγος τῆς Διδουῆ πρὸς τοὺς Τρῶας (στ. 561 - 578).

α) Δικαιολογία τῆς Διδουῆ διὰ τὴν πρὸς τοὺς Τρῶας ἐχθρικήν στάσιν τῶν ὑπηκόων τῆς (στ. 561 - 568).

•Μὴ φοβεῖσθε, Τρῶες· ἡ δεινὴ κατάστασις τοῦ ἀρτίσυστάτου βασιλείου μου μὲ ἀναγκάζει νὰ λαμβάνω τοιαῦτα πρόφυλακτικὰ μέτρα. Ἐὰν οἱ ὑπήκοοί μου ἐγγώριζον τίνες εἰσθε, δὲν θὰ ἐφέροντο πρὸς σᾶς τόσον βαρβάρως· διότι ἡμεῖς οἱ Καρχηδόνιοι δὲν εἴμεθα τόσον ἀναίσθητοι, ὥστε νὰ μὴ λυπούμεθα διὰ τὰς συμφορὰς σας, οὔτε τόσον μακρὰν ἄλλων κατοικουμένων χωρῶν κατοικοῦμεν, ὥστε ν' ἀγνοοῦμεν τὰ κατορθώματά σας.

β) Διαβεβαιώσεις καὶ ὑποσχέσεις τῆς Διδουῆ πρὸς τοὺς Τρῶας (στ. 569 - 578).

>Εἴτε εἰς τὴν Ἰταλίαν θέλετε νὰ ἔλθετε εἴτε εἰς τὴν Σικελίαν θὰ σᾶς ἀποστείλω ἐκεῖ ὑπὸ ἀσφαλῆ προστασίαν καὶ διὰ χρηματικῶν μέσων θὰ σᾶς βοηθήσω. Ἄν δὲ πάλιν θέλετε νὰ μένετε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ κράτος αὐτό, ἡ πόλις, τὴν ὁποίαν κτίζω, ἰδική σας θὰ εἶναι· ἐγκατασταθῆτε ἐδῶ· διοικοῦσα οὐδεμίαν διάκρισιν θὰ κάμνω μεταξὺ Τρῶων καὶ Τυρίων. Διὰ τὸν βασιλέα σας δὲ Αἰνείαν θὰ φροντίσω· θὰ ἀποστείλω ἀνθρώπους πιστοὺς νὰ ἐξερευνησοῦν τὴν χώραν πρὸς ἀνεύρεσιν τούτου.>

Κ. ΚΟΣΜΑ ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

- Ξενοφώντος Ἀνάβασις** (*Ἐκλογαὶ ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Ξενοφώντος Ἀνάβασις** (*Ἐκλογαὶ ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Ξενοφώντος Ἑλληνικὰ** (*Ἐκλογαὶ, I-II*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Ξενοφώντος Ἑλληνικὰ** (*Ἐκλογαὶ, III-IV*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Ἀρριανῶς Ἀνάβασις** (*Ἐκλογαὶ, I-II*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Ἡροδότου Ἱστορίαι** (*Ἐκλογαὶ*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς).
- Ἀναγνωστικὸν τῆς Λατινικῆς γλώσσης**. Μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς).
- Δημοσθένους Α' καὶ Β' Ὀλυνθιακός**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ρητορικὰς ἀναλύσεις.
- Δημοσθένους Α' καὶ Β' Φιλιππικός**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ρητορικὰς ἀναλύσεις.
- Δυσίου λόγος** (*περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία, ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου, κατὰ τῶν σιτοπωλῶν*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ρητορικὰς ἀναλύσεις.
- Θουκυδίδου Ἱστορίαι** (*Ἐκλογαὶ*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Ὁμήρου Ὀδύσσεια (Ραψωδία α)**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἀνάλυσιν.
- Ὁμήρου Ὀδύσσεια (Ραψωδία ζ)**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἀνάλυσιν.
- Κορνηλίου Νέπωτος βίοι**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἀνάλυσιν.
- Πλάτωνος Κρίτων**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ἀνάλυσιν.
- Ὁμήρου Ἰλιάς** (*Ἐκλογαὶ*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γλωσσικὰς, πραγματικὰς, αἰσθητικὰς) καὶ μὲ ἀναλύσεις.
- Ὁμήρου Ἰλιάς (Ζ, 237-529)**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γλωσσικὰς, πραγματικὰς, αἰσθητικὰς) καὶ μὲ ἀνάλυσιν.
- Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος ὁ τρίτος κατὰ Κατίλινα λόγος**. Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γραμματικὰς, συντακτικὰς, πραγματικὰς) καὶ μὲ ρητορικὴν ἀνάλυσιν.
- Βεργιλίου Αἰνείας** (*Ἐκλογαὶ ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γλωσσικὰς, πραγματικὰς, αἰσθητικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Βεργιλίου Αἰνείας** (*Ἐκλογαὶ ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου*). Σχολικὴ μετάφρασις μὲ παρατηρήσεις (γλωσσικὰς, πραγματικὰς, αἰσθητικὰς) καὶ μὲ ἐπιγραφὰς καὶ περιλήψεις.
- Θουκυδίδου ὁ ἐπιτάφιος τοῦ Περικλέους** (II, 34-46). Κείμενον, μετάφρασις, παρατηρήσεις, ἀναλύσεις.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΝ Τῷ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙῷ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ Α. Ε.